

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΠΑΤΡΩΝ
UNIVERSITY OF PATRAS

ΣΧΟΛΗ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΜΟΥΣΕΙΟΛΟΓΙΑΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ :

**«Ανάπτυξη πολιτιστικών δραστηριοτήτων στην
εποχή της κρίσης: Φεστιβάλ Ήλιδας, Φεστιβάλ
Ολυμπίας για παιδιά και νέους.»**

ΟΝ.ΜΟ ΦΟΙΤΗΤΗ :Ιωάννης Παπαζαχαρίου

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ : Δρ. :Αναστασία Ζαφειροπούλου

ΠΥΡΓΟΣ , 2019

■ Περιεχόμενα

Ευχαριστίες.....	2
Περίληψη	3
ΠΡΟΛΟΓΟΣ-ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ.....	3
1. Η Πολιτιστική Δραστηριότητα και η σημασία της	4
2. Στάδια ανάπτυξης των πολιτιστικών δραστηριοτήτων	6
3. Η έννοια του Φεστιβάλ και παράγοντες επιτυχίας.....	7
4. Τα Φεστιβάλ της Ηλείας.....	10
5. Πολιτισμός και η συμβολή των Νέων Τεχνολογιών.....	15
6. 1 Τοπική Αυτοδιοίκηση και πολιτισμός	17
6.1.2. Παράγοντες χάραξης πολιτικής πολιτισμού από την τοπική αυτοδιοίκηση.....	19
7. Ο πολιτισμός ως μοχλός βιώσιμης ανάπτυξης	22
8. CityBranding.....	25
9. Ο Πολιτισμός απέναντι στην οικονομική κρίση.....	26
10. Η συμβολή του εθελοντισμού στην προαγωγή και τη βιωσιμότητα του πολιτισμού.....	30
11. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	33
12. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΒΕΛΤΙΩΣΗΣ ΤΟΥ ΘΕΣΜΟΥ ΤΩΝ ΦΕΣΤΙΒΑΛ.....	34
12.1.1 Τομέας Πολιτισμός.....	35
12.1.2 Τομέας Τουρισμός.....	36
Έντυπη Βιβλιογραφία.....	38
Ηλεκτρονική Βιβλιογραφία	39
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1.....	40
ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑ.....	40
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2.....	41
2.1 ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ.....	41
2.1.1 Συνέντευξη Καλλιτεχνικού Διευθυντή Αρχαίας Ολυμπίας	41
2.1.2 Συνέντευξη του Προέδρου του Νομικού Προσώπου Αθλητισμού, Πολιτισμού και περιβάλλοντος Ανδραβίδας Ηλείας	48
2.1.3 Συνέντευξη Προέδρου εικαστικού Προγράμματος Δήμου Πηνειού	56

Ευχαριστίες

Στο σημαντικό αυτό πνευματικό ταξίδι των τελευταίων ετών θα ήθελα να ευχαριστήσω τους καθηγητές μου για όσα μου προσέφεραν κατά το χρονικό διάστημα των σπουδών μου, καθώς και την οικογένεια μου για την ψυχολογική και οικονομική στήριξη που μου παρείχε.

Περίληψη

Ο πολιτισμός ανέκαθεν αποτελούσε μοχλό ανάπτυξης των κοινωνιών και θεμέλιο στο οποίο οι κοινωνίες έχτιζαν την ταυτότητά τους. Η συνεχής οικονομική κρίση και ανισορροπία δημιουργεί συνεχώς προκλήσεις στην ελληνική κοινωνία ωστόσο μέσω της προστασίας και ανάπτυξης της πολιτιστικής κληρονομιάς και της προβολής του σύγχρονου ελληνικού πολιτισμού υπάρχουν πολλές δυνατότητες ανάκαμψης.

Η παρούσα εργασία αποτελεί μια προσπάθεια προσέγγισης των πολιτιστικών δραστηριοτήτων του Ν. Ηλείας, περιλαμβάνεται ανάλυση του περιεχομένου της Πολιτιστικής δραστηριότητας, επιχειρείται η ανάλυση του όρου Φεστιβάλ και των παραγόντων που επηρεάζουν την επιτυχία του, και όλα αυτά εντάσσονται στο πλαίσιο προώθησης και ανάπτυξης της τοπικής κοινωνίας και του Πολιτισμού την περίοδο της κρίσης. Πιο συγκεκριμένα με αφορμή τις καθιερωμένες ετησίως πολιτιστικές δραστηριότητες στην περιοχή της Ηλείας θα αποδοθούν ταστάδια σχεδιασμού των πολιτιστικών δραστηριοτήτων και ο τρόπος διαχείρισής τους,

Λέξεις κλειδιά : πολιτισμός, τουρισμός, οικονομική κρίση, Φεστιβάλ της Ηλείας, City Branding, νέες τεχνολογίες

ΠΡΟΛΟΓΟΣ-ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Η εργασία εκπονήθηκε χρησιμοποιώντας μεθοδολογικά εργαλεία ανθρωπιστικών και κοινωνικών επιστημών, μελέτη περίπτωσης, και μέσω της μεθόδου ερωτηματολογίων και συνεντεύξεων με ανθρώπους κλειδιά που επηρεάζουν τη διεξαγωγή, το περιεχόμενο και την επιτυχία των υπό εξέταση φεστιβάλ.

1. Η Πολιτιστική Δραστηριότητα και η σημασία της

Στη σύγχρονη εποχή της παγκοσμιοποιημένης οικονομίας και της ψηφιακής επικοινωνίας αναγνωρίζεται ευρέως ότι υπάρχει αυξανόμενο ενδιαφέρον για εκδηλώσεις που παρέχουν πολιτιστική εμπειρία, ότι οι εκδηλώσεις αυτές παρακινούν τους ανθρώπους να ταξιδεύουν και, κυρίως, δημιουργούν τοπική «υπερηφάνεια» και ανάπτυξη¹.

Δεν υπάρχει άνθρωπος που να μην έχει παρακολουθήσει ή συμμετάσχει σε κάποια πολιτιστική εκδήλωση, είτε αυτή είναι θεατρική παράσταση, συναυλία, χορός, εικαστική έκθεση, είτε ακόμα λαϊκά δρώμενα, όπως πανηγύρια. Όλες αυτές οι εκδηλώσεις αποτελούν πολιτιστικές δραστηριότητες οι οποίες, από τις πλέον απλές έως τις πλέον σύνθετες, απαιτούν κάποιας μορφής οργάνωση και διαχείριση.

Η πολιτιστική δραστηριότητα αποτελεί στοιχείο του πολιτισμού και με αυτήν την έννοια αναφερόμαστε στις εκδηλώσεις, που προγραμματίζονται και υλοποιούνται από τους πολιτιστικούς οργανισμούς με απώτερο σκοπό τη δημιουργία ενός πολιτιστικού τοπίου².

Αναφορά στην έννοια της πολιτιστικής δραστηριότητας γίνεται στο ν. 3525/2007 («Πολιτιστική Χορηγία», άρθρο 1), εννοώντας ως δραστηριότητα αυτή που «αποσκοπεί στην προστασία, αξιοποίηση και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς, καθώς και στην προβολή και ενίσχυση του νεότερου και σύγχρονου πολιτισμού, ο οποίος περιλαμβάνει κάθε δράση που αποσκοπεί κυρίως στην παραγωγή, καλλιέργεια, προαγωγή και διάδοση των γραμμάτων, της μουσικής, του χορού, του θεάτρου, του κινηματογράφου, της αρχιτεκτονικής, της ζωγραφικής, της γλυπτικής,

¹Derrett, στοPresbury R & Edwards D., 2005, σελ. 31

²www.trikalanews.gr/arhtra__apoceis__epistoles/dimitris_gkolobrantzas_h_ennoa_tis_politistikis_dr_astiriotitas.html

των εικαστικών τεχνών»³. Από τα παραπάνω γίνεται σαφές ότι οι πολιτιστικές εκδηλώσεις έχουν καταλυτική επίδραση τόσο στην πολιτιστική πολιτική του τόπου, όσο και στην κοινωνικό – οικονομική του ανάπτυξη. Ο ρόλος των πολιτιστικών δραστηριοτήτων ειδικότερα στα αστικά κέντρα είναι αυξημένος καθώς συμβάλλουν στην βελτίωση της ποιότητας ζωής και στην οικονομική ανάπτυξη⁴.

Η πολιτιστική δραστηριότητα, είτε αφορά εικαστικές εκθέσεις, εκθέσεις φωτογραφίας, είτε αφορά θεατρικές παραγωγές και καλλιτεχνικά φεστιβάλ, προκειμένου να υλοποιηθεί απαιτεί σχεδιασμό, οργάνωση, συνεργασία και συντονισμό όλων των ενεργειών, δηλαδή απαιτεί επαγγελματισμό στον τρόπο διαχείρισης προκειμένου να επιτευχθεί το επιτυχές αποτέλεσμα.

Με την πραγματοποίηση πολιτιστικών δραστηριοτήτων καλλιεργείται ο πολιτιστικός διάλογος και η ανταλλαγή προβληματισμών, αναγκών, δυνατοτήτων και αναζητήσεων στο επίπεδο της τοπικής, ευρωπαϊκής και διεθνούς καλλιτεχνικής δημιουργίας. Υποστηρίζεται έτσι η ελευθερία της έκφρασης και της διακίνησης ιδεών και αξιών, προάγεται η ώσμωση των εμπειριών⁵ και κατοχυρώνεται η γόνιμη αντιπαράθεση απόψεων, η κριτική σκέψη και ο πλουραλισμός. Διασφαλίζεται η διαφορετικότητα και οι πολιτιστικές ιδιαιτερότητες και αποκλείεται ο δογματισμός.

Με βάση τον ορισμό αυτό αλλά και το γεγονός ότι εμπλέκεται ένας μεγάλος αριθμός ανθρώπων είτε ως συντελεστές είτε ως θεατές/επισκέπτες, καταλαβαίνουμε ότι η έννοια της πολιτιστικής δραστηριότητας είναι πολυδιάστατη.

Η ανάδειξη των Πολιτιστικών Δραστηριοτήτων σε τουριστικούς θεσμούς με σκοπό την προαγωγή των τόπων, τις ιστορικότητας και την βιωσιμότητά τους θα βοηθήσει στην πολιτιστική ανάπτυξη του τόπου, ψυχαγωγώντας τους επισκέπτες, ελκύοντας νέους και βοηθώντας στην ανάπτυξη της τοπικής οικονομίας.

Ειδικά όταν αναφερόμαστε στην προαγωγή ενός τόπου όπως η Πελοπόννησος με τα αναρίθμητα μνημεία, την βαθιά ιστορική προέλευση καθώς και την πλούσια βιοποικιλότητα, έχουμε στα χέρια μας μια πρώτη ύλη που με την σωστή προβολή της

³ <http://www.law-archaeology.gr/index.php/el/>

⁴Ε. Λιάκου, Ο ρόλος της μουσειακής εκπαίδευσης μέσα από το πλαίσιο των Πολιτισμικών Μαθημάτων και των πολιτιστικών δραστηριοτήτων, Χαροκόπειο, 2009, σελ. 58-60

⁵ Παπαδόπουλος Σ., Ανθρωπολογικά-Μουσειολογικά, Μικρά Μελετήματα, εκδ. Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς, 2003, σελ. 185

μπορεί να ωφελήσει πλήθος κόσμου και να επαναπροσδιορισθεί ο τόποςως κοιτίδα Πολιτισμού.

Σε αυτήν την εργασία θα αναφερθούμε στα τοπικά Φεστιβάλ και Διοργανώσεις της Πελοποννήσου όπως της Αρχαίας Ολυμπίας, Ήλιδας, το καρναβάλι Ανδραβίδας, θα μελετήσουμε τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι τοπικοί φορείς και πως η οικονομική κρίση έχει επηρεάσει την διοργάνωσή τους.

2. Στάδια ανάπτυξης των πολιτιστικών δραστηριοτήτων

Η οργάνωση και διαχείριση των πολιτιστικών δραστηριοτήτων έχει δύο χαρακτηριστικά: πρώτον, ξεκινά με τον καθορισμό των απαιτήσεων της εκδήλωσης και τελειώνει με την ολοκλήρωσή της. Δεύτερον, συχνά αποτελεί ad hoc πρωτοβουλία στην οποία μετέχουν διάφοροι εσωτερικοί και εξωτερικοί οργανισμοί. Με βάση αυτά τα δύο χαρακτηριστικά, η ανάπτυξη μιας πολιτιστικής δραστηριότητας έχει τον χαρακτήρα έργου (Project). Ως τέτοιο, περιλαμβάνει τον συντονισμό όλων των εργασιών και δραστηριοτήτων που απαιτούνται για την υλοποίηση μιας εκδήλωσης ως προς την στρατηγική, τον σχεδιασμό, την εφαρμογή/υλοποίηση και τον έλεγχο/αποτίμηση, σύμφωνα με τις αρχές του management.

Τα στάδια οργάνωσης και υλοποίησης μιας πολιτιστικής δραστηριότητας περιλαμβάνουν τα εξής⁶:

α. Σύλληψη ιδέας: Είναι το “concept” που προκύπτει ως αποτέλεσμα μελέτης ή συγκυρίας, ως ανάγκη ή ως υπόδειξη.

β. Σχεδιασμός : Στο στάδιο αυτό καθορίζονται οι στόχοι και οι σκοποί της πολιτιστικής δραστηριότητας., επιλέγονται οι συνεργάτες, οι χώροι, συντάσσεται ο προϋπολογισμός και το χρονοδιάγραμμα, και αναζητούνται οι πόροι.

γ. Προετοιμασία και παραγωγή: Περιλαμβάνει θέματα νομικού χαρακτήρα, πνευματικών δικαιωμάτων και ασφάλειας, συγγραφή κειμένων, υλικού για ΜΜΕ και διαφήμιση, σχεδιασμό εκπαιδευτικών προγραμμάτων, προετοιμασία των χώρων, κλπ.

⁶ Δ. Γκολοβράντζας, Η έννοια της πολιτιστικής δραστηριότητας, 2014, https://www.trikalaneews.gr/arthra__apoceis__epistoles/dimitris_gkolobrantzias_h_ennoa_tis_politis_tikis_drastiriotitas.html

δ. Λειτουργία-Υλοποίηση: Περιλαμβάνει συνέντευξη τύπου παρουσίασης της εκδήλωσης, εγκαίνια, έναρξη εκπαιδευτικών προγραμμάτων, ρύθμιση οικονομικών θεμάτων, σύνταξη τελικού προϋπολογισμού, επαφές με δημοσιογράφους, συλλογή δημοσιευμάτων, μέτρηση της ικανοποίησης του κοινού, φύλαξη-ασφάλεια, αποξήλωση-αποσυναρμολόγηση και αποκατάσταση του χώρου.

ε. .Αποτίμηση –Αξιολόγηση: Στο τελικό αυτό στάδιο αποτιμάται συνολικά η διοργάνωση και η επίτευξη των στόχων. Μελετώνται τα ευρήματα της έρευνας κοινού, εντοπίζονται και αναλύονται οι αδυναμίες της διοργάνωσης και κατατίθενται ιδέες για την επόμενη.

Με βάση αυτά τα στάδια οργάνωσης εργάζονται και οι άνθρωποι που συνθέτουν τα προγράμματα και των Φεστιβάλ Ηλείας που είναι υπό εξέταση σε αυτή την εργασία. Όπως αναφέρει και οκ. Βούκανος Γιώργος (Υπεύθυνος Εικαστικού Προγράμματος κ Καλλιτεχνικός Διευθυντής) Αρχαίας Ολυμπίας, *«Συζητάμε και αναζητούμε καινοτόμες ιδέες, γιατί εγώ είμαι υπέρ της καινοτομίας. Δυστυχώς, όμως και εμείς δεν έχουμε φτάσει σε ένα επίπεδο να είμαστε ένας μέγας οργανισμός που έχει ομάδες εργασίας. Υπάρχει μια γραμματεία, που μένει για τους μήνες που διενεργούμε το φεστιβάλ, το διοικητικό συμβούλιο, που παίρνουμε τη λήψη αποφάσεων... θέλουμε να στηρίζουμε μέσα από αυτό μηνύματα παγκόσμια, όπως είναι η διαφορετικότητα, η αποδοχή του άλλου, ανάδειξη διάφορων κοινωνικών θεμάτων. Αν κάτι δεν χειριανταπόκριση δεν το ξαναφέρνουμε.»*

3. Η έννοια του Φεστιβάλ και παράγοντες επιτυχίας

Είναι σημαντικό στο σημείο αυτό της εργασίας να ορίσουμε την έννοια του Φεστιβάλ, «Ως Φεστιβάλ ή αλλιώς Πολιτιστικό γεγονός ορίζεται κατά κανόνα μια εκδήλωση η οποία οργανώνεται από τον τοπικό Δήμο ή Κοινότητα του εκάστοτε νομού σε τακτική βάση που σκοπό πάντα έχει να προβάλλει οποιαδήποτε ιδιαιτερότητα της περιοχής δίνοντας κυρίως έμφαση στην παράδοση καθώς και την κουλτούρα⁷.» Σήμερα ή εκσυγχρονισμένη ερμηνεία της λέξης Φεστιβάλ ταυτίζεται με την έννοια της συναυλίας ή σειράς καλλιτεχνικών εκδηλώσεων με εξαιρετικό χαρακτήρα. Οι άνθρωποι, ανεξαρτήτως κουλτούρας και εποχής, αναγνωρίζουν την ανάγκη να αφιερώσουν χρόνο και χώρο για συλλογική δημιουργία και εορτασμό. Τα

⁷Α. Νικολακάκη, 2014, Η Σημασία των Φεστιβάλ ως πολιτιστικές εκδηλώσεις στην προώθηση του Ελληνικού Τουρισμού. ΤΕΙ Κρήτης

φεστιβάλ έχουν επί μακρόν αποτελέσει όχημα έκφρασης της στενής σχέσης μεταξύ ταυτότητας και περιοχής λειτουργώντας ως υποδείγματα πολιτιστικού κειμένου. Ως εκ τούτου, ο όρος φεστιβάλ χρησιμοποιείται εκατοντάδες χρόνια και καλύπτει ένα μεγάλο εύρος γεγονότων. Τα πολιτιστικά φεστιβάλ γνώρισαν μεγάλη ανάπτυξη κατά τον 20ο αιώνα, και συγκεκριμένα μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, και είχαν κύριο στόχο την ανασυγκρότηση των κοινωνιών και την αναπέρωση του ηθικού των πολιτών ώστε να αναπτυχθούν εκ νέου οι πόλεις με κίνητρο να παράγουν καλλιτεχνικά προϊόντα. Ο αριθμός των φεστιβάλ στην Ελλάδα παρουσιάζει μεγάλη αύξηση στις αρχές της δεκαετίας του 1980, όταν η σοσιαλιστική κυβέρνηση αποφάσισε να βασίσει την πολιτιστική της πολιτική στην αποκέντρωση και την τοπική πολιτιστική ανάπτυξη. Οι χρηματικοί πόροι που αφορούσαν πολιτιστικά έργα κατευθύνθηκαν πλέον απευθείας στην Τοπική Αυτοδιοίκηση.

Τα φεστιβάλ διακρίνονται στις παρακάτω κατηγορίες⁸:

1. Καλλιτεχνικά Φεστιβάλ (τέχνης, κωμωδίας, κινηματογράφου, μουσικά, λογοτεχνίας, ροκ, παραμυθιού, θεάτρου, κουκλοθεάτρου, παντομίμας)
2. Γαστρονομικά Φεστιβάλ (κρασιού, μύρας, τροφίμων και προϊόντων τοπικής παραγωγής)
3. Φεστιβάλ Οινοποσίας (Δαφνές Ηρακλείου)
4. Φεστιβάλ Ιστορίας Και Πολιτισμού (Ιαπωνικό Φεστιβάλ, Αναγεννησιακό φεστιβάλ)
5. Θρησκευτικά Φεστιβάλ (Εορτή του Πάσχα, Χριστούγεννα, Δεκαπενταύγουστος)
6. Εκπαιδευτικά-Λογοτεχνικά Φεστιβάλ
7. Αθλητικά Φεστιβάλ
8. Κοινωνικοπολιτικά Φεστιβάλ (Φολκλορικά φεστιβάλ, Πρωτομαγιά, Αντιρατσιστικό φεστιβάλ)
9. Επιστημονικά Φεστιβάλ
10. Ψυχαγωγικά Φεστιβάλ
11. Εποχικά φεστιβάλ (Καλοκαιρινά φεστιβάλ)
12. Διάφορα Φεστιβάλ (Φεστιβάλ φωτιάς)

Όπως μπορεί κανείς να διαπιστώσει στον ιστότοπο της Ένωσης Ευρωπαϊκών Φεστιβάλ, σήμερα στην διευρυμένη Ευρωπαϊκή Ένωση λειτουργούν περισσότερα

⁸ Α. Νικολακάκη, 2014, Η Σημασία των Φεστιβάλ ως πολιτιστικές εκδηλώσεις στην προώθηση του Ελληνικού Τουρισμού. ΤΕΙ Κρήτης

από 100 μεγάλα και μικρά φεστιβάλ. Όλα αξιοποιούν και ανακυκλώνουν την έντονη, διεθνή κινητικότητα έργων, καλλιτεχνών και ιδεών, όλα συνδυάζουν σε διαφορετικές ποσοτώσεις αμιγώς πολιτιστικές με εμπορικές και οικονομικές/τουριστικές όψεις. Στις χώρες αυτές, παρ' ότι υπάρχουν ντόπιες παραλλαγές και συνδυασμοί, βασικοί, αυτονόητοι, σταθεροί στόχοι των θερινών φεστιβάλ ήσαν και παραμένουν οι εξής⁹:

1. Η παραγγελία, υλοποίηση και παρουσίαση νέων, πρωτότυπων παραγωγών έργων, οι οποίες δεν παρουσιάζονται και δεν θα παρουσιαστούν αλλού. Επ' αυτού κυριαρχεί η έννοια της αποκλειστικότητας, που συνδυάζεται και υποστηρίζεται από διάφορους πρακτικούς και άυλους παράγοντες. Κατά κανόνα συμμετέχουν κορυφαίοι διεθνείς συντελεστές αλλά και σημαντικοί εγχώριοι καλλιτέχνες από την χώρα διοργάνωσης.
2. Η προβολή του εθνικού πολιτισμού της φιλοξενούσας χώρας, ιστορικού αλλά και σύγχρονου, στο πλαίσιο μιας διοργάνωσης με διεθνή ορατότητα. Μεταξύ άλλων, τα διεθνή θερινά φεστιβάλ λειτουργούν συνειδητά ως εργαστήρια οικοδόμησης πολιτιστικής ταυτότητας, η οποία εκπέμπεται και προβάλλεται δυναμικά προς τα έξω.
3. Η ενίσχυση του τουρισμού μέσω του πολιτισμού.

Η ραγδαία αύξηση των φεστιβάλ τα τελευταία χρόνια υποδηλώνει την ύπαρξη μια ταχέως αναπτυσσόμενης παγκόσμιας αγοράς που έχει πολύπλευρη αιτιολογία, και περιλαμβάνει τόσο παράγοντες προσφοράς (πολιτιστικός σχεδιασμός, τουριστική ανάπτυξη και διαφοροποίηση του προσανατολισμού των δήμων) όσο και ζήτησης. Για ορισμένους, ο πολλαπλασιασμός των τοπικών φεστιβάλ δικαιολογείται εν μέρει από την εντεινόμενη επιθυμία για αναθεώρηση των τοπικών ή κοινοτικών ταυτοτήτων στο πλαίσιο της προσπάθειας αναχαίτισης της αντιλαμβανόμενης πολιτιστικής απορρύθμισης που συνδέεται με την παγκοσμιοποίηση.

Τι συνιστά επιτυχία και τι αποτυχία για ένα φεστιβάλ; Ποιοι παράγοντες τις καθορίζουν;

Οκ. Βούκανος Γιώργος Υπεύθυνος Εικαστικού Προγράμματος κ Καλλιτεχνικός Διευθυντής Αρχαίας Ολυμπίας σημειώνει πως *«στην αξιολόγηση προέχει η ικανοποίηση του κόσμου, πόσος κόσμος έρχεται αλλά και αν αφουγκράζεται την τοπική κοινωνία. Ο κ. Δημήτρης Βασιλόπουλος(Πρόεδρος Εικαστικού προγράμματος Δήμου*

⁹<https://www.efa-aef.eu/en/home/>

Πηγειού) αναφέρει ότι «Τέλος της κάθε περιόδου του φεστιβάλ κάθομαι με τους συνεργάτες μου και κάνω έναν απολογισμό. Για μένα δεν είναι μόνο γνώμονας η συμμετοχή του κόσμου αλλά και τι ποιότητα παρουσιάσαμε φέτος και πως μπορούμε να γίνουμε καλύτεροι. Δεν είναι ένα εμπορικό φεστιβάλ. Μας ενδιαφέρει η ποιοτική αναβάθμιση του τόπου. Δεν με ενδιαφέρει μόνο το να φέρω μια παράσταση για παράδειγμα μια επιθεώρηση και να γίνει ένας χαμός τη στιγμή που αυτή η επιθεώρηση θα έχει βωμολοχίες ή κάτι άλλο. Με ενδιαφέρει, δηλαδή, να μείνουμε στο χρόνο και όχι να είμαστε φωτοβολίδες, αστέρια της μιας βραδιάς. Χτίζεις, δηλαδή, τον πολιτισμό γενικότερα λιθαράκι λιθαράκι, γιατί ξαφνικά δεν παρουσιάζεις μόνο αυτό και τελειώσαμε. Κρατάω σε εγρήγορση όλο το χρόνο τον κόσμο. Αυτό προσπαθώ. Αυτό είναι το σκεπτικό μου, προέχει φεύγοντας ο θεατής, να φύγει ευχαριστημένος με εικόνες, να θυμάται μια γλυκιά ανάμνηση του χώρου μαζί με την παράσταση. Είναι μια φιλοσοφία μου γενικότερα. Ο θεατής να φύγει είτε ευχαριστημένος είτε προβληματισμένος, να φύγει με μια εικόνα που θα του μείνει».

Αντίστοιχα συμπληρώνει και η κ.Κοντόγιωργα Άννα(Πρόεδρος Νομικού προσώπου Αθλητισμού, Πολιτισμού και Περιβάλλοντος) Ανδραβίδας/Κυλλήνης πως «Για να έχει επιτυχία ένα φεστιβάλ, κατ' αρχήν πρέπει να έχει αγκαλιάσει και να έχει αγκαλιαστεί από όλο τον ντόπιο κοινό. Άρα, λοιπόν, ξεκινάμε από εκεί να τον έχει αγκαλιάσει ο Δήμος, να το έχουν αγκαλιάσει οι δημότες, να το έχουν αγκαλιάσει οι όμοροι δήμοι. Γιατί δεν είναι μόνο το κοινό των δημοτών, αλλά έχουμε και τους όμορους Δήμους. Πάμε και στον κόσμο που βρίσκεται ως εναλλακτικοί θεατές, δηλαδή ως τουρίστες ή διαβιούντες λίγων ημερών. Άρα μπορεί να αναδειχτεί ακόμα, αν υπάρχουν οι σωστές βάσεις στην ανάπτυξη του τουρισμού. Δηλαδή αν λειτουργούν σωστά τα τουριστικά θέρετρα, αυτά τα καταλύματα αν δεν κλείνουν μέσα τους πελάτες τους και αν δεν τους παρέχουν όλες τις παροχές εσώκλειστους».

4. Τα Φεστιβάλ της Ηλείας

I. Ξεκινάμε με την Ήλιδα, μεσόγειο χωριό, χτισμένο σε περιοχή με καλλιέργειες. Η Αρχαία Ήλιδα οφείλει την ονομασία της στην πρωτεύουσα του κράτους των Ηλείων και διοργανώτρια πόλη των Ολυμπιακών Αγώνων επί μία χιλιετία και πλέον.

Η περιοχή διαθέτει σύγχρονο Μουσείο το οποίο βρίσκεται κοντά στον οικισμό της Αρχαίας Ήλιδας. Περιλαμβάνει ευρήματα που προέρχονται από

την πόλη-λίκνο των Ολυμπιακών Αγώνων και χρονολογούνται από τους Προϊστορικούς ως τους Υστερορωμαϊκούς Χρόνους. Κάθε χρόνο διοργανώνεται και το Φεστιβάλ Αρχαίας Ήλιδας τον Ιούλιο και τον Αύγουστο, στο υπαίθριο αμφιθέατρο δίπλα στον αρχαιολογικό χώρο της Ήλιδος, με θεατρικές παραστάσεις, συναυλίες κ.ά. Το φεστιβάλ το 2015 έκλεισε τα 25 χρόνια του. Με βάση της πληροφορίες του Προέδρου Εικαστικού προγράμματος Δήμου Πηνειού, το φεστιβάλ Ήλιδας ήταν ένα κατά βάση θεατρικό φεστιβάλ αν και η αρχή του ξεκίνησε από ένα σύλλογο φίλων της Ήλιδας. Μάλιστα έκαναν εκδηλώσεις και πέρα από το αρχαίο θέατρο. Έκαναν στο κάστρο Χλεμούτσι και σε άλλα σημεία, ακόμα και στη Γαστούνη. Μετά λόγω απαγόρευσης ενός νόμου από την αρχαιολογική υπηρεσία και το Υπουργείο Πολιτισμού και των εργασιών που χρειαζόνταν να γίνουν στο αρχαίο θέατρο της Ήλιδας όπως και σε άλλα θέατρα της Ελλάδας, το αρχαίο θέατρο έκλεισε. Κατασκευάστηκε δίπλα μια ξύλινη και σιδερένια κατασκευή όπως το θέατρο του Βύρωνα, όπου εκεί παίζονταν πλέον οι παραστάσεις, είναι των 1.200 περίπου θεατών. Πλέον δε θα είναι μόνο φεστιβάλ θεάτρου αλλά και μουσικής, εικαστικών. Από το 2015 είναι πια πολυθεματικό. Επίσης το φεστιβάλ της Ήλιδας αποκεντρώθηκε. Έτσι δημιουργήθηκαν νέοι χώροι παραστάσεων και εκδηλώσεων. Στην ουσία ισχυροποιώντας και τον ιστό της πόλης, αλλά και διάφορες περιοχές του Δήμου Ήλιδας. *«Για την διεξαγωγή του το φεστιβάλ Ήλιδας έχει τη συνδρομή του Υπουργείου Πολιτισμού. Οι οικονομικοί πόροι προέρχονται από τον ίδιο το Δήμο και το νομικό πρόσωπο. Δεν παίρνουμε επιχορήγηση από κάπου αλλού. Εννοείται ότι πρέπει να αλλάξει κάτι ανάμεσα στο Υπουργείο Πολιτισμού και την Περιφέρεια. Είναι αδύνατο να αλλάξει κάτι τώρα, αλλά ευελπιστούμε να γίνει κάτι στο μέλλον, Το φεστιβάλ ακολουθείται από τα ευρωπαϊκά πρότυπα. Η τοπική αυτοδιοίκηση στηρίζει υποχρεωτικά τα φεστιβάλ, γιατί είναι ο χορηγός.»* συμπληρώνει ο ίδιος.

Πρωτεύουσα του ομώνυμου κράτους των Ηλείων και λίκνο των Ολυμπιακών Αγώνων, η Ήλιδα γνώρισε ιδιαίτερη ακμή, έχοντας υπό την κηδεμονία της το περίλαμπρο Ιερό του Διός της Ολυμπίας. Ο βασιλιάς της Ίφιτος, έπειτα από σχετικό χρησμό αναδιοργάνωσε το 776 π.Χ. τους Ολυμπιακούς Αγώνες και ήταν η Ήλιδα η πόλη που είχε την ευθύνη της τέλεσής τους κατά το μεγαλύτερο διάστημα της υπερχίλιετούς διάρκειάς τους. Η συμφωνία της

Εκεχειρίας που υπέγραψε ο Ίφιτος και ο Νομοθέτης – βασιλιάς της Σπάρτης Λυκούργος που όριζε ως ιερά και απαραβίαστα τα σύνορα της Ήλιδας, εκτόξευσε την αίγλη και σφράγισε τη μετέπειτα τύχη και πορεία του αρχαίου κράτους και της πρωτεύουσάς του.

Η αρχαία πόλη της Ήλιδος - θρησκευτικό, πολιτικό και αθλητικό κέντρο ολόκληρου του ελληνικού κόσμου κάθε τέσσερα χρόνια - αποτελεί το σημαντικότερο αρχαιολογικό χώρο του νομού μαζί με εκείνον της Ολυμπίας¹⁰.

- Π. **Η Αρχαία Ολυμπία**, η γενέτειρα των Ολυμπιακών Αγώνων, είναι από τους πλέον γνωστούς προορισμούς στην Ελλάδα και ένα από τα πιο ισχυρά brandname παγκοσμίως. Είναι εύκολα προσβάσιμη από άλλες περιοχές της Ελλάδας. Οι επισκέπτες της Αρχαίας Ολυμπίας μπορούν να περιηγηθούν στα εντυπωσιακά αρχαία κτίσματα στα οποία οι αρχαίοι Έλληνες χρησιμοποιούσαν ως τόπους λατρείας, άθλησης, συνεδρίων κ.α. Μπορούν επίσης να επισκεφτούν το μουσείο και να δουν από κοντά αρχαία εκθέματα με πιο σημαντικά, τον Ερμή του Πραξιτέλους, ένα από τα πιο ονομαστά αρχαία αγάλματα, την Νίκη του Παιωνίου, ένα από τα αριστουργήματα της αρχαίας ελληνικής πλαστικής και τον γλυπτό διάκοσμο του Ναού του Διός, ένα από τα ωραιότερα σύνολα που σώζονται από την αρχαία ελληνική τέχνη. Επίσης οι επισκέπτες μπορούν να απολαύσουν φεστιβάλ, όπως το Διεθνές Φεστιβάλ Αρχαίας Ολυμπίας και το Alfioseco-festival, μπορούν να περιηγηθούν στο μαγικό φυσικό τοπίο του Αλφειού ποταμού, στους καταρράκτες της Νέδα, να απολαύσουν την παραλία του Κάτω Σαμικού η οποία απέχει μόνο 18km, καθώς επίσης και να επισκεφτούν τα φυσικά ιαματικά λουτρά Καϊάφα. Επιπλέον η Αρχαία Ολυμπία μπορεί να αποτελέσει την βάση εξόρμησης για άλλες περιοχές. Απέχει μόνο 33km από το λιμάνι του Κατακόλου, 30 km από το Ναό του Επικούρειου Απόλλωνα, 30 km από το Ναό της θεάς Αφροδίτης, 75 km από την Αρχαία Ήλιδα, 60km από το κάστρο Χλεμούτσι κ.α. Η Αρχαία Ολυμπία είναι ένας προσιτός προορισμός για όλους. Ένας προορισμός που προσφέρει αναρίθμητες δραστηριότητες για μικρούς και μεγάλους με πλούσια ιστορική σημασία που χάρη σε αυτή, ωφελούνται οι τοπικές κοινωνίες.

¹⁰<https://www.diakopes.gr/destinations/peloponnisos/ileia/archaia-ilida/?cid=44000>

Το Διεθνές Φεστιβάλ της Αρχαίας Ολυμπίας είναι πολυθεματικό. «Στόχος μας είναι να αγγίζουμε, να φιλοξενήσουμε, να προβάλλουμε κάθε καλοκαίρι όσο το δυνατόν περισσότερες μορφές τεχνών, πέρα από το να αναδείξω τα κοινωνικά θέματα βλέπω και την τοπικότητα. Είναι ένας βασικός παράγοντας για τη βιωσιμότητα των πολιτιστικών προϊόντων. » αναφέρει ο κ. Βούκανος Γιώργος (Υπεύθυνος Εικαστικού Προγράμματος κ Καλλιτεχνικός Διευθυντής) Αρχαίας Ολυμπίας. Χαρακτηρίζεται από την ποικιλία των δρωμένων του και αποσκοπεί στην ανάδειξη της ευρύτερης περιοχής της Αρχαίας Ολυμπίας, με τα δύο θέατρα (Θέατρο Ολύμπια και Θέατρο Δρούβα), τους εκθεσιακούς χώρους, και τις εκδηλώσεις στην πεζοδρομημένη ζώνη της πόλης της Αρχαίας Ολυμπίας. Συναυλίες, θεατρικές παραστάσεις για παιδιά και μεγάλους, εκθέσεις φωτογραφίας και ακόμη περισσότερα προσφέρουν στους επισκέπτες ένα υπέροχο καλοκαίρι. Σύμφωνα με τον Καλλιτεχνικό Δ/ντή κ. Βούκανο Γιώργος, Αρχαίας Ολυμπίας «Το φεστιβάλ της Αρχαίας Ολυμπίας είναι πολυθεματικό. Στόχος μας είναι να αγγίζουμε, να φιλοξενήσουμε, να προβάλλουμε κάθε καλοκαίρι όσο το δυνατόν περισσότερες μορφές τεχνών».

Το Φεστιβάλ Ολυμπίας και πιο συγκεκριμένα ο πυλώνας «Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου Ολυμπίας για Παιδιά και Νέους», είναι το μοναδικό στο είδος του στην Ελλάδα και περιλαμβάνεται ανάμεσα στα κορυφαία φεστιβάλ για παιδιά και νέους της Ευρώπης και διεθνώς, όπου έχει αποκτήσει μεγάλη ακτινοβολία και αναγνώριση, γεγονός το οποίο οφείλει στις αισθητικές επιλογές, στην εκπαιδευτική διάσταση, στην οργανωτική αρτιότητα, στη ζεστή φιλοξενία του και στην ενεργητική συμμετοχή χιλιάδων παιδιών και νέων.

Είναι μέλος διεθνών οργανισμών και φορέων σχετικά με τον κινηματογράφο και την κινηματογραφική εκπαίδευση, όπως το CIFEJ (Centre International du Film pour l'Enfance et la Jeunesse) και η ECFA (European Children's Film Association) και εκπροσωπεί την Ελλάδα σε όλα τα μεγάλα διεθνή φόρουμ που σχετίζονται με τον νεανικό κινηματογράφο και την οπτικοακουστική εκπαίδευση. Τον σημαντικό ρόλο που διαδραματίζει το Φεστιβάλ σε ευρωπαϊκό επίπεδο επιβεβαίωσε πρόσφατα η Ευρωπαϊκή Ένωση Παιδικού Κινηματογράφου (ECFA), η οποία δια της προέδρου της το χαρακτήρισε ως

«το κορυφαίο κινηματογραφικό φεστιβάλ για παιδιά και νέους της Ευρώπης». Το Φεστιβάλ Ολυμπίας φέρνει σε επαφή το ελληνικό κοινό με τον ποιοτικό κινηματογράφο για παιδιά και νέους και προβάλλει τις ελληνικές παραγωγές στο εξωτερικό. Ωστόσο, στόχος του ήταν και παραμένει η ανάπτυξη της παραγωγής και της διανομής αυτού του ιδιαίτερου κινηματογραφικού είδους και στη χώρα μας. (Το γεγονός ότι μέσω του νέου κανονισμού του ΕΚΚ, θεσμοθετείται για πρώτη φορά στην Ελλάδα ο Παιδικός και Νεανικός Κινηματογράφος ως ιδιαίτερο κινηματογραφικό είδος, αποτελεί και μια δικαίωση του Φεστιβάλ αφού αυτό αποτελούσε πάγιο αίτημά του)¹¹. Τα δυο πρώτα χρόνια χρηματοδοτήθηκε αποκλειστικά από την (τότε) Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Ηλείας και το Νεανικό Πλάνο (αστική μη κερδοσκοπική εταιρεία) και στη συνέχεια ενισχύθηκε οικονομικά και από άλλους φορείς (Υπουργείο Πολιτισμού, ΕΚΚ, ΕΡΤ, δήμους, Ε.Ε.-Media Programme κ.ά.). Επίσης στηρίζεται στην εθελοντική συμμετοχή και προσφορά δεκάδων καλλιτεχνών, εκπαιδευτικών και άλλων προσώπων.

Όπως και με το Φεστιβάλ Αρχαίας Ολυμπίας, έτσι και με της Ήλιδας και των υπολοίπων διοργανώσεων, βασικός στόχος κάθε χρόνο είναι η αναβάθμιση του πολιτιστικού προϊόντος, μέσω της αρμονικής ανάπτυξης και της αξιοποίησης των πολιτιστικών υποδομών, δεδομένα που οφείλει να παντρεύει ένας μεγάλος πολιτιστικός θεσμός όπως είναι το Διεθνές Φεστιβάλ Αρχαίας Ολυμπίας & Αρχαίας Ήλιδας¹².

Τα τελευταία χρόνια οι διοργανώσεις προσπαθούν να φέρουν πιο κοντά το κοινό της ευρύτερης περιοχής, ενώ έμφαση δόθηκε στην δωρεάν παροχή εκδηλώσεων, προκειμένου να μπορούν να παρακολουθήσουν συναυλίες και παραστάσεις και αυτοί που δεν έχουν την οικονομική δυνατότητα.

Η σημαντικότητα της διάσωσης και βιώσιμης προβολής αυτών των ιστορικών σημείων αναγνωρίστηκε και από τους Διεθνείς Θεσμούς με την ένταξη της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδος στο πρόγραμμα HERIT –DATA (HeritageManagementtowardsMassTourismImpactthanksto a holisticuse of

¹¹<http://www.neanikoplano.gr/festivalolympias>

¹²<http://www.iliaoikonomia.gr/content/festival-arhais-ilidas-analytika-programma-ton-ekdiloseon>

Big and OpenData), Στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, το πρόγραμμα θα εφαρμοστεί πιλοτικά στην Αρχαία Ολυμπία

Στο πλαίσιο του έργου HERIT – DATA, θα υλοποιηθούν 6 πιλοτικά προγράμματα στις χώρες που συμμετέχουν στο εταιρικό σχήμα (Κροατία, Γαλλία, Ελλάδα, Ιταλία και Ισπανία) και θα αφορούν παλιές πόλεις και περιοχές υψηλής πολιτιστικής κληρονομιάς ή αρχαιολογικού ενδιαφέροντος για τους επισκέπτες, με ιδιαίτερη έμφαση σε αυτές που έχουν ανακηρυχθεί, Παγκόσμια Μνημεία UNESCO στην περιοχή της Μεσογείου. Μέσα από τις συνέργειες του έργου θα αναπτυχθούν και διαδοθούν τεχνογνωσία και λύσεις (Μοντέλα, Στρατηγικές, εργαλεία και εφαρμογές Τεχνητής Νοημοσύνης κλπ.) ανάλογα με τις ανάγκες και τα χαρακτηριστικά ευφυών προορισμών. Παράλληλα θα πραγματοποιηθεί η συλλογή, η δημιουργία, και η ανάλυση πληροφοριών, οι οποίες θα συμβάλλουν στην αλλαγή νοοτροπίας και συμπεριφοράς σε θέματα διαχείρισης του μαζικού τουρισμού, σύμφωνα πάντα και με τις συστάσεις για Ολοκληρωμένη Διαχείριση Παράκτιων Περιοχών (ICZM)¹³.

5. Πολιτισμός και η συμβολή των Νέων Τεχνολογιών

Οι νέες Τεχνολογίες Πληροφορίας και Επικοινωνίας παρέχουν τη δυνατότητα καλύτερης αξιοποίησης, διαχείρισης και προβολής της ελληνικής πολιτιστικής κληρονομιάς και συγχρόνως αποτελούν νέα μέσα σύγχρονης δημιουργίας και έκφρασης.

Οι εξελίξεις των τελευταίων δύο δεκαετιών στο χώρο της τεχνολογίας, έχουν προωθήσει τομείς και υπηρεσίες που στηρίζονται σε μεγάλο βαθμό στις

¹³<http://patrastimes.gr/dytikiellada>

νέες τεχνολογίες. Το διαδίκτυο ανοίγει δρόμους και φέρει νέες οπτικές στις επιχειρήσεις που αναπτύσσονται με τη χρήση της ηλεκτρονικής διαφήμισης. Τα πολυμέσα αποτελούν το κομμάτι της ηλεκτρονικής διαφήμισης που είναι περισσότερο διαδεδομένο και εκτοξεύει, στην πρώτη θέση των σύγχρονων επιχειρήσεων, την ηλεκτρονική διαφήμιση επομένως και το ηλεκτρονικό marketing. Ιδιαίτερα σημαντικά στοιχεία για την προώθηση και εξέλιξη της διαφήμισης μέσω του διαδικτύου, αποτελούν τα δημογραφικά δεδομένα (φύλο, ηλικία, οικονομική κατάσταση, εκπαίδευση) που παράλληλα με την αντίληψή του αγοραστικού κοινού για τη διαφήμιση και για τον τρόπο που επιθυμεί να επιλέξει το προϊόν, οι διαφημιστές καταλήγουν στον τρόπο και στα προϊόντα που πρέπει να διαφημιστούν στο διαδίκτυο.

Σήμερα, τα social media έχουν ένα ευρύ επίπεδο δημοτικότητας ενώ οι χρήστες αυξάνονται διαρκώς με αποτέλεσμα να αποτελούν σημαντικό τρόπο επικοινωνίας και προώθησης των προϊόντων και υπηρεσιών.

Γίνεται εύκολα αντιληπτό ότι η βιομηχανία ηλεκτρονικού πολιτιστικού περιεχομένου που αναπτύσσεται πλέον με ταχείς ρυθμούς μπορεί να αποφέρει σημαντικά οικονομικά και πολιτικά οφέλη όχι μόνο στη χώρα μας αλλά και στις τοπικές κοινωνίες, ενώ επιπλέον μπορεί να συμβάλλει στη θετικότερη παρουσία τους στο εξωτερικό.¹⁴ Στην εποχή της εικόνας και της τεχνολογίας, το διαδίκτυο αποτελεί σημαντικό παράγοντα προώθησης.

Οι τεχνολογικές εξελίξεις και οι νέες επικοινωνιακές μέθοδοι, έχουν δώσει τη δυνατότητα στους ανθρώπους να επικοινωνούν, ακόμη και όταν βρίσκονται σε διαφορετικά μέρη. Η νέα αυτή δυνατότητα της άμεσης και εξ' αποστάσεως επικοινωνίας, της λεκτικής αλλά και οπτικής, αποτελεί απόκτημα της νέας εποχής καθώς παλαιότερα δεν υπήρχε η ευκολία και παρόμοια ένταση. Η επικοινωνία μέσα από το διαδίκτυο επιφέρει μια σειρά θετικών αποτελεσμάτων. Μερικά από τα σημαντικότερα είναι η δυνατότητα των επιχειρηματικών δράσεων, με κόστος που να μην είναι υπέρογκο, ανά τον κόσμο, η γεφύρωση των πολιτισμών αλλά και η δυνατότητα της εύκολης πρόσβασης στην παγκόσμια αγορά από τον καθένα.

¹⁴ Δρ. Κλασικής Αρχαιολογίας Δημήτρης Γ. Μυλωνάς Επιστημονικός συνεργάτης του Γραφείου Internet του Υπουργείου Πολιτισμού (ΥΠΠΟ) και Μέλος της ομάδας περιεχομένου του κόμβου του ΥΠΠΟ «ΟΔΥΣΣΕΑΣ»

Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η κίνηση του Σωματείου Ηπείρου «Διάζωμα» όπου τον Σεπτέμβριο του 2018 υπέγραψαν την σύμβαση ανάθεσης έργου που αφορά στη «Δημιουργία ηλεκτρονικής καμπάνιας προώθησης, εξωστρέφειας και δημοσιότητας στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης του Προγράμματος “Πολιτιστική Διαδρομή των Αρχαίων Θεάτρων της Ηπείρου”», Αντικείμενο της παραπάνω σύμβασης είναι ο σχεδιασμός και η υλοποίηση της απαραίτητης στρατηγικής για την επιτυχημένη προβολή και προώθηση του LaunchEvent της Πολιτιστικής Διαδρομής της Ηπείρου σε διαφορετικές ομάδες κοινού και στην τουριστική αγορά του εξωτερικού και της Ελλάδας. Για την ευαισθητοποίηση πολιτών, επιχειρήσεων και θεσμικών προσώπων θα αξιοποιηθούν ως εργαλεία οι δυνατότητες των πλατφορμών κοινωνικής δικτύωσης (Facebook και Instagram)¹⁵.

Αλλά, οι εξελίξεις των νέων τεχνολογιών, συμπεριλαμβανόμενης της ανάπτυξης του διαδικτύου, έχουν δημιουργήσει νέους προβληματισμούς και προκλήσεις στους οργανισμούς διαχείρισης πολιτιστικών εκδηλώσεων. Στο πλαίσιο αυτό, προκύπτουν διάφορες μορφές δυνατοτήτων, που έχουν στη διάθεσή τους οι πολιτιστικοί οργανισμοί για την ανάπτυξη πολιτιστικών δραστηριοτήτων με την καταγραφή και αρχειοθέτησή τους, μέσα από βάσεις δεδομένων και προγράμματα, που εμπεριέχουν ψηφιοποιημένες πληροφορίες. Επιπλέον, δυνατότητες για τη γνωστοποίηση και προβολή τους στο ευρύτερο κοινό, που προκαλούν να επισκεφτούν το χώρο, όπου πραγματοποιείται η πολιτιστική εκδήλωση ή και προσκαλούν να συμμετέχουν ενεργά.

6.1 Τοπική Αυτοδιοίκηση και πολιτισμός

Ο πολιτισμός μιας χώρας είναι το μέτρο της κοινωνικής, πνευματικής και καλλιτεχνικής της ανάπτυξης. Ο πολιτισμός μιας χώρας μπορεί να ανυψώσει και να εμπνεύσει την κοινωνία. Μπορεί να συμβάλει στην καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού και των ανισοτήτων πρόσβασης στα πολιτιστικά αγαθά. Για να επιτευχθούν αυτοί οι στόχοι απαιτείται ύπαρξη και άσκηση πολιτιστικής πολιτικής. Μια σύγχρονη προοδευτική πολιτική για τον πολιτισμό οφείλει να βασίζεται στη

¹⁵<http://www.diazoma.gr/deltia-typou/ipografi-simvasis-gia-tin-kampania-prowthisis-sta-social-media-tou-programmatos-politistikis-diadromis-ipeirou/>

γενική αρχή ότι ο πολιτισμός είναι δημόσιο αγαθό. Η πολιτεία έχει χρέος να μεριμνά για την προστασία, τη διάδοση και την ανάπτυξη του. Η αποδοχή αυτής της αρχής συνδέεται με την παραδοχή ότι η επένδυση στον πολιτισμό αποτελεί επένδυση της κοινωνίας στο μέλλον. Η τοπική αυτοδιοίκηση είναι φυσικός υποδοχέας των πολιτιστικών δραστηριοτήτων μιας εξελισσόμενης κοινωνίας, που δεν περιορίζεται στα περιορισμένα εδαφικά όρια μιας περιοχής, αλλά διευρύνεται στην ακτίνα πολιτιστικής επιρροής προς και από έξω. Η άσκηση πολιτικής πολιτισμού από την αυτοδιοίκηση δημιουργεί ευοίωνες προοπτικές για το μέλλον των πόλεων, ως δημόσιων χώρων και πολιτικών κοινοτήτων. Σήμερα, η τοπική αυτοδιοίκηση ως μονάδα άσκησης πολιτικής πολιτισμού θεωρείται διεθνώς ότι αποτελεί το πιο κατάλληλο χωρικό μέγεθος για την εφαρμογή της και καταλληλότερος, ίσως, φορέας άσκησης αυτής της πολιτικής, επειδή από τη φύση της βρίσκεται στο επίκεντρο των αναγκών της κοινότητας και σε άμεση επαφή με τον πολίτη. Το μέγεθος της περιφέρειας της πόλης μπορεί να αναδείξει την πολιτιστική ταυτότητα και παράλληλα μπορεί να αποτελέσει το ανοικτό πεδίο υποδοχής των διεθνών τάσεων στους τομείς της πολιτιστικής δράσης, απαραίτητος συνδυασμός για την πολιτιστική πρόοδο

Η προώθηση του πολιτισμού, σε ευρωπαϊκό αλλά και σε εθνικό επίπεδο και διαμόρφωση πολιτικών και δράσεων, με σκοπό την ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς και την προβολή της σύγχρονης καλλιτεχνικής δημιουργίας, πρέπει να είναι πρωταρχικός στόχος και επιλογή της εκάστοτε εξουσίας, καθώς συνδέεται άρρηκτα με την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και τη διατήρηση της συλλογικής ταυτότητας στην εποχή της παγκοσμιοποίησης που διανύουμε.

Τα τελευταία χρόνια πολιτική πολιτισμού αποκτά ολοένα και μεγαλύτερη σπουδαιότητα ως συστατικό των στρατηγικών για την οικονομική αναζωογόνηση και την ενίσχυση της ταυτότητας σε πάρα πολλές πόλεις της δυτικής Ευρώπης και τελευταία και της Ελλάδας. Ο πολιτισμός τοποθετείται δυναμικά στην πρώτη γραμμή της αστικής ανάπτυξης, δεδομένου ότι πολιτιστική διάσταση μιας κοινωνίας συμβάλλει στην κοινωνικοπολιτική ενσωμάτωση και αναβάθμιση των κατοίκων, στην ποιοτική βελτίωση των συνθηκών ζωής τους και στην επίτευξη της μέγιστης δυνατής συμμετοχής τους στις διαδικασίες ανάπτυξης του τόπου τους. Στην τοπική αυτοδιοίκηση πολιτική πολιτισμού διαφοροποιείται σημαντικά, λόγω διαφορών στο ιδεολογικό υπόβαθρο των δήμων, στους οικονομικούς πόρους και τις εξουσίες που

διαθέτουν καθώς και στη φύση των σχέσεων μεταξύ του δημόσιου, ιδιωτικού και εθελοντικού τομέα.

Η τοπική αυτοδιοίκηση, ως μια μικρογραφία του κράτους με τις νέες αρμοδιότητες που της έχουν ανατεθεί, έχει τη δυνατότητα να δημιουργεί δομές, όπου θα στηριχθούν τα ζωντανά κοινωνικά κύτταρα πολιτισμού για να αναπτύξουν τη δράση και τη δημιουργικότητά τους. Η τοπική αυτοδιοίκηση, όπως κάθε δημόσια εξουσία, μπορεί να παρακινεί, να ενθαρρύνει, να προσφέρει τα μέσα για να αξιοποιήσει κάθε δημιουργική κοινωνική πρωτοβουλία. Στην παρούσα εργασία μας ενδιαφέρει να αναδείξουμε τη συμμετοχή και τον ρόλο της τοπικής αυτοδιοίκησης στην προώθηση του πολιτισμού γενικά. Γιατί, στο πλαίσιο της αρχής της εγγύτητας, οι τοπικές αρχές βρίσκονται κοντά στον πολίτη και στην καθημερινότητά του και γνωρίζουν τις ανάγκες του, ενώ μπορούν να συνεκτιμήσουν τις τοπικές ιδιομορφίες και να συμβάλλουν αποτελεσματικά στην προβολή των συγκριτικών πολιτισμικών πλεονεκτημάτων και να αναβαθμίσουν το επίπεδο και την ποιότητα της ζωής του.

6.1.2. Παράγοντες χάραξης πολιτικής πολιτισμού από την τοπική αυτοδιοίκηση

Η πολιτική που υιοθετεί η τοπική αυτοδιοίκηση και οι παρεμβάσεις των δημοτικών αρχών για τον πολιτισμό παρουσιάζουν μεγάλες αποκλίσεις, επηρεαζόμενες από παράγοντες, των οποίων η σημασία ποικίλλει από χώρα σε χώρα και όταν πρόκειται για την ίδια χώρα, από πόλη σε πόλη. Οι μεταβλητές αυτές είναι:

1. η στάση της κάθε χώρας απέναντι στην έννοια του πολιτισμού και την πολιτική του. Για παράδειγμα στην Ευρώπη, τις δεκαετίες του 1960, 1970 και

του 1980, υπήρχαν σημαντικές εννοιολογικές διαφοροποιήσεις ως προς την έννοια του «πολιτισμού» με βάση τις οποίες διαμορφώνονταν οι πολιτικές.

2. Η ιδεολογία των κομμάτων που κατέχουν την εξουσία σε εθνικό και τοπικό επίπεδο.
3. Οι αρμοδιότητες, οι οικονομικοί πόροι, τα επίπεδα αυτονομίας και το θεσμικό πλαίσιο της τοπικής αυτοδιοίκησης έχουν πάντοτε σημαντική επίδραση στην υιοθέτηση πολιτικών πολιτισμού. Στην Ευρώπη και ιδιαίτερα στην Ελλάδα οι περιορισμένες αρμοδιότητες των δήμων, η έλλειψη ικανών πόρων και η περιορισμένη οικονομική ανεξαρτησία αποτελούσαν πάντοτε σοβαρό εμπόδιο στην ανάπτυξη της πολιτιστικής πολιτικής των πόλεων, εκτός των πρωτευουσών.
4. Η γεωγραφική κατανομή της παραγωγής, διανομής, εμπορίας, διαχείρισης και υποδομών κατάρτισης στις πολιτιστικές βιομηχανίες (για παράδειγμα στη μουσική, κινηματογράφο, τηλεόραση, εκδόσεις, διαφήμιση κλπ., που είναι κατά παράδοση συγκεντρωμένες στις πρωτεύουσες των χωρών της Μ. Βρετανίας, Γαλλίας, Ισπανίας, Δανίας, Ελλάδας, ενώ στη Γερμανία και την Ιταλία το σύστημα είναι πιο αποκεντρωμένο) είναι ένας σημαντικός παράγοντας που επηρεάζει σε σημαντικό βαθμό την ικανότητα των επαρχιακών πόλεων να εφαρμόζουν με επιτυχία πολιτικές πολιτισμού, προσανατολισμένες προς την παραγωγή.
5. Η ιδεολογικοπολιτική θεώρηση των εκάστοτε δημοτικών αρχών, τα όρια και οι φιλοδοξίες τους καθώς και η σχέση τους με την κεντρική εξουσία.
6. Η φύση των σχέσεων μεταξύ του δημόσιου, ιδιωτικού και εθελοντικού τομέα. Το μέγεθος και τα χαρακτηριστικά της τοπικής αγοράς, ζητήματα που σχετίζονται με την κοινωνική και πολιτιστική φυσιογνωμία του αστικού πληθυσμού, άμεσα συνδεδεμένα με τα χαρακτηριστικά της καλλιτεχνικής παιδείας. Υπάρχουν παραδείγματα πόλεων που οι κάτοικοι αφιερώνουν μεγαλύτερες δαπάνες για πολιτιστική κατανάλωση, απ' ότι για άλλου είδους διασκέδαση.
7. Οι ιδιωτικές επενδύσεις και σχέση τους με την πόλη.

Η Τ.Α. είναι καταλληλότερος, ίσως, φορέας άσκησης πολιτικής στο πεδίο του πολιτισμού, επειδή από τη φύση της βρίσκεται στο επίκεντρο των αναγκών της

κοινότητας και σε άμεση επαφή με τον πολίτη, γεγονός που παρέχει στους ΟΤΑ ιδιαίτερες δυνατότητες.

Η άσκηση πολιτικής πολιτισμού από την αυτοδιοίκηση δημιουργεί ευσίωνες προοπτικές για το μέλλον των πόλεων, ως δημόσιων χώρων και πολιτικών κοινοτήτων. Η πολιτιστική πολιτική βοηθά τις πόλεις να λειτουργούν ως γνήσιοι δημοκρατικοί θεσμοί και ως καταλύτες για τη δημόσια κοινωνική ζωή. Η τοπική αυτοδιοίκηση είναι φυσικός υποδοχέας των πολιτιστικών δραστηριοτήτων μιας εξελισσόμενης κοινωνίας, που δεν περιορίζεται στα περιορισμένα εδαφικά όρια μιας περιοχής, αλλά διευρύνεται στην ακτίνα πολιτιστικής επιρροής προς και από έξω. Μια σύγχρονη τοπική πολιτιστική πολιτική είναι σημαντικό να στηρίζεται σε ένα πολύ ευρύ και ανθρωπολογικό ορισμό του πολιτισμού ως τρόπου ζωής που ενσωματώνει την τέχνη σε πολλές πτυχές και συνήθειες της καθημερινής ζωής και συνεισφέρει στην κοινωνική συνοχή και συμβάλλει στην ποιότητα ζωής των πολιτών.

Η τοπική αυτοδιοίκηση ως πρωτοβάθμια μορφή δημοκρατίας και αυθεντικός εκφραστής της λαϊκής παράδοσης έχει τη δυνατότητα να διαδραματίσει πρωταρχικό ρόλο στη σύνθεση των πολιτισμών, στην προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς, στη διατήρηση και προβολή των τοπικών ιδιαιτεροτήτων. Ο ρόλος αυτός, αποτυπώνεται και στο κεφάλαιο των αρμοδιοτήτων της τοπικής αυτοδιοίκησης, στο άρθρο 24, παράγραφος 1 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων (ΔΚΚ): «Η διοίκηση όλων των τοπικών υποθέσεων ανήκει στην αρμοδιότητα των δήμων και κοινοτήτων, κύρια μέριμνα των οποίων αποτελεί η προαγωγή των κοινωνικών και πνευματικών ενδιαφερόντων των κατοίκων της».

Στην ιστορική διαδρομή της αυτοδιοίκησης, οι δήμοι έχουν επιδείξει πολύ σημαντική δραστηριότητα και έργο, συχνά με διεθνή διάσταση, σε μια διευρυμένη σφαίρα δραστηριοτήτων. Βασικός ρόλος του δήμου είναι να δημιουργεί υποδομές για την παραγωγή πολιτιστικού προϊόντος και την ισόρροπη χωροταξική κατανομή της στο πλαίσιο της πόλης. Με την αναβάθμιση του πολιτιστικού περιβάλλοντος, η Τ.Α. γίνεται κέντρο δημιουργικότητας και καινοτομιών, γεγονός που επιφέρει, εκτός των άλλων, και συρροή οικονομικού κεφαλαίου. Οι τοπικές πολιτιστικές πολιτικές διατηρούν δεσπόζουσα θέση στις στρατηγικές οικονομικής ανάπτυξης μόνο στο βαθμό που συνδέονται και συντονίζονται με τις πολιτικές: για την εκπαίδευση και την

επαγγελματική κατάρτιση, το περιβάλλον και την αρχιτεκτονική, την έρευνα και την ανάπτυξη.

Η δε συμμετοχή των κοινωνικών ομάδων στις πολιτιστικές δραστηριότητες της τοπικής κοινότητας:

- προσφέρει στους συμμετέχοντες την ευκαιρία να δημιουργούν δεσμούς επαφής και επικοινωνίας.
- δημιουργεί την «αίσθηση του ανήκειν»
- υπερβαίνει τα σύνορα και τις διαχωριστικές γραμμές
- αντιμάχεται τον κοινωνικό αποκλεισμό

7. Ο πολιτισμός ως μοχλός βιώσιμης ανάπτυξης

Ο σύνδεσμος μεταξύ πολιτισμού και τουρισμού είναι ιδιαίτερα στενός και επιβεβλημένος ειδικά στη σύγχρονη εποχή όπου η ανάγκη για οικονομική ανάπτυξη καθιστά επιτακτική τη λήψη μέτρων σε κάθε πεδίο¹⁶.

Η πολιτισμική κληρονομιά αποτελεί ισχυρό πόλο έλξης για τους τουρίστες, με χαρακτηριστικό παράδειγμα τους Χώρους Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Unesco, οι οποίοι σε πολλά κράτη «αντιμετωπίζονται ευρέως ως διάλογοι εισροής εισοδήματος. Ως εκ τούτου, ο τουρισμός αναγνωρίζεται ως ισχυρός

¹⁶ΑθηνάΒασιλειάδου, Management and Conservation of Ecclesiastical & Cultural Heritage from <https://ecclesiasticalrelics.wordpress.com>

παράγοντας στις πρακτικές διαχείρισης της πολιτισμικής κληρονομιάς¹⁷. Προκειμένου να συνδεθούν οι έννοιες του τουρισμού και της πολιτισμικής διαχείρισης με τον βέλτιστο δυνατό τρόπο, έχει διατυπωθεί μια σειρά από καλές πρακτικές σε διεθνές επίπεδο, κυριότερες από τις οποίες θεωρούνται οι εξής:

α) Η «Χάρτα του Διεθνούς Πολιτισμικού Τουρισμού: Διαχείριση του Τουρισμού σε Τόπους Πολιτισμικής Σημασίας» / International Cultural Tourism Charter: Managing Tourism at Places of Heritage Significance¹⁸ στην οποία διατυπώνονται οι εξής βασικές αρχές:

- Ο εσωτερικός και ο διεθνής τουρισμός αποτελούν μέσα πολιτιστικών ανταλλαγών. Επομένως, θα πρέπει να παρέχονται στους επισκέπτες ευκαιρίες για άμεση γνωριμία και κατανόηση της πολιτισμικής κληρονομιάς των τοπικών κοινοτήτων.
- Η σχέση μεταξύ των πολιτιστικών τόπων και του τουρισμού είναι δυναμική και μπορεί να εμπεριέχει συγκρουόμενες αξίες. Η διαχείριση της σχέσης αυτής θα πρέπει να εξασφαλίζει τη βιωσιμότητα των πολιτιστικών τόπων για τις παρούσες και τις μελλοντικές γενιές. Ο τουριστικός σχεδιασμός οφείλει να προστατεύει και να προάγει τα χαρακτηριστικά της φυσικής και της πολιτισμικής κληρονομιάς.
- Η διαχείριση και ο τουριστικός σχεδιασμός σε πολιτιστικούς τόπους θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι η εμπειρία του επισκέπτη θα είναι αξιόλογη, πλούσια σε περιεχόμενο και ευχάριστη.
- Η διαχείριση και ο τουριστικός σχεδιασμός σε πολιτιστικούς τόπους θα πρέπει να εμπλέκουν την τοπική κοινωνία.
- Η διαχείριση και ο τουριστικός σχεδιασμός σε πολιτιστικούς τόπους θα πρέπει να εστιάζουν σε δραστηριότητες που αποφέρουν οφέλη στην τοπική κοινωνία.

¹⁷Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού(2001). Το Market Study του Ελληνικού Τουρισμού. Αθήνα, Διεύθυνση Μελετών και Επενδύσεων.

¹⁸https://www.citybranding.gr/2016/05/blog-post_23.html

β) Η Χάρτα της Μάλτας για τον Διεθνή Πολιτισμικό Τουρισμό / The Malta Declaration on Cultural Tourism: Its Encouragement and Control¹⁹, η οποία προσυπογράφει την παραπάνω Χάρτα και καλεί το σύνολο των εμπλεκόμενων φορέων σε τοπικό, κρατικό και ευρωπαϊκό επίπεδο να την υιοθετήσουν προς την κατεύθυνση της βιώσιμης ανάπτυξης.

γ) Το Πρόγραμμα για την Παγκόσμια Πολιτιστική Κληρονομιά και τον Βιώσιμο Τουρισμό / World Heritage and Sustainable Tourism Programme²⁰, με πλάνο δράσης την περίοδο 2013-2015, το οποίο επικεντρώνεται σε χώρους Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Unesco.

Στην Ελληνική πραγματικότητα, από το 2008 και εξής, στην τρέχουσα περίοδο της οικονομικής κρίσης, ο τουρισμός προβάλλεται ως μια από τις ελάχιστες διεξόδους για την επίτευξη ανάπτυξης, με συνέπεια ο πολιτισμός ορισμένες φορές να φτάνει στο σημείο να ταυτίζεται με τον τουρισμό. Η τουριστική πολιτική του ελληνικού κράτους αποσκοπεί στην ανάδειξη της ιδιαίτερης ταυτότητας και την κινητοποίηση της ελληνικής κοινωνίας. Το ελληνικό μοντέλο τουριστικής πολιτικής και ανάπτυξης που στηρίζεται στη βάση του «κλασικού ιδεώδους» -ένα μοντέλο που είναι προσκολλημένο σε ένα πολύ γνώριμο παρελθόν ως κυρίαρχη τάση («mainstream»), ενώ ταυτόχρονα παραμένει στατικό και «παγωμένο» στον χρόνο-, αποδεικνύεται ολοένα και πιο περιορισμένο και μονότονο, κυρίως για τους τουρίστες εκείνους, οι οποίοι παρουσιάζουν μειωμένο ενδιαφέρον για το κλασικό παρελθόν, καθώς και για εκείνους που έχουν πιο ιδιαίτερα και εκλεπτυσμένα ενδιαφέροντα. Οι τουρίστες έχουν πια κορεστεί από τις αναφορές στην αρχαία Ελλάδα και, παρόλο που πιθανότητα θα ακολουθήσουν μια από τις καθιερωμένες αρχαιολογικές ξεναγήσεις, συγχρόνως επιθυμούν να μάθουν περισσότερα για τη σύγχρονη Ελλάδα, για τους σημερινούς κατοίκους της, τον τρόπο ζωής τους και τον πολιτισμό τους. Λαμβάνοντας υπόψη τις παραπάνω εξελίξεις, διαπιστώνεται ότι υπάρχει ανάγκη για ένα νέο μοντέλο τουριστικής πολιτικής και ανάπτυξης, το οποίο θα απομακρύνεται από το «κλασικό ιδεώδες» και θα εστιάζει σε ατομικές, εναλλακτικές εμπειρίες.

¹⁹Europa Nostra. (2006). The Malta Declaration on Cultural Tourism: Its Encouragement and Control. Ανακτήθηκε 3 Σεπτεμβρίου, 2015, από: http://www.europanostra.org/UPLOADS/FILS/Malta_declaration_Cultural_Tourism.pdf

²⁰Unesco. (2011). World Heritage and Sustainable Tourism Programme. Ανακτήθηκε 3 Σεπτεμβρίου, 2015, από <http://whc.unesco.org/en/tourism/>

«Το όνειρό μου είναι ο πολιτισμός να συνδεθεί με την τοπική οικονομία. Ο πολιτιστικός τουρισμός είτε είναι το κυρίαρχο στοιχείο είτε είναι συμπληρωματικό, έχει το 85% της παγκόσμιας αγοράς του τουρισμού. Είτε πάω στην Ολυμπία γιατί είμαι πολιτιστικός τουρίστας, είτε πήγα επίσκεψη να δω το θείο μου . Όλα αυτά μαζί καλύπτουν το 85% της αγοράς. Όλα αυτά για τον πολιτιστικό τουρισμό είναι ήπια μορφής ανάπτυξης έχει το στοιχείο της βιωσιμότητας. Ο πολιτιστικός τουρισμός είναι ένα είδος εναλλακτικού τουρισμού. Έχουμε ξεφύγει από το μαζικό τουρισμό, που πάει μόνο σε ένα μεγάλο ξενοδοχείο και γιατί έχει ωραίες θάλασσες, ο λεγόμενος ηλιοτροπικός τουρισμός» αναφέρει ο Καλλιτεχνικός Δ/ντής Αρχαίας Ολυμπίας και συμπληρώνει «Όλα αυτά αναδεικνύουν την ανάγκη να έχουμε ως προτεραιότητα τον πολιτιστικό τουρισμό. Και φυσικά για να συνδεθεί με την τοπική οικονομία.».

8. CityBranding

Μια ακόμα σχετικά νέα ανακάλυψη είναι το CityBranding, το citybranding είναι ένα αναπτυξιακό εργαλείο που συνδέεται με μία ευρεία αλλά και συγκεκριμένη θεώρηση της εξέλιξης των τόπων. Προϋποθέτει συνέργειες και βασίζεται σε ένα πολιτιστικό απόθεμα, υλικό όσο και άυλο. Η Ελλάδα άργησε να εισέλθει σε αυτήν τη διαδικασία για πολλούς λόγους. Σήμερα, όμως, υπάρχει μια αυξανόμενη επιστημονική γνώση και παραγωγή ιδεών, μελετών και προτάσεων για την κατανόηση μιας ολικής επένδυσης στον τόπο, μιας επένδυσης που εμπεριέχει τόσο τις μεγάλες επενδύσεις όσο και τους μοχλούς, μικρούς και μεγάλους της τοπικής οικονομίας.

Το citybranding μπορεί να αλλάξει το μέλλον των ελληνικών πόλεων, μπορεί να ξεκλειδώσει πηγές χρηματοδότησης και σαφέστατα μπορεί να συμβάλει στην τόνωση της αστικής περηφάνιας, απαραίτητου ψυχικού μοχλού για την προώθηση κάθε αναπτυξιακού σχεδίου.«Η ισοπεδωτική μορφολογία που επέβαλε η παγκοσμιοποιημένη τεχνολογία και αισθητική, από κοινού με την ανάπτυξη κινητικότητας των λαών, προκάλεσαν την ανάγκη του placebranding και του citybranding»²¹.

Η πρακτική του citybranding και του μάρκετινγκ του τόπου δεν συνδέεται αποκλειστικά με τον τουρισμό ή τον πολιτισμό, αν και οι δύο αυτοί παράγοντες αποτελούν βασικά στοιχεία των στρατηγικών προβολής.

²¹P. Μήτουλα&Π.Ε.Καλδής, CityBranding και βιώσιμη ανάπτυξη, εκδ. Παπαζήση

Κυρίως απευθύνεται σε 5 ομάδες²²:

1. Κάτοικοι
2. Επιχειρήσεις
3. Επισκέπτες
4. Εργαζόμενοι - Αιρετά στελέχη των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης
5. Επιστήμονες - Άτομα με ταλέντο

Είναι αναμενόμενο οι υπεύθυνοι των στρατηγικών μάρκετινγκ και branding των πόλεων να καταφεύγουν σε εικόνες που σχετίζονται με τον πολιτισμό. Ο πολιτισμός δίνει το πλεονέκτημα της αναγνωσιμότητας, καθώς και της ταύτισης, της ιστορικής συνέχειας και της συλλογικής αντιπροσώπευσης και αντιμετωπίζεται ως σημαντικό συγκριτικό πλεονέκτημα στη σύγχρονη πόλη. Η εικόνα, η ταυτότητα και η φήμη μιας πόλης επηρεάζονται σε μέγιστο βαθμό από την πολιτιστική κληρονομιά, τις παραδόσεις, το κτηριακό απόθεμα, τον σύγχρονο πολιτισμό, τη γαστρονομία, τις νεανικές κουλτούρες κ.λπ., και αυτός είναι και ο κύριος λόγος για τον οποίο αποτελούν κεντρικά στοιχεία στις σχετικές καμπάνιες των πόλεων. Προφανώς, σε περίοδο κρίσης οι δαπάνες που σχετίζονται με τον πολιτισμό ή την ταυτότητα μιας πόλης αποκτούν -δικαίως- μικρότερη προτεραιότητα σε σχέση με τομείς όπως η πρόνοια και η υγεία. Οι ελληνικές πόλεις αναζητούν τρόπους να αντιμετωπίσουν την κρίση, και μια συνολική στρατηγική, η οποία θα περιλαμβάνει τον πολιτιστικό τομέα, μπορεί να δώσει σημαντικότερα αποτελέσματα, σε συνδυασμό με μια συζήτηση για την επιθυμητή εικόνα και ταυτότητα της πόλης

9. Ο Πολιτισμός απέναντι στην οικονομική κρίση

Τα τελευταία χρόνια με την οικονομική κρίση οι κοινωνίες ψάχνουν να βρουν τρόπους ενίσχυσης της οικονομίας τους. Παράλληλα με την οικονομική κρίση παρατηρείται διεθνώς μια σημαντική αύξηση των διαφόρων μορφών τουρισμού, όπως ο πολιτιστικός τουρισμός. Ενώ πολλοί είναι και εκείνοι οι οποίοι υποστηρίζουν ότι τη συγκεκριμένη στιγμή, που η χώρα μας διανύει μια από τις δυσκολότερες οικονομικές περιόδους, ο πολιτισμός μπορεί να αποτελέσει ένα από τα

²²Γ. Καραχάλης, 2016, ΕΑΠ, Στρατηγικές διαχείρισης της εικόνας και της προβολής των πόλεων (citybranding) και πολιτιστική αναζωογόνηση

σημαντικότερα πλεονεκτήματα στην προσπάθεια που γίνεται για προσέλκυση τουριστών και επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου, μειώνοντας την εποχικότητα. Η στροφή και η επένδυση των κοινωνιών στον πολιτιστικό τουρισμό οφείλεται σε πολλούς παράγοντες, μεταξύ των οποίων η αλλαγή των προτιμήσεων των επισκεπτών, οι οποίοι πλέον αναζητούν στις διακοπές τους πρωτότυπες και αυθεντικές εμπειρίες, αλλαγή του τουριστικού μοντέλου ανάπτυξης κ.ά. Έτσι λοιπόν, τα πολιτιστικά φεστιβάλ κάθε είδους και μεγέθους αποτελούν για τις πόλεις, μικρές ή μεγάλες, μια μορφή αύξησης της επισκεψιμότητας και της αναγνωρισιμότητάς τους.

Συνεπώς η διοργάνωση και διεξαγωγή πολιτιστικών φεστιβάλ είναι συνδεδεμένη, για τις τοπικές κοινωνίες, και με την αναπτυξιακή διαδικασία. Μάλιστα, σε αρκετές περιπτώσεις, η διεξαγωγή ενός πολιτιστικού φεστιβάλ είναι περισσότερο συνδεδεμένη με την ανάπτυξη του τόπου, παρά με την παράδοση αυτού. Επιπλέον, σύμφωνα με αρκετούς ακαδημαϊκούς, η διεξαγωγή ενός πολιτιστικού φεστιβάλ έχει πολλές επιπτώσεις σε διάφορους τομείς για την τοπική ανάπτυξη και οικονομία, όπως στον καλλιτεχνικό τομέα, μέσω της προώθησης της καινοτομίας και της επανεκτίμησης διαφορετικών μορφών καλλιτεχνικής έκφρασης, στον εκπαιδευτικό τομέα, μέσω της συμμετοχής διάφορων ομάδων και οργανισμών, στον κοινωνικό τομέα, μέσω της ενίσχυσης της κοινωνικής συνοχής, καθώς και μέσω της τόνωσης της τοπικής υπερηφάνειας και ταυτότητας, αλλά και στον οικονομικό τομέα, μέσω της δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας και εισοδήματος ή διατήρησης των υπαρχουσών θέσεων και γενικότερα μέσω της αναζωογόνησης του συνόλου ή συγκεκριμένων περιοχών του τόπου.

Η οικονομική κρίση των τελευταίων χρόνων χαρακτηρίζεται από τους ειδικούς ως κρίση πολύπλευρη, απόρροια πολλών παραγόντων και γεγονότων που συνέβησαν και συμβαίνουν σε διεθνές και παγκόσμιο επίπεδο. Σε τέτοιες περιόδους, οι πολίτες χρειάζονται περισσότερο από ποτέ τις τέχνες, τα μουσεία, την επαφή με ποικίλους πολιτισμούς και όλα όσα δείχνουν μια πιο φωτεινή πλευρά της καθημερινότητας. «Ο πολιτισμός είναι η καρδιά ενός λαού, το ζωτικό του στοιχείο, η παρακαταθήκη δίχως την οποία είναι καταδικασμένος στη λήθη και την αποξένωση από κάθε ιδιαιτερότητα που με μόχθο έχει κατακτήσει στην πάροδο των αιώνων²³». Στη δύσκολη συγκυρία που βιώνουμε η προσφυγή στα αγαθά του πολιτισμού είναι για πολλούς ανάγκη

²³ Γ. Παράσχου, 2016, διευθύντρια Λαϊκού Πολιτισμού & Νεολαίας Ομίλου Unesco Πειραιώς και Νήσων, <http://www.ert.gr/eidiseis/mono-sto-ertgr/o-politismos-apenanti-stin-ikonomiki-krisi/>

αναζήτησης αντίβαρων στη σφαίρα της γνώσης, της νόησης, της δημιουργίας και της ευαισθησίας. Πέρα από την εξατομικευμένη απόλαυσή τους, προσφέρεται μέσω αυτών η αποκατάσταση μιας επικοινωνίας, η αίσθηση ότι ανήκουμε σε μια ευρύτερη συλλογικότητα. Γράμματα και τέχνες με τα νοήματα, την αισθητική, αλλά και τον συναισθηματικό τους κόσμο κεντρίζουν τον προβληματισμό, την αμφιβολία απέναντι σε βεβαιότητες και στερεότυπα. Οξύνουν την κριτική στάση, διευκολύνουν την αναθεώρηση αντιλήψεων ξεπερασμένων, ανοίγουν μονοπάτια δίπλα στον δύσκολο δρόμο της αυτογνωσίας. Όλοι συμφωνούμε ότι η κρίση δεν είναι μόνο οικονομική. Είναι και κρίση λειτουργίας των θεσμών. Είναι κρίση ηθική. Είναι κρίση αντιλήψεων και τρόπου σκέψης, ίσως και ταυτότητας της σύγχρονης κοινωνίας²⁴. Σε μια εποχή οικονομικής, κοινωνικής και ηθικής κρίσης, ο πολιτισμός είναι το αντίδοτο.

Πρέπει να είναι ένα σημείο αναφοράς για τη διαμόρφωση της παιδείας μας και του πολιτισμού μας. Ένα σημείο πολιτιστικής συσπείρωσης²⁵. Εξάλλου «*Ο πολιτισμός είναι αυτός που σε περιόδους οικονομικής κρίσης μπορεί να στηρίξει την κοινωνία και να την πάει ένα βήμα μπροστά...γιατί ο πολιτισμός είναι επένδυση ζωής*» αναφέρει μεταξύ άλλων οκ.Δημήτρης Βασιλόπουλος(Πρόεδρος του Εικαστικού προγράμματος Δήμου Πηνειού).

Η οικονομική κρίση του 2009 είχε σημαντικές επιπτώσεις σε κοινωνικό, οικονομικό και πολιτικό επίπεδο. Παρά το γεγονός ότι τα τελευταία δύο χρόνια οι οικονομικοί και κοινωνικοί δείκτες εμφανίζουν σημάδια βελτίωσης, το αποτύπωμα της πολυδιάστατης κρίσης παραμένει ισχυρό. Επίσης, παρόλο που το Α.Ε.Π. (Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν) εμφανίζεται οριακά θετικό τα τελευταία δύο χρόνια, έχει μειωθεί σωρευτικά κατά 24,5% μεταξύ των 2009 και 2017²⁶. Η μείωση των εισοδημάτων ως παρεπόμενο της οικονομικής κρίσης στην Ελλάδα μετέβαλε και τις καταναλωτικές συνήθειες των νοικοκυριών. Ο περιορισμός του εισοδήματος, ή όποια έντονη μεταβολή, εξαναγκάζει το άτομο, σε βάθος χρόνου, να αναθεωρήσει την κατανομή των δαπανών του και να την επαναξιολογήσει με γνώμονα τις αναδυόμενες ανάγκες, οι οποίες κατά την προηγούμενη περίοδο ήταν καλυμμένες. Υπό αυτό το

²⁴ Ν. Θέμελης, 2011, <http://www.kathimerini.gr/415240/article/epikairothta/politikh/politismos-kai-krish-yparxei-die3odos>

²⁵ Ι. Μάνος, 2010, πρόεδρος του Δ.Σ. του Μεγάρου Μουσικής, <http://www.kathimerini.gr/392822/article/politismos/arxeio-politismoy/o-politismos-einai-antidoto-sthn-krish>

²⁶ Eurostat-Database, GDP and main components (output, expenditure and income)

πρίσμα, τα νοικοκυριά με παιδιά προκειμένου να καλύψουν βιολογικές ή άλλες βασικές ανάγκες περιόρισαν περισσότερο σε ποιοτικές δαπάνες, όπως υπηρεσίες αναψυχής και πολιτισμού που μειώθηκαν μεταξύ 2009 και 2017 κατά 28,9%²⁷. Η οικονομική κρίση στην Ελλάδα είχε επιπτώσεις στις κρατικές δαπάνες που αφορούσαν στον Πολιτισμό. Μεταξύ των ετών 2009 και 2016 οι συγκεκριμένες δαπάνες μειώθηκαν κατά 15% από 1.561 σε 1.329 εκατομμύρια €. Αυτή η μείωση είναι χαμηλότερη από των συνολικών κρατικών δαπανών, οι οποίες κατά την αντίστοιχη περίοδο μειώθηκαν κατά 32,5%²⁸. Η κατανομή των επιχορηγήσεων διαφοροποιείται ανάλογα με τον αριθμό των επιχορηγούμενων φορέων. Το 90% του συνόλου των χορηγήσεων κατανέμεται σε μουσικούς, κινηματογραφικούς φορείς, μουσεία και ελληνικά φεστιβάλ, αλλά ο αριθμός των φορέων δεν είναι σταθερός.

Πιο συγκεκριμένα, Στην Ελλάδα, η συνολική μείωση στα κονδύλια για τον πολιτισμό τηντελευταία τριετία έφτασε το 30%.

Η οικονομική κρίση αποτελεί πρόβλημα αλλά ταυτόχρονα και πρόκληση για τους πολιτιστικούς φορείς γιατί λόγω της κρίσης οι άνθρωποι αναζητούν καταφύγιο ψυχικής ανάτασης στον πολιτισμό και έχουν ανάγκη κοινωνικοποίησης και προσφοράς μέσω πολιτιστικών φορέων.

Αποτελεί επίσης μια ευκαιρία συνεργασίας των πολιτιστικών φορέων που επειδή πλέον δεν θα στηρίζονται σε κρατική συνδρομή θα ανακαλύψουν νέες δυνατότητες με συνεργασίες μεταξύ τους, με αξιοποίηση τοπικού δυναμικού, με εκδηλώσεις αλληλεγγύης και κυρίως με αξιοποίηση του εθελοντισμού. Θα δουν ότι πολλά μπορούν να πετύχουν αρκεί να αναπροσαρμόσουν τις δράσεις και στοχεύσεις αρκεί πλέον να αξιοποιήσουν τον εθελοντισμό προσφέροντας μέγιστη υπηρεσία στη χώρα γιατί θα έχουν συμβάλλει στην πολιτιστική ευαισθητοποίηση των πολιτών και γιατί οι πολιτιστικά ευαισθητοποιημένοι πολίτες θα λειτουργούν κατά τεκμήριο ως ενεργοί πολίτες. Βασική αρχή του κ. Δημήτρη Βασιλόπουλου Πρόεδρου του Εικαστικού προγράμματος Δήμου Πηνειού είναι *«πως μπορεί να παραχθεί πολιτισμός με ελάχιστα χρήματα, Αρκεί να ενημερώσεις τον κόσμο, να τους μεταδώσεις το μικρόβιο, να τους συντονίσεις»*.

²⁷ΕΛ.ΣΤΑΤ. Οικογενειακοί προϋπολογισμοί (από 2008 και μετά), Μέσος όρος μηνιαίων αγορών και σε είδος απολαβών των νοικοκυριών ανάλογα με την σύνθεση του νοικοκυριού και κατά τρόπο κτήσεως. Σύνολο Χώρας 2009/2017.

²⁸Eurostat-Database: General government expenditure by function (COFOG)

Όπως αναφέρει και ο κ.Καυής Βασίλης(υπεύθυνος εικαστικού προγράμματος Δήμου Ήλιδας), «η κρίση μας έχει κάνει καλό στο οικονομικό στοιχείο, Μας έκανε πιο σοφούς στις δαπάνες και στις σπατάλες των οικονομικών. Όλοι λειτουργούμε με πιο θετικό πνεύμα για την οικονομία και πιο προσεκτικοί στις δαπάνες που κάνουμε. Βοήθησε ως προς το ποιοτικό, επειδή ο κόσμος δεν έχει πολλά χρήματα, επιλέγει λίγες παραστάσεις να δει, αφού υπάρχει και το θέμα της μετακίνησης, εφόσον είναι μακριά το θέατρο, γιατί δεν είναι στον αστικό ιστό. Συνήθως οι θεατές είναι από τις γύρω περιοχές.» Το ίδιο υποστηρίζει και η κ. Κοντογιώργα ΆνναΠρόεδρος του Νομικού Προσώπου Αθλητισμού, Πολιτισμού και περιβάλλοντος Ανδραβίδας/ Κυλλήνης, «Η οικονομική κρίση δεν έχει ρίξει τις προσδοκίες. Έκανε καλό, γιατί γίναμε πιο ποιοτικοί αναγκαστικά. Οπότε αυτόματα μας αναβαθμίζει. Αν είχαμε περισσότερα χρήματα, ίσως και να επενδύαμε και σε σαβούρες.» Ωστόσο υπάρχει και η αντίθετη άποψη του κ. Δημήτρη Βασιλόπουλου Προέδρου εικαστικού προγράμματος Πηνειού, «Καμία κρίση δεν κάνει καλό. Εγώ πιστεύω ότι οι κρίσεις κάνουν κακό. Το μόνο που μπορεί να κάνει μια κρίση είναι να μας βάζει σε μια διαδικασία να βρίσκουμε καινούριες λύσεις. Η κρίση περιόρισε τον τρόπο ζωής μας στο κομμάτι του πολιτισμού. Επηρέασε αρνητικά όλο το πολιτιστικό γίγνεσθαι όλης της χώρας, πόσο μάλλον μια επαρχιακή πόλη και ένα αποκεντρωμένο φεστιβάλ όσο μεγάλο και αν είναι.»

10. Η συμβολή του εθελοντισμού στην προαγωγή και τη βιωσιμότητα του πολιτισμού

Ο όρος «Εθελοντισμός» αναφέρεται γενικά στην ηθελημένη πράξη για κάποιο κοινωφελή σκοπό χωρίς υλικό ή άλλο αντάλλαγμα. Ως εκ τούτου, εθελοντής είναι ο πολίτης που προσφέρει ανιδιοτελώς χρόνο ή γνώση για χρήσιμες δράσεις προς όφελος άλλων, χωρίς να περιμένει αντάλλαγμα. Ετυμολογικά προέρχεται από το

ρήμα «εθέλω», που σημαίνει θέλω πολύ²⁹. Σύμφωνα με την Ελληνική Ομοσπονδία Μη Κυβερνητικών Οργανισμών, «Εθελοντισμός είναι η πρόθυμη δέσμευση ενός ατόμου να εργαστεί χωρίς αμοιβή για ένα καθορισμένο ή αόριστο χρονικό διάστημα για το γενικό καλό της κοινωνίας»³⁰

Ο Εθελοντισμός είναι δείκτης πολιτισμού και το μέσο βελτίωσης της ποιότητας ζωής μιας κοινωνίας. Εθελοντισμός και Πολιτισμός είναι έννοιες αλληλένδετες και συμπληρωματικές, όπου αξίες της ανθρώπινης ύπαρξης όπως η τέχνη, η παιδεία και ο αθλητισμός προωθούνται κυρίως από οργανωμένες ομαδικές ή ατομικές εθελοντικές προσπάθειες και εκφράζουν την δημιουργική πλευρά του ανθρώπου. Ο Εθελοντισμός παράγει Πολιτισμό. Ενώ από την μια αυξάνεται η ευαισθητοποίηση των πολιτών σε θέματα εθελοντισμού, από την άλλη αυξάνεται η καχυποψία και η διαστρέβλωση των πραγματικών σκοπών λειτουργίας του. Έχουμε το παράδειγμα των Ολυμπιακών αγώνων του 2004, με την υποστήριξη της επιτυχίας στη διοργάνωση μέσω της μεγάλης κινητοποίησης των εθελοντών. Παρακαταθήκη που το κράτος των κομματικών συμφερόντων και των πελατειακών σχέσεων, δεν ενδιαφέρθηκε να αξιοποιήσει με τη σύσταση κάποιου φορέα διαχείρισης, όπως έγινε με τη διεκδίκηση των γλυπτών του Παρθενώνα. Παρά ταύτα, όλο και περισσότεροι άνθρωποι παίρνουν μέρος περιστασιακά ή συστηματικά σε διάφορες πολιτιστικές δράσεις. Περίπου το 4% των εθελοντικών οργανώσεων ασχολούνται με τον Πολιτισμό. Κοινοφελή Ιδρύματα στηρίζουν οικονομικά και ενισχύουν το έργο εθελοντικών οργανώσεων και τοπικών φορέων, για την πραγματοποίηση μεγάλων διοργανώσεων, όπως τα φεστιβάλ Τέχνης στα διάφορα μέρη της Ελληνικής επικράτειας, τα οποία, χωρίς όλες αυτές τις συλλογικότητες και τη μεταξύ τους συνεργασία, δεν θα μπορούσαν να πραγματοποιηθούν και να συνεχίζουν να δημιουργούν παράδοση³¹.

Εθελοντισμός είναι η μη αμειβόμενη και δίχως επαγγελματική εξέλιξη δραστηριοποίηση των πολιτών που αποβλέπει στην ευημερία του συνανθρώπου, της κοινότητας και της κοινωνίας γενικότερα. Δεν περιορίζεται μόνο στην παροχή ανιδιοτελούς κοινωνικού έργου, αλλά περισσότερο αφορά μια στάση ζωής με ιδιαίτερες αξίες, όπως η φιλανθρωπία, η αλληλεγγύη, η κοινωνική δικαιοσύνη και η κοινωνική συμμετοχή. Οι εθελοντές προσεγγίζονται και θεωρούνται περισσότερο

²⁹<https://noiazomaikaidrw.gr/ethelontismos/>

³⁰ Διδάσκοντας τον Εθελοντισμό, Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς, 2012, σελ. 18.

³¹ British Graduates Society, Εθελοντισμός: Η κρυμμένη δύναμη

συνεργάτες παρά φιλάνθρωποι. Εντάσσονται στη λειτουργία των υπηρεσιών και των προγραμμάτων κάποιου οργανισμού, αναλαμβάνουν εξειδικευμένους ρόλους, συναλλάσσονται με τα μέλη του προσωπικού και τα άτομα. Υπάρχει ο πολιτιστικός εθελοντισμός, η οργάνωση από νεανικές ιδίως εθελοντικές οργανώσεις πολιτιστικών θεατρικών, μουσικών και κοινωνικών δραστηριοτήτων που εκφράζουν τη νεανική φαντασία και δημιουργικότητα, πέρα από τη λογική της αγοράς και του κέρδους.

Η εθελοντική δράση αποτελεί μαθησιακή-μορφωτική λειτουργία. Ενισχύει την απόκτηση κοινωνικών, επικοινωνιακών και επαγγελματικών δεξιοτήτων και αναπτύσσει νέες ικανότητες. Ενδυναμώνει και δίνει νέο περιεχόμενο στη ζωή των ατόμων. Αυξάνει τη δυνατότητα ενεργού συμμετοχής των νέων στη ζωή και την εργασία. Αποτελεί εν δυνάμει χώρο ανάπτυξης νέων κοινωνικών υπηρεσιών αυξάνοντας την απασχόληση. Η εθελοντική δράση μπορεί να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στη μάχη της ανεργίας και αποτελεί πηγή θέσεων εργασίας.

Το Φεστιβάλ Αρχαίας Ολυμπίας δεν αποτελεί εξαίρεση σύμφωνα με τον κ. ΒούκανοΓιώργο Καλλιτεχνικό Δ/ντή Αρχαίας Ολυμπίας *«λόγω των περιορισμένων οικονομικών λειτουργούμε περισσότερο σε αυτούς τους τομείς με τις εθελοντικές ομάδες, οι οποίες έχουν μεγάλη συμμετοχή. Οι εθελοντικές ομάδες είναι οι τοπικοί πολιτιστικοί σύλλογοι στην περιοχή είτε από την Ολυμπία, είτε από τα διπλανά χωριά, δηλαδή ο σύλλογος Πλατάνων, Πελοπίου, Τριφίου. Έρχονται τα παιδιά και βοηθάνε το καλοκαίρι σε ότι αφορά την υλοποίηση και την διενέργεια του φεστιβάλ.»*

ΗΠρόεδρος κ. Κοντόγιωργα Άννα του Νομικού Προσώπου Αθλητισμού, Πολιτισμού και περιβάλλοντος Ανδραβίδας/Κυλλήνηςσυμπληρώνει αντίστοιχα, για τα βασικά συστατικά επιτυχίας για την διεξαγωγή των Φεστιβάλ *«Για μένα είναι η καλή θέληση πάνω απ' όλα και ο εθελοντισμός»*, ενώ συνεχίζει ο κ. Δημήτρης Βασιλόπουλος(Προεδρος εικαστικού προγράμματος Δήμου Πηνειού) λέγοντας *«...υπάρχει και ο εθελοντισμός. Πάρα πολύ σημαντικό πράγμα. Είναι κάποιοι άνθρωποι που έρχονται για να με βοηθήσουν πραγματικά και είναι πολύ σημαντικό.*

Ο πρόεδρος της τοπικής κοινότητας είπε, ένας φίλος που είναι σχολικός τροχονόμος με 176 ευρώ το μήνα έρχεται και συντηρεί το γκαζόν στο θέατρο, γιατί είναι ένα πάρα πολύ ωραίος χώρος με γκαζόν». «Έχω άλλον έναν ηλεκτρολόγο που εθελοντικά προσφέρει τις υπηρεσίες του στο κομμάτι το δικό του που αφορά τα ηλεκτρολογικά. Επίσης έχω και έναν τρίτο άνθρωπο που συζητάμε μαζί τις παραστάσεις που

θαπαρουσιάσουμε. Δεν έχει καμία εξειδίκευση, είναι μηχανολόγος που τον ενδιαφέρει ο πολιτισμός. Είναι πρόεδρος των Καβασίλων και φίλος προσωπικός και προσφέρει τις υπηρεσίες του».

11. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Με πρώτη απόπειρα να απαντήσει κανείς στο ερώτημα : επηρεάστηκαν τα φεστιβάλ γενικά από την οικονομική κρίση η οποία επηρέασε την ζωή μας σε όλα τα επίπεδα?

Σύμφωνα με τους τοπικούς διοικούντες των πολιτιστικών δρώμενων στους , Δήμους Πηνειού, Ήλιδας, Αρχαίας Ολυμπίας και Ανδραβίδας Κυλλήνης, η οικονομική κρίση επηρέασε θετικά ως προς τον σχεδιασμό, την ποιότητα, τον καταμερισμό των χρημάτων των Δήμων και την συμμετοχή του κόσμου στον θεσμό των φεστιβάλ. Τα φεστιβάλ και γενικά τα πολιτιστικά δρώμενα σε μια περιοχή συνδέονται άμεσα με την ιστορία , τα μνημεία, τα ήθη και τα έθιμα και γενικά την πολιτισμική κληρονομιά ενός τόπου. Ο πολιτισμός στην συγκεκριμένη περίπτωση χαρακτηρίζεται ως εργαλείο ανάπτυξης, απασχόλησης και ευημερίας δίνοντας την δυνατότητα να εξελιχθεί περισσότερο μια περιοχή σε πολλούς τομείς. Μέσα από τα πολιτιστικά δρώμενα μπορούμε να δούμε τον τρόπο ζωής, τις παραδόσεις, τις αντιλήψεις των κατοίκων, την παιδεία. Μπολιάζοντας λοιπόν το πολιτιστικό μικρόβιο με το μικρόβιο της δημιουργίας μπορείς να αναδείξεις τον τόπο σου, να αυξηθεί ο τουρισμός στην περιοχή, να συντηρηθεί κατά κάποιο τρόπο η τοπική οικονομία και να βγάλει τα καλά ένστικτα των ανθρώπων και ως θεατές αλλά και ως εθελοντές. Έτσι λοιπόν τα φεστιβάλ εν μέσω κρίσης είναι αυτά που μας συνδέουν με το παρελθόν, το παρόν και το μέλλον. Μέσω του θεσμού αυτού και της κρίσης μας εκπλήσσουν ευχάριστα οι συνθήκες συνεργασιών μεταξύ των Δήμων με το πρόγραμμα «Ο Πολιτισμός ενώνει», ο εθελοντισμός και η συμμετοχή του κόσμου στα πολιτιστικά δρώμενα γενικότερα. Η Οργάνωση των φεστιβάλ και των παραστάσεων φέρνει κοντά την τοπική αυτοδιοίκηση και την κοινωνία. Απαλύνει τις στεναχώριες του κόσμου, ξεχνώντας για λίγο τα προβλήματά του συμμετέχοντας και αυτός στην προώθηση της πολιτιστικής παράδοσης και την αναβάθμιση της περιοχή του.

Καμιά κρίση δεν κάνει καλό, αλλά μπορεί να μας βάλει να μπούμε στην διαδικασία, όπως και το έκανε, να βρούμε καινούργιες λύσεις πιο ποιοτικές και να προσαρμοστούμε. Όπως ο σωστός προγραμματισμός που μπορεί να παρακάμψει τα μεγάλα κονδύλια που είχαν παλιά οι δήμοι για τις πολιτιστικές εκδηλώσεις και να

συμβαδίζει με τα ελάχιστα που μπορεί να εξασφαλίσει και αυτά από χορηγίες, με όρεξη για δημιουργία και όραμα.

Ανταποδοτικά φεστιβάλ δεν υπάρχουν σήμερα ως προς τα χρήματα, αλλά μπορεί να είναι ανταποδοτικά ως προς το να κερδίζει η κοινωνία και οι άνθρωποι να νιώθουν ότι «χρησιμοποιούνται» με τον ευγενικό όρο για κάτι ωραίο, ωφέλιμο και ανταποδοτικό για τον τόπο τους.

12. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΒΕΛΤΙΩΣΗΣ ΤΟΥ ΘΕΣΜΟΥ ΤΩΝ ΦΕΣΤΙΒΑΛ

Μέσα από τις συνεντεύξεις με τους υπεύθυνους των Φεστιβάλ συνοψίζονται παρακάτω οι ακόλουθες προτάσεις βελτίωσης:

- Ο Δήμος να λειτουργεί πάντα υπέρ του δημότη και όχι εισπρακτικά για τα Φεστιβάλ ώστε να κερδίζει η τοπική κοινωνία και η οικονομία. Να υπάρχει δηλαδή σωστή διαχείριση πνεύματος και χρημάτων. Να ανοιχθεί η ομπρέλα σε διάφορα είδη τέχνης όπως θέατρο, μουσική, ανάδειξη τοπικών προϊόντων και γαστρονομίας με σχετικές γιορτές μέσα στον χρόνο πάνω σε αυτά, γιορτές με ανταμώματα ετεροδημοτών και άλλα. Να προσπαθήσει ο Δήμος να δημιουργήσει νέους χώρους παραστάσεων ή δυνατόν σε όλα τα δημοτικά διαμερίσματα ώστε να ενεργοποιηθούν όλοι οι δημότες ως θεατές αλλά και ως εθελοντές.
- Να υπάρχει με συνεργασία όλων των όμορων Δήμων ένα ενιαίο πολιτιστικό πρόγραμμα ώστε με τον σωστό προγραμματισμό να μην συμπίπτουν οι εκδηλώσεις και τα διάφορα φεστιβάλ. Έτσι θα μπορούν οι ντόπιοι αλλά και οι τουρίστες της περιοχής να απολαύσουν όλες τις παραστάσεις συν ότι έτσι δημιουργείται ευγενής άμυλα μεταξύ των Δήμων και των διοργανωτών.
- Να αναδειχθεί το πολιτιστικό στοιχείο μέσα από την δράση των συλλόγων: πολιτιστικών, αθλητικών, φιλανθρωπικών που εδρεύουν σε κάθε Δήμο ώστε να κρατηθεί το παλιό πηγαίνοντας το ένα βήμα μπροστά κληρονομώντας το στο αύριο βελτιωμένο.
- Το Υπουργείο Πολιτισμού πρέπει να αναλάβει πρωτοβουλίες και να αναδείξει τον θεσμό των φεστιβάλ. Αυτή την στιγμή μόνο τα καταγράφει. Μπορεί λοιπόν να τα βάλει κάτω από έναν κεντρικό πυλώνα ώστε να μπορούν να σχεδιαστούν πιο σωστά αλλά και να χρηματοδοτηθούν έστω και με μικρά

ποσά ώστε να εμπλουτιστούν, γίνουν γνωστά και να προσελκύσουν περισσότερο κόσμο.

- Να επιλέγονται παραστάσεις όχι μόνο με γνώμονα το πόσο διάσημοι είναι αλλά και με το πόσο ταλαντούχοι είναι ώστε να δίνεται η δυνατότητα να συμμετέχουν και νέοι καλλιτέχνες. Έτσι δίνεται βήμα στους νέους σε όλες τις μορφές της τέχνης.
- Να γίνεται σωστή και έγκαιρη ενημέρωση του κόσμου για όλα τα πολιτιστικά δρώμενα που θα συμβούν στην περιοχή όλο τον χρόνο ή ανά εξάμηνο. Αυτό μπορεί να γίνει χωρίς πολλά χρήματα θέτοντας σε λειτουργία μια ξεχωριστή ιστοσελίδα με τα πολιτιστικά δρώμενα στο site του Δήμου έτσι ώστε να μπορεί ο κάθε δημότης ή επισκέπτης γενικότερα να ενημερώνεται για τα προγράμματα των εκδηλώσεων.

Ποιο αναλυτικά ακολουθούν προτάσεις ανά τομέα.

12.1.1 Τομέας Πολιτισμός

- Δημιουργία δικτύων (λαογραφικό, εικαστικό κ.λπ.)
- Ηλεκτρονική καταγραφή πολιτιστικού προϊόντος και δημιουργία περιφερειακών Βάσεων Δεδομένων με δυνατότητα διασύνδεσης με κεντρικές βάσεις δεδομένων
- Δημιουργία βάσης δεδομένων με στόχο την καταγραφή των εκδηλώσεων, την παρουσίαση και προβολή σε τοπικό και εθνικό επίπεδο
- Δράσεις και εκδηλώσεις που αποσκοπούν στην ανάδειξη της/των ιδιαιτερότητας/των της περιοχής
- Αιχμή του δόρατος το πιο γνωστό και προβεβλημένο πολιτιστικό προϊόν. Γύρω από αυτό μπορεί να δομηθεί μετέπειτα η αξιοποίηση και προβολή και των υπολοίπων
- Αποσαφήνιση αρμοδιοτήτων και ιδιοκτησίας μεταξύ διαφορετικών υπηρεσιών (ιδιοκτητών των πολιτιστικών προϊόντων) και συνεργία για αξιοποίηση και προβολή τους
- Μελέτες σκοπιμότητας για κάθε μια δράση πολιτιστική (κόστος-όφελος-χρήση-συντήρηση)
- Ένταξη των πολιτιστικών προϊόντων στο ευρύτερο κοινωνικό-οικονομικό ιστό της περιοχής
- Αξιοποίηση των ήδη υπαρχόντων μέσων ηλεκτρονικής καταγραφής

- Αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού που έχει άμεση σχέση με τον πολιτισμό
- Δημιουργία επιτροπής για την αξιολόγηση των νέων εκδόσεων με στόχο την χρηματοδότηση όσων πραγματικά αξίζουν μέσα από αντικειμενικά κριτήρια
- Σύστημα αξιολόγησης πολιτιστικών και αθλητικών συλλόγων (κριτήρια: δραστηριότητες, μέλη, πραγματικοί προϋπολογισμοί-ισολογισμοί) και θέσπιση βραβείων για τις καλύτερες παρουσιάσεις και δραστηριότητες. Χρηματοδότηση συλλόγων μέσω αυτού του συστήματος αξιολόγησης
- Προβολή πολιτιστικού προϊόντος
- Έρευνα αγοράς για αναζήτηση ομάδων στόχων/ενδιαφέροντος (ποιους μπορεί να προσελκύσει)
- Έρευνα αγοράς για αναζήτηση μέσων προβολής (ραδιόφωνο, τηλεόραση, έντυπος τύπος, ηλεκτρονικός τύπος, δημιουργία ιστοσελίδων, DVD κ.λπ.)
- Δημιουργία καλαίσθητων ιστοσελίδων και DVD για την παρουσίαση και προβολή του πολιτιστικού προϊόντος
- Δημιουργία καλαίσθητων εντύπων για προβολή του πολιτιστικού προϊόντος
- Προϋπολογισμός συγκεκριμένου κονδυλίου από φορείς για προβολή

12.1.2 Τομέας Τουρισμός

- Συμμετοχή σε τουριστικές εκθέσεις
- Συμμετοχή σε εκθέσεις θεματικού τουριστικού περιεχομένου (αγροτουριστικές εκθέσεις στη Χίο, στο Ηράκλειο Κρήτης, στη Φλώρινα)
- Εκπαιδευτικός τουρισμός
- Επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου σε όλο το χρόνο
- Ανάπτυξη αγροτουρισμού σε περιοχές με παραγωγή ιδιαίτερων αγροτικών προϊόντων

Αγροτουρισμός: Ένας τρόπος ανάπτυξης της υπαίθρου δια μέσω μίας ήπιας μορφής τουρισμού. Μια επιτυχημένη Ευρωπαϊκή πολιτική ανάπτυξης της, με παράδοση, πλέον των 40 χρόνων στα σημαντικά προβλήματα ερήμωσής της, της αστυφιλίας και της αγροτικής παραγωγής. Μια ευκαιρία να αντιμετωπίσει και η Ελλάδα, με τον ίδιο τρόπο, τα προβλήματα της ελληνικής υπαίθρου. Η εμπλοκή των αγροτών και μόνο, στην παροχή αυτής της ήπιας μορφής τουρισμού, με αποτέλεσμα τα εισοδήματα να επιστρέφουν στην τοπική κοινότητα. Η διατήρηση των εθίμων, της λαογραφίας, της χειροτεχνίας, των παραδοσιακών τεχνών και εργασιών και των ασχολιών που τείνουν να

εκλείβουν. Η ανάδειξη της διαφορετικότητας και μοναδικότητας του κάθε τόπου.

- Ανάπτυξη πεζοπορικού τουρισμού
- Διαφύλαξη, προστασία, ανάδειξη γεωμορφολογικών σχηματισμών
- Διαφύλαξη, προστασία, ανάδειξη των πέτρινων γεφυριών και της λαϊκής αρχιτεκτονικής
- Διαφύλαξη, προστασία, ανάδειξη των αρχοντικών
- Αξιοποίηση των ποταμών της περιφέρειας και των παραλίμνιων περιοχών τους και της ερασιτεχνικής αλιείας (δημιουργία πεζοδρόμων, ποδηλατοδρόμων, πάρκων και σημείων αναψυχής, αναψυκτήριων και μικρών αγροτουριστικών μονάδων)
- Αξιοποίηση της βιομηχανικής κληρονομιάς και ενεργοποίηση του βιομηχανικού τουρισμού ως ενεργειακή περιφέρεια
- Δημιουργία λαογραφικού δικτύου και αξιοποίηση των λαογραφικών μουσείων και συλλογών της περιφέρειας
- Αξιοποίηση του θρησκευτικού τουρισμού με επισκέψεις κατά τη διάρκεια όλου του χρόνου σε μοναστήρια και εκκλησίες
- Προβολή περιφέρειας μέσω έντυπου και ηλεκτρονικού υλικού (σε συνεργασία με τον ΕΟΤ)
- Νέος καλαίσθητος τουριστικός οδηγός περιφέρειας (ελληνικά-αγγλικά-γερμανικά)
- Νέος καλαίσθητος τουριστικός χάρτης περιφέρειας (ελληνικά-αγγλικά-γερμανικά)
- Οδηγός μουσείων της περιφέρειας
- Αφίσες με τοπία και μνημεία της περιφέρειας
- Παραγωγή καλαίσθητων και λειτουργικών DVDs για την περιφέρεια. Χρήση πολυμεσικών εφαρμογών
- Προτάσεις για την έκδοση νέων φυλλαδίων
- Έκδοση ενός φυλλαδίου πεζοπορικού τουρισμού.
- Έκδοση ενός οδηγού τοπικών επιχειρήσεων παραδοσιακών προϊόντων. Θα ενισχύσει τη ζήτηση για τα παραδοσιακά προϊόντα της περιφέρειας, τα οποία οφείλουν να αποκτήσουν όνομα (brandname)
- Έκδοση ενός γευσιγνωστικού οδηγού με παραδοσιακές συνταγές της περιφέρειας, περικλείοντας όλη τη γκάμα των παραδοσιακών φαγητών

(ποντιακές, ντόπιες, βλάχικες συνταγές, κλπ.). Ο συγκεκριμένος οδηγός μπορεί να συνδυαστεί με την παρουσίαση των κρασιών της περιφέρειας και τους δρόμους του κρασιού

- Έντυπο για την παραδοσιακή αρχιτεκτονική της περιφέρειας (αρχοντικά, πέτρινα γεφύρια κ.λπ.).
- Ανάλυση όλων των στατιστικών στοιχείων σχετικά με τον τουρισμό
- Σωστός προγραμματισμός, με μία ελκυστική διαφημιστική καμπάνια
- Σχεδιασμός συγκεκριμένων δράσεων σε συνεργασία με τους αρμόδιους τοπικούς φορείς και τον ΕΟΤ

Έντυπη Βιβλιογραφία

- Derrett R., Making Sense of how festivals Demonstrate a community's sense of place, Event Management, 2003, Ελευθερουδάκης
- Α. Νικολακάκη, 2014, Η Σημασία των Φεστιβάλ ως πολιτιστικές εκδηλώσεις στην προώθηση του Ελληνικού Τουρισμού. ΤΕΙ Κρήτης
- Ε. Λιάκου, Ο ρόλος της μουσειακής εκπαίδευσης μέσα από το πλαίσιο των Πολιτισμικών Μαθημάτων και των πολιτιστικών δραστηριοτήτων, Χαροκόπειο, 2009

- Παπαδόπουλος Σ., Ανθρωπολογικά-Μουσειολογικά, Μικρά Μελετήματα, εκδ. Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς, 2003
- Δρ. Κλασικής Αρχαιολογίας Δημήτρης Γ. Μυλωνάς Επιστημονικός συνεργάτης του Γραφείου Internet του Υπουργείου Πολιτισμού (ΥΠΠΟ) και Μέλος της ομάδας περιεΑθηνά Βασιλειάδου, Management and Conservation of Ecclesiastical & Cultural Heritage from <https://ecclesiasticalrelics.wordpress.com>
- Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού (2001). Το Market Study του Ελληνικού Τουρισμού. Αθήνα, Διεύθυνση Μελετών και Επενδύσεων. χομένου του κόμβου του ΥΠΠΟ «ΟΔΥΣΣΕΑΣ»
- Europa Nostra. (2006). The Malta Declaration on Cultural Tourism: Its Encouragement and Control. Ανακτήθηκε 3 Σεπτεμβρίου, 2015, από: http://www.europanostra.org/UPLOADS/FILS/Malta_declaration_Cultural_Tourism.pdf
- Unesco. (2011). World Heritage and Sustainable Tourism Programme. Ανακτήθηκε 3 Σεπτεμβρίου, 2015, από <http://whc.unesco.org/en/tourism/>
- Ρ. Μήτουλα & Π.Ε. Καλδής, City Branding και βιώσιμη ανάπτυξη, εκδ. Παπαζήση
- Γ. Καραχάλης, 2016, ΕΑΠ, Στρατηγικές διαχείρισης της εικόνας και της προβολής των πόλεων (city branding) και πολιτιστική αναζωογόνηση
- Γ. Παράσχου, 2016, διευθύντρια Λαϊκού Πολιτισμού & Νεολαίας Ομίλου Unesco Πειραιώς και Νήσων, <http://www.ert.gr/eidiseis/mono-sto-ertgr/o-politismos-apenanti-stin-ikonomiki-krisi/>
- ΕΛ.ΣΤΑΤ. Οικογενειακοί προϋπολογισμοί (από 2008 και μετά), Μέσος όρος μηνιαίων αγορών και σε είδος απολαβών των νοικοκυριών ανάλογα με την σύνθεση του νοικοκυριού και κατά τρόπο κτήσεως. Σύνολο Χώρας 2009/2017.
- Διδάσκοντας τον Εθελοντισμό, Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς, 2012, σελ. 18.
- British Graduates Society, Εθελοντισμός: Η κρυμμένη δύναμη

Ηλεκτρονική Βιβλιογραφία

- www.trikalanews.gr/arthra_apoceis_epistoles/dimitris_gkolobrantzas_h_ennoia_tis_politistikis_drastiriotitas.html
- <http://www.law-archaeology.gr/index.php/el/>
- <https://www.efa-aef.eu/en/home/>
- <https://www.diakopes.gr/destinations/peloponnisos/ileia/archaia-ilida/?cid=44000>
- <http://www.neanikoplano.gr/festivalolympias>
- <http://www.iliaoikonomia.gr/content/festival-arhais-ilidas-analytika-programma-ton-ekdiloseon>
- <http://patrastimes.gr/dytikiellada>
- <http://www.diazoma.gr/deltia-typou/ipografi-simvasis-gia-tin-kampania-prowthisis-sta-social-media-tou-programmatos-politistikis-diadromis-ipeirou/>

- https://www.citybranding.gr/2016/05/blog-post_23.html
- Ν. Θέμελης, 2011, <http://www.kathimerini.gr/415240/article/epikairothta/politikh/politismos-kai-krish-yparxei-die3odos>
- Ι. Μάνος, 2010, πρόεδρος του Δ.Σ. του Μεγάρου Μουσικής,
- <http://www.kathimerini.gr/392822/article/politismos/arxeio-politismoy/o-politismos-einai-antidoto-sthn-krish>
- 7 Eurostat-Database, GDP and main components (output, expenditure and income)
- <https://noiazomaikaidrw.gr/ethelontismos/>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑ

Συνέντευξη Α

Θεματικός Πυρήνας/Αφήγηση: Διοίκηση Πολιτιστικού προϊόντος

- 1) Με βάση την εμπειρία σας σε αυτή τη θέση ευθύνης ο σωστός προγραμματισμός μιας πολιτιστικής δραστηριότητας αναδεικνύει και την πολιτιστική παράδοση της περιοχής;
- 2) Πιστεύετε ότι το φεστιβάλ μπορεί να αναπτυχθεί ακόμα καλύτερα σε συντονισμό με την ανάπτυξη του πολιτιστικού τουρισμού στην περιοχή;

- 3) Μιλήστε μας για ιδιαιτερότητες της περιοχής που ενδυναμώνουν την εδραίωση του φεστιβάλ
- 4) Δαμόκλειος σπάθη αυτή την εποχή είναι η εύρεση οικονομικών πόρων. Τι πιστεύετε ότι πρέπει να αλλάξει στη σχέση μεταξύ υπουργείου πολιτισμού και περιφέρειας;
- 5) Πιστεύετε ότι η οργάνωση του φεστιβάλ είναι μια ευκαιρία βελτίωσης και των σχέσεων μεταξύ τοπικής αυτοδιοίκησης και κοινωνίας;
- 6) Τι πιστεύετε για τη συμβολή των social media στο έργο σας;
- 7) Κάθε χρονιά φαντάζομαι ότι είναι για εσάς και μια διαφορετική εμπειρία. Στον ετήσιο απολογισμό τι προέχει στην αξιολόγησή σας;

Συνέντευξη Β

Θεματικός Πυρήνας/Αφήγηση: Διαχείριση Πολιτιστικού προϊόντος

- 1) Έφτασε η στιγμή να συντεθεί εκ νέου η ομάδα εργασίας για την πραγματοποίηση του επόμενου φεστιβάλ. Μιλήστε μας για κριτήρια στο μοίρασμα της δουλειάς: εμπειρία – εξειδίκευση – καινοτόμες ιδέες;
- 2) Έφτασε η στιγμή να συνθέσετε το περιεχόμενο του επόμενου φεστιβάλ. Μιλήστε μας για τα πρώτα θέλω και τις πρώτες οριοθετήσεις σας.
- 3) Υπάρχουν ομάδες εργασίας. Μιλήστε μας για το ρόλο σας στο έργο τους
- 4) Δέχετε ότι προσφέρετε και πολιτιστικό προϊόν προς κατανάλωση;
- 5) Μπορούμε να μιλάμε για ανταποδοτικό φεστιβάλ σε περίοδο οικονομικής κρίσης;
- 6) Μπορούμε να μιλάμε για ανταγωνιστικό φεστιβάλ σε περίοδο οικονομικής κρίσης;
- 7) Το φεστιβάλ είναι εν εξελίξει. Σας επιτρέπει ο χρόνος να δείτε κάποιες παραστάσεις;

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2

2.1 ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ

2.1.1 Συνέντευξη Καλλιτεχνικού Διευθυντή Αρχαίας Ολυμπίας

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ Α

ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ

- Με βάση την εμπειρία σας σε αυτή τη θέση ευθύνης ο σωστός προγραμματισμός μιας πολιτιστικής δραστηριότητας αναδεικνύει και την πολιτιστική παράδοση της περιοχής;

Ο προγραμματισμός αφορά μια σειρά ενεργειών στο σχεδιασμό των εκδηλώσεων που θα φιλοξενηθούν, οι οποίες θα αναδεικνύουν την παράδοση και την ταυτότητα της περιοχής.

- Τι φεστιβάλ κάνετε; Τι εκδηλώσεις οργανώνετε;

Το φεστιβάλ της Αρχαίας Ολυμπίας είναι πολυθεματικό. Στόχος μας είναι να αγγίξουμε, να φιλοξενήσουμε, να προβάλλουμε κάθε καλοκαίρι όσο το δυνατόν περισσότερες μορφές τεχνών. Τα φεστιβάλ εγώ τα ξεκίνησα στην περιοχή. Επικεντρωνόντουσαν περισσότερο στο αρχαίο δράμα, κωμωδία τραγωδία, και σε μεγάλες συναυλίες ποιοτικές του έντεχνου ρεπερτορίου. Αυτό εμείς το εφαρμόζουμε κάθε καλοκαίρι και τα τελευταία τρία χρόνια που είμαι εγώ στο φεστιβάλ προσπαθώ να κάνω και άλλες δράσεις που αφορούν και άλλες μορφές τεχνών. Για παράδειγμα το καλοκαίρι κάναμε μια συνεργασία με το Εθνικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης. Είναι ένα βιωματικό εργαστήριο με παιδάκια από το κέντρο φιλοξενίας προσφύγων από τη Συρία στην Μυρσίνη, δέκα παιδάκια Ρομά και παιδάκια από το κέντρο προσχολικής αγωγής Ρήγα στον Πύργο. Θέλαμε να προσεγγίσουμε το θέμα της μετανάστευσης και της προσφυγιάς από διαφορετικές κοινωνικές αφετηρίες και τα παιδιά να δημιουργήσουν έργα έχοντας ως πρότυπο το έργο της κορεάτισσας ΚινΣούτσα, ταμποτάρι. Αυτή είναι μια κορεάτισσα, η οποία ανήκει στην μοντέρνα τέχνη. Έχει ταμποτάρι που είναι πανιά, τα οποία τα κάνουν μπόγους όπως λέμε εμείς. Βάζουνε τα ρούχα τους και τα κουβαλάνε. Αυτή έχει κάνει εκθέσεις με αυτό το θέμα και θεωρείται από τις κορυφαίες στον κόσμο. Αναδεικνύουμε και κοινωνικά ζητήματα μέσα από την τέχνη. Ψυχαγωγία δεν είναι να περάσεις μόνο καλά, αλλά να περάσεις και κάποια μηνύματα. Άλλωστε στην Ολυμπία γεννήθηκαν τα πανανθρώπινα μηνύματα του Ολυμπισμού και έχει το καθήκον να τα προβάλλει και να τα διατηρήσει. Αυτό το κάναμε και έκθεση σε συνεργασία με το σύλλογό σας με την κυρία Έφη Μακρυκώστα και το Βασίλη Μπάρκουλα. Πέρα από το να αναδείξω τα κοινωνικά θέματα βλέπω και την τοπικότητα. Είναι ένας βασικός παράγοντας για τη βιωσιμότητα των πολιτιστικών προϊόντων.

- Η οργάνωση του φεστιβάλ είναι μια ευκαιρία βελτίωσης και των σχέσεων μεταξύ τοπικής αυτοδιοίκησης και κοινωνίας;

Το έκανα αυτό, πέρα από το ενημερωτικό κομμάτι, δηλαδή το τι έχουμε στο πρόγραμμά μας προβάλλει περισσότερες λεπτομέρειες για τις συγκεκριμένες εκδηλώσεις δίνεις και τη δυνατότητα στον άλλον και να σχολιάσει. Είμαι υπέρ της διάπλασης. Δεν μου αρέσει η μονόδρομη επικοινωνία που κάνουμε μέσω των διαφημίσεων. Θέλω να αντιδρά ο κόσμος είτε θετικά είτε αρνητικά.

- Έχετε δικιά σας σελίδα μόνο στο Facebook;

Έχω δικιά μου σελίδα «Φεστιβάλ Αρχαίας Ολυμπίας».

- Κάθε χρονιά φαντάζομαι ότι είναι για εσάς και μια διαφορετική εμπειρία. Στον ετήσιο απολογισμό τι προέχει στην αξιολόγησή σας;

Στην αξιολόγηση προέχει η ικανοποίηση του κόσμου, πόσος κόσμος έρχεται αλλά και να αφουγκράζεσαι την τοπική κοινωνία. Οι θεατές προέρχονται κυρίως από τις πόλεις εδώ. Λίγο πολύ καταλαβαίνουμε από την προσέλευση αλλά και από τον τρόπο που αποχωρούν και το χειροκρότημα στο τέλος. Επίσης δειγματοληπτικά από κάποιους ανθρώπους που συζητάς. Επιλέγουν συγκεκριμένες εκδηλώσεις για να έρθουν. Δυστυχώς λειτουργούν πολύ εμπορικά. Επίσης το επιχειρηματικό ρίσκο είναι μεγάλο, ο πολιτισμός είναι ένα προϊόν που δεν το έχεις ξαναδοκιμάσει. Το δοκιμάζεις και το αποφασίζεις την ίδια ώρα. Την ώρα που ακούω το τραγούδι στη συναυλία, εκείνη την ώρα το επιλέγω. Δεν έχεις μια προηγούμενη εμπειρία. Η κάθε συναυλία είναι διαφορετική.

- Το φεστιβάλ μπορεί να αναπτυχθεί ακόμα καλύτερα σε συντονισμό με την ανάπτυξη του πολιτιστικού τουρισμού στην περιοχή ;

Το όνειρό μου είναι ο πολιτισμός να συνδεθεί με την τοπική οικονομία. Ο πολιτιστικός τουρισμός είτε είναι το κυρίαρχο στοιχείο είτε είναι συμπληρωματικό, έχει το 85% της παγκόσμιας αγοράς του τουρισμού. Είτε πάω στην Ολυμπία γιατί είμαι πολιτιστικός τουρίστας, είτε πήγα επίσκεψη να δω το θείο μου . Όλα αυτά μαζί καλύπτουν το 85% της αγοράς. Όλα αυτά για τον πολιτιστικό τουρισμό είναι ήπια μορφής ανάπτυξης έχει το στοιχείο της βιωσιμότητας. Ο πολιτιστικός τουρισμός είναι ένα είδος εναλλακτικού τουρισμού. Έχουμε ξεφύγει από το μαζικό τουρισμό,

που πάει μόνο σε ένα μεγάλο ξενοδοχείο και γιατί έχει ωραίες θάλασσες, ο λεγόμενος ηλιοτροπικός τουρισμός. Η μαζικότητα δημιουργεί μια μαζικότητα στην επίσκεψη. Φαντάσου τις φθορές που υφίστανται τα μνημεία από τον μαζικό τουρισμό. Άρα θέλουμε πιο ήπιες μορφές τουρισμού, να συμμετέχει η τοπική κοινωνία, να σέβονται τους πόρους που υπάρχουν, τη φύση. Αν πας στην Ολυμπία, μπορεί να φθαρεί ο φυσικός πλούτος, κόβουμε δέντρα. Όλα αυτά αναδεικνύουν την ανάγκη να έχουμε ως προτεραιότητα τον πολιτιστικό τουρισμό. Και φυσικά για να συνδεθεί με την τοπική οικονομία.

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ Β

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ

- Έφτασε η στιγμή να συντεθεί εκ νέου η ομάδα εργασίας για την πραγματοποίηση του επόμενου φεστιβάλ. Έχετε κάποια δική σας ομάδα; Μιλήστε μας για τα κριτήρια στο μοίρασμα της δουλειάς. Δηλαδή στα άτομα που σας βοηθούν ως προς την εμπειρία, την εξειδίκευση και τις καινοτόμες ιδέες.

Έτσι θα έπρεπε να είναι. Άλλα λόγω των περιορισμένων οικονομικών λειτουργούμε περισσότερο σε αυτούς τους τομείς με τις εθελοντικές ομάδες, οι οποίες έχουν μεγάλη συμμετοχή. Οι εθελοντικές ομάδες είναι οι τοπικοί πολιτιστικοί σύλλογοι στην περιοχή είτε από την Ολυμπία, είτε από τα διπλανά χωριά, δηλαδή ο σύλλογος Πλατάνων, Πελοπίου, Τριφίου. Έρχονται τα παιδιά και βοηθάνε το καλοκαίρι σε ότι αφορά την υλοποίηση και την διενέργεια του φεστιβάλ. Αναζητούμε την εμπειρία και την εξειδίκευση, αλλά δεν μπορούμε να τη βρούμε. Τελειώνοντας και πηγαίνοντας στο σχεδιασμό του επόμενου έτους έχουμε πάντα μια συνάντηση όλοι μαζί και αξιολογούμε το πώς λειτούργησε το φεστιβάλ την προηγούμενη χρονιά δίνοντας λόγο και στους εθελοντές, οι οποίοι με την εμπειρία τους και με τις γνώσεις που έχει ο καθένας στο επιστημονικό πεδίο που έχει καθένας και υπηρετεί. Για παράδειγμα ένας οικονομολόγος θα μας συμβουλέψει να κάνουμε άλλη οικονομική πολιτική. Συζητάμε και αναζητούμε καινοτόμες ιδέες, γιατί εγώ είμαι υπέρ της καινοτομίας. Δυστυχώς, όμως και εμείς δεν έχουμε φτάσει σε ένα επίπεδο να είμαστε ένας μεγάλος οργανισμός που έχει ομάδες εργασίας. Υπάρχει μια γραμματεία, που μένει για τους

μήνες που διενεργούμε το φεστιβάλ, το διοικητικό συμβούλιο, που παίρνουμε τη λήψη αποφάσεων. Στο σχεδιασμό και τις επιλογές λειτουργώ λίγο μοναχικά.

- Έφτασε η στιγμή να συνθέσετε το περιεχόμενο του επόμενου φεστιβάλ.
Μιλήστε μας για τα πρώτα θέλω και τις οριοθετήσεις σας.

Στο σχεδιασμό δεν αλλάζει η φιλοσοφία που σου έχω πει. Πολυθεματικό θέλουμε να είναι και η οριοθέτηση είναι πάντα στα θέματα της ποιότητας. Επειδή δεν αγοράζεις παραγωγές μπορούν να σου επιβάλλουν οι γνωστοί σου αυτοί που συνεργάζεσαι πολλά χρόνια και παραγωγές οι οποίες είναι χαμηλού ποιοτικού επιπέδου ή δεν ταιριάζουν στο ύφος και στο στυλ του φεστιβάλ. Η ποιότητα ορίζεται από τους συμμετέχοντες και από το έργο και από τον τίτλο. Για παράδειγμα, αν σου έρθει μια επιθεώρηση «Τι βουλή θα παραδώσεις μωρή;» δεν θα το βάλεις σε ένα φεστιβάλ. Γενικά την επιθεώρηση δύσκολα την βάζεις ως είδος σε ένα φεστιβάλ. Το φεστιβάλ πρέπει να εκφράζει την τοπική ταυτότητα του χώρου. Να συντηρήσεις και να προβάλλεις την ιστορία της Αρχαίας Ελλάδας, την αρχαία ελληνική γραμματεία, την τραγωδία- κωμωδία και το αρχαίο δράμα μέσω του θεάτρου όπως γίνεται. Υπήρχε αυτό το δεδομένο που είχαν όλα τα φεστιβάλ να αντιγράφουν το φεστιβάλ Επιδάουρου, θέλοντας ότι παραγωγές ανέβουν στην Επίδαυρο να τις έχεις και εσύ αύριο ή τουλάχιστον μέρος από αυτές. Δεν οριοθετείς τον πήχη εσύ. Επειδή αυτό λειτουργεί ως μια βιομηχανία, αναγκάζεσαι να ακολουθήσεις τους όρους της βιομηχανίας, δηλαδή τι έχει η αγορά. Κάθε χρόνο κάνεις κάτι διαφορετικό, προσθέτεις κάτι. Θέλουμε να στηρίζουμε μέσα από αυτό μηνύματα παγκόσμια, όπως είναι η διαφορετικότητα, η αποδοχή του άλλου, ανάδειξη διάφορων κοινωνικών θεμάτων. Αν κάτι δεν έχει ανταπόκριση δεν το ξαναφέρνουμε. Εμείς παραχωρούμε το χώρο, αλλά η προώθηση γίνεται από τον παραγωγό. Άρα και η αποτυχία βαραίνει τον ίδιο.

- Ο ρόλος σας στο έργο των ομάδων εργασίας; Τους καθοδηγείται;

Εννοείται. Για όλα αυτά γίνεται μια συνάντηση και στις ομάδες εργασίας δίνονται οι ρόλοι. Συνήθως σε κάθε παράσταση κάνουν το ίδιο και όταν βλέπω ότι ρουτινιάζουν, τους αλλάζω θέση για να υπάρχει αυτή η ανανέωση.

- Δέχετε ότι προσφέρετε και πολιτιστικό προϊόν προς κατανάλωση;

Βέβαια. Αυτό προσφέρουμε επί της ουσίας. Εδώ φοβόμαστε να αποδεχτούμε κάποιους όρους. Κάναμε μια συνάντηση τον Μάρτιο στο Υπουργείο Πολιτισμού και μας κάλεσε η υπουργός, η κ. Κονιόρδου, όλους τους υπεύθυνους των φεστιβάλ της Ελλάδας. Ο καθένας έλεγε τον πόνο του, αντί να πούνε προτάσεις. Στην ουσία, λοιπόν, λειτουργούμε σαν βιομηχανία, ότι υπάρχει στην αγορά. Πρότεινα να γίνει ένα συνέδριο για να υπάρξει ένας κοινός κώδικας επικοινωνίας, να γίνει δικτύωση, συντονισμός, οι παραγωγές να πηγαίνουν η μία στην άλλη αλλά με έναν διαφορετικό σχεδιασμό, να είναι οι διευθυντές των φεστιβάλ, οι ηθοποιοί, οι σκηνοθέτες, όλη η αξιακή αλυσίδα στη δημιουργία του προϊόντος. Η υπουργός τα κατέγραψε. Για παράδειγμα η «εκεχειρία» καταγράφεται ως μια πολιτιστική οντότητα. Δεν είναι ακόμα το προϊόν που θα έπρεπε. «Ο δρόμος της εκεχειρίας» ξεκινάς από την Ήλιδα ποδαράτο και φτάνεις στην Αρχαία Ολυμπία. Αυτό μετασχηματίζεται με κάποιο τρόπο σε πολιτιστικό προϊόν. Μέσα στις διαδρομές έχει κάποια σημεία που σταματάς για να έρθει ο άλλος να χαλάσει λεφτά. Το πολιτιστικό προϊόν συνδέεται με τον πολιτιστικό τουρισμό. Είναι η βιωσιμότερη μορφή ανάπτυξης του τουρισμού μιας περιοχής.

- Άρα μιλάμε για ανταποδοτικό φεστιβάλ;

Το φεστιβάλ ανταποδοτικό οικονομικά δεν είναι. Η τοπική αυτοδιοίκηση και οι οργανισμοί δεν λειτουργούν ως επιχειρηματίες που έχουν το κέρδος. Αλλά αυτό που κάνουν θέλουν να έχει και ζωή στο μέλλον. Είναι ανταποδοτικό ως προς το να κερδίζει η τοπική κοινωνία και η οικονομία.

- Στην εποχή της κρίσης που βιώνουμε βλέπετε η κρίση να έχει κάνει καλό στα φεστιβάλ;

Η κρίση μάς έχει κάνει καλό στο οικονομικό στοιχείο. Μας έκανε πιο σοφούς στις δαπάνες και στις σπατάλες των οικονομικών. Όλοι λειτουργούμε με πιο θετικό πνεύμα για την οικονομία και πιο προσεκτικοί στις δαπάνες που κάνουμε. Βοήθησε ως προς το ποιοτικό, επειδή ο κόσμος δεν έχει πολλά χρήματα, επιλέγει λίγες παραστάσεις να δει, αφού υπάρχει και το θέμα της μετακίνησης, εφόσον είναι μακριά το θέατρο, γιατί δεν είναι στον αστικό ιστό. Συνήθως οι θεατές είναι από τις γύρω περιοχές.

- Έχετε σκεφτεί να βάλετε κάποια πακέτα εισιτηρίων;

Εγώ το πρότεινα πέρσι, γιατί δεν είναι δικές μας οι παραγωγές. Ζήτησα χορηγίες από εταιρείες πετρελαιοειδών, αντί να μου δώσουν χρήματα ως χορηγία να ανακοινώσουν ότι με ένα ειδικό κουπόνι που θα φτιάξουμε θα έχουν μια έκπτωση σαν θεατές του φεστιβάλ της Ολυμπίας. Δείχνοντάς το θα έχουν μια έκπτωση στη βενζίνη που θα βάλουν. Επίσης πρότεινα στις τρεις παραστάσεις να υπάρχει κάποια έκπτωση. Δεν προλάβαμε να το κάνουμε, αλλά θα το κάνουμε. Λόγω της οικονομικής κρίσης κάνεις ένα πρόγραμμα λιγότερων εκδηλώσεων.

- Μπορούμε να μιλάμε για ανταγωνιστικό φεστιβάλ σε περίοδο κρίσης;

Ναι. Θεωρώ ότι είναι καθαρά θέμα διαχείρισης. Υπάρχει ανταγωνισμός στα μεταξύ μας φεστιβάλ. Εμένα αυτό δεν μου φαίνεται κακό, γιατί είμαι υπέρ του ανταγωνισμού των πόλεων. Οι πόλεις ανταγωνίζονται ακόμα και στον πολιτισμό. Εγώ που έχω μια πόλη, που έχει μια ταυτότητα, δεν είμαι κακός που το κάνει επίτηδες να έχει παράσταση την ίδια μέρα με κάποια άλλη περιοχή. Αλλά θεωρώ ότι κάθε πόλη έχει το δικό της σχεδιασμό. Θα μπορούσε η Ηλεία να έχει ένα ενιαίο πολιτιστικό πρόγραμμα για να μην συμπίπτουν οι εκδηλώσεις των διαφόρων φεστιβάλ, αλλά δεν το θεωρώ και τόσο κακό. Επιπλέον και λόγω της δύσκολης μετακίνησης καλό είναι να υπάρχουν παντού εκδηλώσεις. Το σωστό για το νομό Ηλείας είναι να μην υπάρχουν τόσα πολλά φεστιβάλ, τέσσερα, αλλά να συνενωθούν. Δεν μπορεί να γίνει, γιατί θα υπάρξει καχυποψία. Θα μπορούσε, όμως, να υπάρξει ένας συντονισμός, ένας άνθρωπος που θα καθορίσει ένα ενιαίο πρόγραμμα αναλόγως με την τοπική ταυτότητα και το τι πρεσβεύει ο καθένας ως χώρος ιστορικά, τι χωρητικότητα έχει. Το θέμα είναι να μην υπάρχει καχυποψία από τον τοπικό άρχοντα ή το Δήμαρχο. Είναι θέμα μόνο της τοπικής αυτοδιοίκησης, όχι του υπουργείου.

- Το φεστιβάλ είναι εν εξελίξει. Σας επιτρέπει ο χρόνος να δείτε κάποιες παραστάσεις;

Όχι. Συνήθως επειδή εκείνη τη μέρα είναι εδώ οι συντελεστές της παράστασης, ο παραγωγός, εκμεταλλευόμαστε το χρόνο για να συζητήσουμε για την επόμενη χρονιά. Εγώ συνήθως μπαίνω λίγο πριν το χειροκρότημα για να καταλάβω την ανταπόκριση του κόσμου.

2.1.2 Συνέντευξη του Προέδρου του Νομικού Προσώπου Αθλητισμού,
Πολιτισμού και περιβάλλοντος Ανδραβίδας Ηλείας

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ Α

ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ

- Με βάση την εμπειρία σας σε αυτή τη θέση ευθύνης ο σωστός προγραμματισμός μιας πολιτιστικής δραστηριότητας αναδεικνύει και την πολιτιστική παράδοση της περιοχής;

Ναι. Απαραίτητο συστατικό επιτυχίας να συνδέσεις παρελθόν με παρόν και μέλλον είναι ο σωστός προγραμματισμός. Ο Καποδίστριας μάς κληρονόμησε τέσσερις διαφορετικές δημοτικές κοινότητες, τις οποίες τις ένωσε ο Καλλικράτης. Στις τέσσερις αυτές δημοτικές κοινότητες, μέσα από την ενασχόλησή μου με αυτό το κομμάτι και την εμπειρία αυτών των χρόνων, έχουμε διαφορετική πολιτιστική βάση, διαφορετικές ανάγκες και κάποιες ιδιαιτερότητες. Η επιτυχία, λοιπόν, του Καλλικράτη και ενίοτε και του νομικού προσώπου είναι να ενώσει αυτά τα τέσσερα κομμάτια. Παράλληλα, όμως, να αφήσει το κάθε κομμάτι να έχει τη δική του ιδιαιτερότητα. Σεβόμενο, δηλαδή, να είναι πιο εφικτή η ένωση και να πάμε ένα βήμα πιο πάνω το κομμάτι το πολιτιστικό. Αυτός ήταν, λοιπόν, και ο πρώτος πειρασμός που είχα να αντιμετωπίσω, όταν ανέλαβα τη θέση αυτή ευθύνης. Δούλεψα προς διάφορες κατευθύνσεις. Η μία ήταν το ντόπιο πολιτιστικό στοιχείο, το οποίο αναδεικνύεται μέσα από τη δράση των συλλόγων: των πολιτιστικών, αθλητικών, φιλανθρωπικών και κάθε είδος συλλόγων που έδρευαν σε κάθε τόπο. Οι σύλλογοι αυτοί κατά την προηγούμενη τετραετία, λόγω μη τέτοιας φιλοσοφίας από την προηγούμενη δημοτική αρχή αλλά και λόγω της κρίσης έμειναν στο περιθώριο. Με αποτέλεσμα να τείνουν να υπολειπονταν ή να εξαφανίζονται. Επειδή είχα διατελέσει 9 χρόνια σε Δ.Σ συλλόγου με πολλή δράση με έδρα την Ανδραβίδα, ήμουν και ένα από τα ιδρυτικά μέλη, ήξερα από πρώτο χέρι τις ανάγκες του κάθε συλλόγου, τι χρειάζεται για να λειτουργήσει και για να δώσει στην κοινωνία και για να πάρει όλη αυτή την αμφίδρομη σχέση καλλιέργειας πολιτισμού και επαφών. Όχι μόνο εντός της τοπικής κοινωνίας, αλλά και σε μεγαλύτερη κλίμακα. Έτσι, λοιπόν, είπα θα έχω κάποιους κωδικούς μέσα στον προϋπολογισμό, γιατί το νομικό πρόσωπο χειρίζεται και όλα τα χρήματα που διαθέτει ο δήμος για τα πολιτιστικά. Ένας κωδικός θα είναι οι δράσεις του νομικού προσώπου σε συνεργασία με τους συλλόγους που εδρεύουν στο δήμο. Ένας άλλος είναι το φεστιβάλ του Δήμου.

- Τι φεστιβάλ έχετε εσείς; Τι πολιτιστικά δρώμενα έχετε ως Δήμος;

Τα πολιτιστικά δρώμενα γίνονται όλο το χρόνο. Κατ' αρχήν ένα μεγάλο κομμάτι των πολιτιστικών είναι το καρναβάλι των Λεχαιών. Είναι μια ιστορία 45 περίπου

χρόνων, την οποία αξιοποιούμε και συντηρούμε με το γενιτσαρίστικο χορό και τα κούλουμα, το οποίο περιφέρεται σε όλο το Δήμο. Ένα άλλο μεγάλο πολιτιστικό κομμάτι που έχει και αυτό δικό του κωδικό εξόδων είναι η ιππική έκθεση Ανδραβίδας. Φέτος θα έχουμε την 84^η ιππική έκθεση Ανδραβίδας. Είναι μια έκθεση ένα χρόνο μεγαλύτερη από την έκθεση Θεσσαλονίκης.

- Πιστεύετε ότι αυτά τα φεστιβάλ θα μπορούσαν να αναπτυχθούν καλύτερα σε συντονισμό με την ανάπτυξη του πολιτιστικού τουρισμού στην περιοχή;

Και ναι και όχι. Για να έχει επιτυχία ένα φεστιβάλ, κατ' αρχήν πρέπει να έχει αγκαλιάσει και να έχει αγκαλιαστεί από όλο τον ντόπιο κοινό. Άρα, λοιπόν, ξεκινάμε από εκεί να τον έχει αγκαλιάσει ο Δήμος, να το έχουν αγκαλιάσει οι δημότες, να το έχουν αγκαλιάσει οι όμοροι δήμοι. Γιατί δεν είναι μόνο το κοινό των δημοτών, αλλά έχουμε και τους όμορους Δήμους. Πάμε και στον κόσμο που βρίσκεται ως εναλλακτικοί θεατές, δηλαδή ως τουρίστες ή διαβιούντες λίγων ημερών. Άρα μπορεί να αναδειχτεί ακόμα, αν υπάρχουν οι σωστές βάσεις στην ανάπτυξη του τουρισμού. Δηλαδή αν λειτουργούν σωστά τα τουριστικά θέρετρα, αυτά τα καταλύματα αν δεν κλείνουν μέσα τους πελάτες τους και αν δεν τους παρέχουν όλες τις παροχές εσώκλειστους. Απλά αν τους αφήνουν να απολαύσουν την καθημερινότητα του τόπου και το τι έχει ο κάθε τόπος.

- Οι ιδιαιτερότητες της περιοχής που είμαστε ενδυναμώνουν την εδραίωση και των δύο φεστιβάλ;

Κατ' αρχήν είναι η ιστορία. Ο τόπος διαθέτει μια ιστορία χρόνων, μια ιστορία που έρχεται και έχει αφήσει τα μνημεία της από την εποχή της Φραγκοκρατίας, μιλάμε για το κάστρο του Χλεμουτσίου και για τον ιερό ναό της Αγίας Σοφίας Ανδραβίδας. Είναι δύο φράγκικα κτίσματα, επιβλητικά που χαρακτηρίζουν τον κάθε τόπο, καλοδιατηρημένα. Το ένα χαρακτηρίζει την περιοχή του κάστρου και το άλλο την Ανδραβίδα. Υπάρχουν οι αρχαίες πηγές της Ιρμήνης, υπάρχει το δάσος της Στροφιλιάς το οποίο προστατεύεται από διεθνής συνθήκες. Υπάρχουν ιστορικά και λαογραφικά και πολιτιστικά δρώμενα χρόνων, όπως προείπα το καρναβάλι. Υπάρχει μια δημόσια βιβλιοθήκη με χειρόγραφα του Καρκαβίτσα και άλλων σπουδαίων Ελλήνων πεζογράφων και ποιητών. Υπάρχει με λίγα λόγια μια πολιτισμική κληρονομιά, η οποία σε καλή συνεργασία με τους συλλόγους, με το Δήμο και με την Περιφέρεια μπορεί να αποδώσει τα μέγιστα.

- Δαμόκλειος σπάθη αυτή την εποχή είναι η εύρεση οικονομικών πόρων. Τι πιστεύετε ότι πρέπει να αλλάξει στη σχέση Υπουργείου Πολιτισμού και Περιφέρειας;

Εγώ εδώ θα πρέπει να απαντήσω ως θεατής, γιατί δεν επεμβαίνω. Παλιότερα έχω τύχει με μια πολύ καλή συνεργασία με το Υπουργείο Πολιτισμού και με το σύλλογο στην Ανδραβίδα, που είμαι από τα ιδρυτικά του μέλη, μπορώ να πω ότι μας βοήθησε πάρα πολύ. Αρκεί να υπάρχει η σωστή διαχείριση πνεύματος και χρημάτων. Γιατί, ανεπίσημα, ουκ ο λίγοι έχουν χρηματοδοτηθεί για να φτιάξουν συλλόγους για να παίρνουν χρήματα.

- Πιστεύετε ότι η οργάνωση των φεστιβάλ είναι μια ευκαιρία βελτίωσης και των σχέσεων μεταξύ τοπικής αυτοδιοίκησης και κοινωνίας;

Ναι και όχι μόνο των φεστιβάλ και κάθε δράσης πολιτισμικής. Είναι αυτή που ενώνει το παλιό με το παρόν και με το καινούριο. Μια πετυχημένη πολιτιστική πορεία σημαίνει ότι οι πολίτες έχουν ανησυχίες και είναι ενεργοί. Όταν ο Δήμος ανταποκρίνεται, αυτό σημαίνει ότι ο Δήμος μπορεί να ακούσει και να νιώσει την ανησυχία των πολιτών, να συστρατευτούν οι δυο τους και να κρατήσουν το παλιό πηγαίνοντας το ένα βήμα μπροστά κληρονομώντας το στα αύριο βελτιωμένο κάτω από τις συνθήκες της καθημερινότητας τώρα πλέον και έτσι να μην χάσουμε το χρώμα μας, την εθνικότητα, την ατομικότητα μέσα από όλη αυτή τη συλλογικότητα.

- Πιστεύετε στη συμβολή των socialmedia στο έργο σας; Θα βοηθήσουν περισσότερο στην ανάδειξη του πολιτιστικού προϊόντος;

Όταν κάνεις σωστά τη δουλειά σου και κάνεις δράσεις, όταν υπάρχει καλή συνεργασία μεταξύ συλλόγων, Δήμου, Περιφέρειας, όλα τα Μ.Μ.Ε. συμμετέχουν. Και όταν αυτό που βγαίνει είναι καλό, πιστεύω καθετί καλό το σέβονται. Έτσι και η συμμετοχή τους είναι αξιοσέβαστη και απαραίτητη, γιατί ο κόσμος ενημερώνεται μέσω αυτών για να μπορεί να συμμετέχει ως θεατής πέρα από αυτούς που το οργανώνουν.

- Εσείς έχετε κάνει κάτι γι' αυτό; Έχετε κάποια socialmedia ή κάποια ιστοσελίδα;

Είναι απαραίτητα στοιχεία της εποχής. Υπάρχει ιστοσελίδα του Δήμου, υπάρχει ενημέρωση και από τον ηλεκτρονικό και από τον έντυπο και τοπικό τύπο. Δεν υπάρχει ξεχωριστή ιστοσελίδα για τα πολιτιστικά. Θα ήθελα να φτιάξω μια ιστοσελίδα του Δήμου μόνο με τα πολιτιστικά, αλλά δεν μπόρεσα να το κάνω. Υπάρχει στη γενική σελίδα του Δήμου, στην οποία αναρτούνται όλες οι δημοσιεύσεις που αφορούν το Δήμο, την καθημερινότητά του και φυσικά τα πολιτιστικά του κομμάτια με φωτογραφικό υλικό. Συνεργαζόμαστε και με άλλα κανάλια. Οι μεγάλες εκδηλώσεις, το καρναβάλι, η ιππική έκθεση, καλύπτονται από περιοδικά πανελλήνιας εμβέλειας και από κανάλια με πανελλήνια εμβέλεια. Δεν το αφήνουμε να κυλήσει μόνο ανάμεσά μας.

- Κάθε χρονιά φαντάζομαι ότι είναι για εσάς και μια διαφορετική εμπειρία. Στον ετήσιο απολογισμό τι προέχει στην αξιολόγησή σας;

Να μην αφήσουμε ως Δήμος κανένα κομμάτι του Δήμου που να μην έχουμε κάνει βήματα πολιτιστικά. Δηλαδή «βάφτισα» τα πανηγύρια, γιατί αυτά συγκινούν τον κόσμο το καλοκαίρι, τους ετεροδημότες, τους τουρίστες, χορευτικά ανταμώματα. Σε κάθε τόπο, ακόμα και στο πιο ψηλό σημείο στην Αετοράχη πάνω στις Ξενιές, στο μεγαλύτερο υψόμετρο του δήμου, το ορεινό του κομμάτι, είχε το καλοκαίρι χορευτικό αντάμωμα από το νομικό πρόσωπο. Επειδή τα πανηγύρια δεν τα χρηματοδοτεί η Περιφέρεια, δεν τα υπογράφει ο επίτροπος τα έξοδα, σκέφτηκα και μέσα από τη δράση μου στο σύλλογο 9 χρόνια, ήξερα, γιατί έχω κινηθεί αρκετά μέσα σε αυτό το χώρο αλλά και έξω από το χώρο με την επισκεψιμότητα που είχαμε με το σύλλογο και άρχισα να παρακολουθώ τι χρειάζεται κάθε τόπος και τι πρέπει να του δώσεις.

- Υπάρχουν κάποια έσοδα στο Δήμο από τα φεστιβάλ;

Όχι. Είναι όλες οι εκδηλώσεις του Δήμου δωρεάν προς τους δημότες και είναι πολύ σημαντικό. Υπάρχει στο κομμάτι του φεστιβάλ, το συναυλιακό κομμάτι, στο οποίο αν έρθει κάποιος επώνυμος καλλιτέχνης ηθοποιός ή τραγουδιστής για κάποια παράσταση εκεί οι δημότες πληρώνουν το εισιτήριο που θέλει ο επώνυμος.

- Από αυτό θα υπάρχει και κάποιο κομμάτι για τα πάγια έξοδα του χώρου;

Όχι. Δεν λειτουργούμε εισπρακτικά. Τα έξοδα τα βάζουμε εμείς, ώστε να βγαίνει μικρότερο το εισιτήριο για το δημότη και να μην υπολογίζει ο καλλιτέχνης ότι έχει

αυτά τα έξοδα και φουσκώνει το εισιτήριο. Να είναι 10-12 ή το πολύ 15 ευρώ. Λειτουργούμε υπέρ του δημότη. Όλες οι άλλες δράσεις που κάνει ο Δήμος με τους συλλόγους ή με άλλες δραστηριότητες είναι δωρεάν. Η φιλοσοφία μου ήταν ότι θα έπρεπε να χρησιμοποιηθούν οι επαγγελματίες της κάθε περιοχής. Όταν εγώ κάνω μια εκδήλωση στην Ανδραβίδα ή στη Βάρδα χρησιμοποιώ επαγγελματίες από εκεί τον ηλεκτρολόγο, τον λουλουδά, τον ηχολήπτη. Να μην υπάρχει διάκριση και να δουλεύουν όλοι. Τα χρήματα τα οποία παίρνει ως μέρισμα το νομικό πρόσωπο να διαχειριστεί για τους τρεις τομείς του τον αθλητισμό, τον πολιτισμό και το περιβάλλον ξανααγριάζουν στην αγορά. Όταν ανέλαβα την προεδρία του νομικού προσώπου, δεν μπήκα στη φιλοσοφία να δώσω τα χρήματα σε κάποιον καλλιτεχνικό διευθυντή να τα διαχειριστεί πληρώνοντας μιας βραδιάς εκδήλωση πάνω από 15.000 ή 20.000. Αυτά τα χρήματα προτίμησα να πέσουν στους ντόπιους επαγγελματίες για να συντηρηθεί η ντόπια οικονομία.

- Εσείς ως υπεύθυνος του αθλητισμού, του πολιτισμού και του περιβάλλοντος έχετε κάποιο εισόδημα από αυτό το κομμάτι; Παίρνετε κάποιο επίδομα από το Δήμο για τη θέση που έχετε και το έργο που κάνετε;

Όχι. Δεν είναι έμμισθη θέση, αλλά θέση ευθύνης. Η συγκεκριμένη θέση δεν είναι έμμισθη όπως είναι των αντιδημάρχων και του προέδρου του δημοτικού συμβουλίου. Έχει έξοδα παράστασης, κίνησης, τα οποία όμως τα δικαιολογεί όταν έχει προϋπολογισμό πάνω από 300.000. Στο Δήμο έχουμε δύο νομικά πρόσωπα τον αλληλεγγύης και παιδείας, αυτός που είναι για τους παιδικούς σταθμούς και τα ΚΑΠΗ και αυτό στο οποίο είμαι εγώ πρόεδρος. Αυτό έχει έναν προϋπολογισμό 700.000, γιατί έχει πολλές μισθοδοσίες μέσα, ενώ εγώ έχω δύο μισθοδοσίες μία συνταξιούχου κ μια εν ενεργεία που αφορούν τον αθλητισμό. Την πρώτη χρονιά υπήρχε προϋπολογισμός πάνω από 300.000, γιατί ερχόταν ένα υπόλοιπο και είχαν μείνει απλήρωτοι όλοι οι προμηθευτές και δικαστικές αποφάσεις που έπρεπε να είναι εκτελεστές, πληρωτές από την προηγούμενη δημοτική αρχή. Εμένα η φιλοσοφία μου ήταν να μην χρωστάω σε κανέναν. Έτσι προτίμησα να χαλάσω τα χρήματα αυτά, να πληρωθούν επαγγελματίες και άνθρωποι που τους χρωστούσε ο προηγούμενος Δήμαρχος, γιατί πρόεδρος στη θέση τη δική μου ήταν ο προηγούμενος Δήμαρχος, χωρίς να θέλω να τον κατηγορήσω τον άνθρωπο. Είχε αφήσει, λοιπόν, από εκείνο το περιβόητο φεστιβάλ που είχε κάνει πάρα πολλά χρέη, τα οποία ακόμα τα πληρώνω. Ακόμα και στα τρία χρόνια πληρώνω, έχω δικαστικές αποφάσεις και άλλες,

απλήρωτοι προμηθευτές. Έτσι εξαντλήθηκε το ποσό του υπολοίπου που είχαμε, με αποτέλεσμα να μην έχω προϋπολογισμό πάνω από 300.000 με αποτέλεσμα να μην βγαίνουν αυτά τα έξοδα παράστασης για τον πρόεδρο και τον αντιπρόεδρο. Η προσφορά μου στο κομμάτι αυτό είναι δωρεάν. Έχει έξοδα, όμως, μετακίνησης, τηλεφωνίας τα οποία δεν μου πληρώνουν και τα πληρώνω όλα μόνη μου. Εγώ το ξεκινάω από αρχής μέχρι τέλους. Μπορεί να είμαστε εννεαμελές συμβούλιο, αλλά και αυτούς τους μαζεύω για να κάνουμε συμβούλιο και να πάρουμε αποφάσεις με το ζόρι, δεν έρχονται ούτε στο συμβούλιο. Ξεκινάω από το να κλείνω μια παρουσίαση. Τώρα θα πάμε την επόμενη εβδομάδα στην Αθήνα με την ιππική έκθεση στον ιππόδρομο. Θα τιμηθεί η ιππική έκθεση και θα της αφιερωθεί μια ιπποδρομία. Η ιπποδρομία της άλλης Παρασκευής θα έχει το όνομα της Ανδραβίδας και της ιππικής έκθεσης. Είναι μέσα από τις δημόσιες σχέσεις που έχουμε μετά από τόσα χρόνια.

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ Β

ΔΙΑΧΕΙΡΗΣΗ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ

- Έφτασε η στιγμή να συντεθεί εκ νέου η ομάδα εργασίας για την πραγματοποίηση του επόμενου φεστιβάλ. Μιλήστε μας για τα κριτήρια στο μοίρασμα της δουλειάς. Δηλαδή στα άτομα που σας βοηθούν ως προς την εμπειρία, την εξειδίκευση και τις καινοτόμες ιδέες.

Αν υπήρχαν άνθρωποι συνεργάσιμοι, θα έπαιζαν ρόλοι που είναι βγαλμένοι μέσα από στατιστικά στοιχεία. Για μένα είναι η καλή θέληση πάνω απ' όλα και ο εθελοντισμός. Δυστυχώς, όμως, δεν υπάρχουν. Σχεδόν όλα τα κάνω μόνη μου. Καμιά φορά στήνω και καρέκλες, αν δεν υπάρχουν υπάλληλοι.

- Έφτασε η στιγμή να συνθέσετε το περιεχόμενο του επόμενου φεστιβάλ. Μιλήστε μας για τα πρώτα θέλω και τις οριοθετήσεις σας.

Ποιοτικές αποδόσεις και παραστάσεις. Προέχει πάντα η ποιότητα. Εξαντλώ όλες τις δυνατότητες, ώστε το κάθε κομμάτι να παίρνει αυτό που θέλει, δηλαδή οι δημότες να παίρνουν αυτό που θέλουν και κάτι παραπάνω.

- Έχετε ομάδες εργασίας που δουλεύουν για τα φεστιβάλ;

Υπάρχουν ομάδες. Σε μια υπάλληλο του Δήμου που θα πω να μου δαχτυλογραφήσει κάτι, γιατί δεν προλαβαίνω όμως και πάλι εγώ πρέπει να το γράψω για να είναι έτοιμο να μου το δαχτυλογραφήσει. Οι υπάλληλοι που θα κολλήσουν αφίσες. Αν υπάρχουν, με βοηθάνε οι υπάλληλοι του δήμου. Γιατί δεν έχουμε. Μπορεί να πω σε φίλους να πάνε να κολλήσουν αφίσες. Ο εθελοντισμός πάντα παίζει σημαντικό ρόλο. Μέσα από την καλή συνεργασία με τους συλλόγους. Εμείς συντηρούμε τους συλλόγους και αυτοί συντηρούνται από εμάς.

- Δέχεστε ότι προσφέρετε και πολιτιστικό προϊόν προς κατανάλωση;

Ναι, γιατί ο πολιτισμός είναι προϊόν. Είναι ένα από τα υπέρτατα προϊόντα προς κατανάλωση. Γιατί χωρίς αυτόν δεν μπορείς να ζήσεις. Αντικοινωνικός και ακοινωνήτος. Είναι προϊόν κατανάλωσης, γιατί πρέπει να κινηθεί μια κοινωνία. Όταν τα χρήματα τα κρατάω και τα δίνω στους επαγγελματίες και δεν τα δίνω σε κάποιους επώνυμους. Για παράδειγμα αν έρθει η Χάρης Αλεξίου και θέλει 20.000, με αυτά τα χρήματα σκέψου πόσοι επαγγελματίες θα επωφεληθούν σε κάθε ντόπια αγορά.

- Μπορούμε να μιλάμε για ανταποδοτικό φεστιβάλ σε περίοδο οικονομικής κρίσης;

Με το να κρατάς τα χρήματα είναι ένα είδος ανταποδοτικότητας. Ότι αφορά την ψυχολογία και την ψυχοσύνθεση με τους δημότες, ναι, επειδή η κρίση έχει καταπιέσει ψυχές και χαρακτήρες βγάζεις τα καλά τους ένστικτα των ανθρώπων και ως θεατές αλλά και ως εθελοντές. Όταν οι άνθρωποι νιώθουν ότι «χρησιμοποιούνται» με τον ευγενικό όρο για κάτι ωραίο, ωφέλιμο, ανταποδοτικό τότε ξεπερνάνε και την κρίση του μυαλού.

- Μπορούμε να μιλάμε για ανταγωνιστικό φεστιβάλ σε περίοδο κρίσης;

Η οικονομική κρίση δεν έχει ρίξει τις προσδοκίες. Έκανε καλό, γιατί γίναμε πιο ποιοτικοί αναγκαστικά. Οπότε αυτόματα μάς αναβαθμίζει. Αν είχαμε περισσότερα χρήματα, ίσως και να επενδύαμε και σε σαβούρες.

- Το φεστιβάλ είναι εν εξελίξει. Σας επιτρέπει ο χρόνος να δείτε κάποιες παραστάσεις;

Φυσικά. Εκτός να υπάρχει κάποιος λόγος συγκεκριμένος που δεν μπορώ να παρευρίσκομαι. Λόγοι υγείας ή οικογενειακών υποχρεώσεων. Σπάνια, όμως, συμβαίνει αυτό. Έχω και την ευθύνη. Όταν γίνεται κάτι την ευθύνη την έχει ο πρόεδρος του νομικού προσώπου, δηλαδή γίνεται το καρναβάλι και αν εκείνη την ημέρα συμβεί κάτι έχω εγώ την ευθύνη είτε για ένα ατύχημα ή κάτι άλλο ευθυνόμαστε εγώ και ο Δήμαρχος. Είναι θέμα χαρακτήρα και θέμα ευθύνης. Και φυσικά θέλω να ξέρω από πρώτο χέρι τι είναι αυτό που κάνω.

- Πόσους συλλόγους έχετε σαν Δήμος;

Υπάρχουν οι ενεργοί και οι μη ενεργοί, αυτοί που συνεργαζόμαστε, κάποιοι ελάχιστοι που δεν θέλουν να συνεργαστούν γιατί έτσι νομίζουν ότι τους σκεπάζουμε εμείς, αλλά υπάρχουν και οι έξυπνοι αυτοί που συνεργάζονται, γιατί έτσι μπορούν να επιβιώσουν οικονομικά να κάνουν δράσεις που πληρώνονται από εμάς, αλλά και να επιβιώσουν στον χρόνο, γιατί ένας σύλλογος αν χαθεί για λίγο μετά δεν είναι εύκολο να επανέλθει. Ενθαρρύνουμε τη δημιουργία συλλόγων. Τους έβαλα και δούλεψαν και έκαναν ένα σύλλογο των φίλων της δημοτικής βιβλιοθήκης Λεχαινών. Τους είπα ότι εγώ σήμερα τρέχω για κάτι, αλλά αύριο μπορεί να είναι μια δημοτική αρχή που δεν θα τρέχουν για πράγματα, να είναι λιγότερο αδιάφοροι ή και περισσότεροι. Τους πλησίασα όλους και τους ευαισθητοποίησα.

2.1.3 Συνέντευξη Προέδρου εικαστικού Προγράμματος Δήμου Πηνειού

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ Α

ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ

- Με βάση την εμπειρία σας σε αυτή τη θέση ευθύνης ο σωστός προγραμματισμός μιας πολιτιστικής δραστηριότητας αναδεικνύει την πολιτιστική παράδοση της περιοχής;

Η Γαστούνη και κατ' επέκταση ο δήμος Πύργου έχει μια μακρόχρονη παράδοση και παρουσία στον πολιτισμό του Νομού Ηλείας και της ευρύτερης περιοχής της βόρειας Ηλείας. Αυτή συνεχίζεται από το 2013 που είμαι στη θέση ευθύνης του Δήμου Πηνειού πρόεδρος στο νομικό πρόσωπο πολιτισμού, αθλητισμού και περιβάλλοντος. Ξεκίνησα, λοιπόν, με ένα διαφορετικό σκεπτικό και βέβαια όταν ήταν στην κορύφωση η οικονομική κρίση θεώρησα και θεωρώ και πιστεύω πάντα ακράδαντα ότι ο πολιτισμός είναι αυτός που σε περιόδους οικονομικής κρίσης μπορεί να στηρίξει την κοινωνία και να την πάει και ένα βήμα μπροστά.

- Να ρωτήσω κάτι. Ο σωστός προγραμματισμός;

Ξεκίνησα, λοιπόν, και προγραμματίσα με ένα διαφορετικό σκεπτικό από ότι γινόταν μέχρι τότε οι διάφορες πολιτιστικές εκδηλώσεις. Κατ' αρχήν εκτός από το κεντρικό πυρήνα του... Πολιτιστικού κέντρου που υπάρχει εδώ στη Γαστούνη και στην έδρα του Δήμου, να γίνονται παράλληλα και κάποιες άλλες εκδηλώσεις σε όλα τα δημοτικά διαμερίσματα και προσπάθησα να κάνω μια ορθή κατανομή σε όλη τη διάρκεια του χρόνου. Ξεκίνησα, επίσης, το 2013 ένα φιλόδοξο σχέδιο για τη δημιουργία του πρώτου φεστιβάλ του δήμου μας, φεστιβάλ θεάτρου και μουσικής, σε ένα χώρο που είναι εξαιρετικός, μαγευτικός στο ανοιχτό θέατρο Καβασίλων.

- Αυτή είναι μια καινούρια εκδήλωση που κάνατε εσείς το 2013, που αναλάβατε εσείς;

Ακριβώς. Δεν υπήρχε μέχρι τότε. Υπήρχε, όμως, ως χώρος τον οποίο άλλαξα εντελώς, τον είχα λειτουργήσει με τους μαθητές μου με την ιδιότητα του διευθυντή του Δημοτικού σχολείου Καβασίλων. Εκεί παρουσίαζα παραστάσεις με τους μαθητές μου. Τον χώρο αυτό τον είχε δημιουργήσει ο πρόεδρος της τότε κοινότητας έτσι κράτησα ένα χώρο λειτουργικό, ζωντανό. Στην συνέχεια ο τωρινός δήμαρχος ύστερα από παρότρυνση δικιά μου χρηματοδότησε και διαμόρφωσε το χώρο και έτσι ξεκίνησα το 2013 το φεστιβάλ.

- Το οποίο φεστιβάλ ισχύει μέχρι σήμερα;

Συνεχίζει για πέμπτη χρονιά φέτος και σαν κριτήριά μου είναι η ποιότητα, η λαϊκή αποδοχή, οι προτιμήσεις όλων των δημοτών όλων των ηλικιών, η ψυχαγωγία και η

διασκέδαση. Είχα την πολύτιμη συνδρομή μαθητών, συλλόγων, ιδιωτών και πάνω απ' όλα εκπαιδευτικών, γιατί πιστεύω ότι ο πολιτισμός είναι επένδυση ζωής.

- Σαν Δήμος τι άλλα φεστιβάλ οργανώνετε, εκτός από το φεστιβάλ θεάτρου και μουσικής;

Δεν έχουμε κάποιο άλλο φεστιβάλ. Απλά, όμως, και εκτιμώ ότι η Γαστούνη είναι πρωτεύουσα του πολιτισμού στην Ηλεία, το λέω πολλές φορές και ίσως ακούγεται βαρύγδουπο αλλά κυριολεκτώ, γιατί γίνονται πολλές και σημαντικότερες εκδηλώσεις, σπουδαίες πραγματικά, κυριολεκτώ σε αυτό. Κατά κύριο λόγο στη Γαστούνη, με έδρα όπως ανέφερα το Κουρβισιάνειο όπου παρουσιάζονται σημαντικές εκδηλώσεις και θέλουμε πολλές προσωπικότητες να έρχονται και να μιλούν για διάφορα θέματα.

- Εκτός από το φεστιβάλ αυτό υπάρχει και το φεστιβάλ του Rarailway

Στην πορεία, λοιπόν, προέκυψε το Rarailway φεστιβάλ. Ξεκίνησε από μια ομάδα νέων από το Βαρθολομιό, το αγκάλιασε η νεολαία. Στηρίζουμε και αυτή την προσπάθεια.

- Αυτό το φεστιβάλ από πότε είναι, αν γνωρίζετε;

Νομίζω ότι έγινε το 2014. Στήριξα αυτή την προσπάθεια. Δεν είναι προσωπική μου, μην την καρπωθώ, αλλά στήριξα την προσπάθεια, γιατί κάποιοι νέοι άνθρωποι το δημιούργησαν και υπάρχει μεγάλη ανταπόκριση.

- Θα ήθελα να ρωτήσω αν υπάρχουν και άλλα φεστιβάλ που γίνονται.

Στο δήμο μου όχι.

- Δεν γίνονται άλλα; Αυτό γίνεται το καλοκαίρι, το Rarailway

Έχουμε γιορτή ελιάς στο Βαρθολομιό στις 14-15 Αυγούστου από το 2010. Γιορτή καλαμποκιού στο Τραγανό στις 15 Αυγούστου από το 2012.

- Όλα έγιναν από το 2010 και μετά;

Ναι. Υπήρχε παλιά γιορτή ντομάτας, γιορτή καρπουζιού, τα οποία έχουν σταματήσει. Δηλαδή στο Παλιοχώρι υπήρχε γιορτή ντομάτας. Υπάρχει και το καρναβάλι του Τραγανού την περίοδο της αποκριάς .

- Πιστεύετε ότι όλα αυτά θα μπορούσαν να αναπτυχθούν καλύτερα σε συντονισμό με την ανάπτυξη του πολιτιστικού τουρισμού στην περιοχή;

Στόχος μας ήταν να φέρουμε κόσμο μέσα στο δήμο μας, να μας γνωρίσει, γιατί εκτός από τις παραλίες ή τις γαστρονομικές απολαύσεις και γεύσεις δεν είχαμε τίποτα άλλο να δείξουμε ως δήμος. Υπάρχει το μνημείο της Παναγιάς της καθολικής του 19^{ου} αιώνα, που είναι ένα ξεχωριστό μνημείο, αλλά δεν είχαμε να δείξουμε πολλά. Κοιτάξαμε, λοιπόν, να προσελκύσουμε κόσμο μέσω των πολιτιστικών εκδηλώσεων, μέσω των φεστιβάλ. Ξένος κόσμος έρχεται κατά κύριο λόγο στο φεστιβάλ θεάτρου και μουσικής στα Καβάσιλα και στο Rarailway.

- Η ανάπτυξη του τρόπου λειτουργίας της οργάνωσης του φεστιβάλ ποιος ήταν; Με ποιο τρόπο δημιουργείται το φεστιβάλ;

Βασική μου αρχή είναι ότι μπορεί να παραχθεί πολιτισμός με ελάχιστα χρήματα. Πιστεύω πάρα πολύ στους ανθρώπους, με έχουν βοηθήσει οι συνάδελφοι εκπαιδευτικοί και γενικότερα άνθρωποι του πνεύματος . Αρκεί, λοιπόν, να τους ενημερώσεις ,να τους μεταδώσεις το μικρόβιο, να τους συντονίσεις και να τους δώσεις βήμα.

- Άρα, κυρίως, ο συντονισμός και η θέλησή τους να σας βοηθήσουν για να παραχθεί πολιτισμός μέσα στο δήμο.

Ακριβώς. Παλιότερα έγερνε μονόπλευρα ο δήμος με τα χορευτικά. Παρουσιάζονταν πολλές χορευτικές εκδηλώσεις με αποτέλεσμα ο κόσμος να βαρεθεί. Δίνονταν πολλά χρήματα σε φιλοξενίες, σε στολές, σε τραπέζια. Για μένα ήταν υπερβολικό. Άρα υπήρξε ένα διαφορετικό σκεπτικό, τουλάχιστον για μένα, με την ευθύνη μου στο

σχεδιασμό. Προσπάθησα να μπολιάσω με το μικρόβιο της δημιουργίας, το πολιτιστικό μικρόβιο θα έλεγα, κάποιους ανθρώπους σκεπτόμενους.

- Σας βοήθησε, όμως, το ότι ήσασταν και εκπαιδευτικός;

Και βέβαια με βοήθησε.

- Οι ιδιαιτερότητες της περιοχής που είμαστε ενδυναμώνουν την εδραίωση του φεστιβάλ; Τι μπορούμε να κάνουμε εμείς για να εδραιώσουμε αυτά τα φεστιβάλ και να μείνουνε στο χρόνο; Για να φτάσουμε να λέμε ότι το φεστιβάλ θεάτρου και μουσικής είναι τώρα πια 50 χρόνια. Τι θα το βοηθούσε περισσότερο;

Είναι δύσκολο, όχι μόνο για τους καιρούς που ζούμε, αλλά επειδή ζούμε σε μια αγροτική περιοχή. Είναι δύσκολο, λοιπόν, να διατηρήσεις, να ενημερώνεις, να προβληματίζεις, να καλείς τον κόσμο και να μην ανταποκρίνεται κάποιες φορές. Είναι δύσκολο να υπάρχει μια συνέχεια και χρειάζεται διαρκή επαγρύπνηση και επανατροφοδότηση. Δηλαδή θα πρέπει κάθε φορά εκτός από τις παραστάσεις να κρατάς τον κόσμο ζεστό, θα έλεγα, μέσα από τις πολιτιστικές παραστάσεις, τις πολιτιστικές εκδηλώσεις που γίνονται στο Κουρβισιάνειο ή σε άλλα κέντρα.

- Ίσως χρειάζονται οι σωστές επιλογές.

Ναι. Όλη τη διάρκεια της χρονιάς. Για να φτάσεις στο φεστιβάλ, δεν είναι κάτι ξεκομμένο αυτό, θα πρέπει όλο το χρόνο να κρατάς τον κόσμο ζεστό με διάφορες πολιτιστικές εκδηλώσεις, ενδιαφέρουσες που έχουν να του προσφέρουν κάτι και να ξέρουν όταν θα έρθουν εκεί ότι θα δουν κάτι ποιοτικό.

- Ποιο είναι το κριτήριο για τις σωστές επιλογές; Η παράσταση θα πρέπει να προάγει πολιτισμό.

Προσπαθώ, γιατί δεν είναι και εφικτό πάντα. Δεν μπορώ εγώ ως θιασάρχης να κανονίσω τι θα μου φέρουν. Προσπαθώ οι παραστάσεις να είναι ποιοτικές, δεν το κατορθώνω πάντα. Δεν παίρνω επιθεωρήσεις για παράδειγμα ή παραστάσεις της μιας βραδιάς. Οι παραστάσεις, αυτές που γνωρίζω, θέλω να προβληματίσουν για κάτι και να διασκεδάσει ο κόσμος. Εκτός από διασκέδαση να μείνει και κάτι στον κόσμο. Για παράδειγμα στις μουσικές συναυλίες που κάναμε θα φέρω κάτι ποιοτικό. Εκεί αποκλείω κάποιους εφήμερους τραγουδιστές ή κάποιους κομήτες που εμφανίζονται

στο μουσικό στερέωμα. Φέτος έφερα τον Πάριο με πολύ αγώνα. Πριν δύο χρόνια είχα φέρει τα παιδιά του Πάριου, του Διονυσίου και του Μπιθικότση και παρουσίασαν ένα λαϊκό πρόγραμμα που αγκάλιασε πολύ ο κόσμος με τραγούδια διαχρονικά. Το προσπαθώ.

- Αυτή την εποχή που ζούμε η εύρεση οικονομικών πόρων είναι πάρα πολύ σημαντικό. Τι πιστεύετε ότι πρέπει να αλλάξει στη σχέση Υπουργείου Πολιτισμού και Περιφέρειας;

Κατά αρχήν θέλω να πω και είμαι περήφανος γι' αυτό, ότι δεν χρηματοδοτούνται και τα δύο τα φεστιβάλ του δήμου μας από καμία Περιφέρεια και από κανένα Υπουργείο Πολιτισμού. Κατορθώνουμε, λοιπόν, να είμαστε το μοναδικό φεστιβάλ που δεν χρηματοδοτείται από κανένα φορέα. Βγάζουμε το έντυπο και καλύπτουμε πολύ βασικά έξοδα από τις χορηγίες κάποιων ανθρώπων που διαφημίζονται στο έντυπο που βγάζουμε.

- Τι έντυπο είναι;

Είναι ένα έντυπο που βγάζουμε κάθε χρόνο. Μαζεύουμε κάποια χρήματα , τα οποία μας καλύπτουν να συντηρούμε το θέατρο τους καλοκαιρινούς μήνες. Αλλά υπάρχει και ο εθελοντισμός. Πάρα πολύ σημαντικό πράγμα. Είναι κάποιοι άνθρωποι που έρχονται για να με βοηθήσουν πραγματικά και είναι πολύ σημαντικό. Ο πρόεδρος της τοπικής κοινότητας, ένας φίλος που είναι σχολικός τροχονόμος με 176 ευρώ το μήνα έρχεται και συντηρεί το γκαζόν στο θέατρο, γιατί είναι ένα πάρα πολύ ωραίος χώρος με γκαζόν. Πιστεύω ότι είναι ο πιο όμορφος χώρος που υπάρχει στην Ηλεία και από τους καλύτερους στην Ελλάδα. Προσπαθούμε με τα λιγοστά χρήματα και παράλληλα με τη συνδρομή του Δημάρχου να ανταπεξέλθουμε σε ορισμένα μικροέξοδα. Πάντως δεν έχουμε επιχορήγηση από κανέναν.

- Δεν έχετε προσπαθήσει να πάρετε κάποια επιχορήγηση από το Υπουργείο Πολιτισμού ή την Περιφέρεια; Γιατί δεν έχετε μπει σε μια τέτοια διαδικασία για να συνεχίσετε το έργο σας και ίσως να γίνει ακόμα πιο δυναμικό; Για ποιο λόγο;

Δεν το ξέρω. Πολλές φορές αναλώνονται σε μικροπολιτική και μικροσκοπιμότητες στις οποίες αρνούμαι να μπω. Δεν μπαίνω στη διαδικασία να παρακαλέσω κανέναν τη στιγμή που θεωρώ αυτονόητο ένα από τα τρία σημαντικότερα φεστιβάλ της Ηλείας ότι θα έπρεπε η Περιφέρεια και ο αρμόδιος αντιδήμαρχος πολιτισμού να μας είχε προσεγγίσει.

- Δεν υπάρχει προσέγγιση από κανέναν;

Από κανέναν.

- Μήπως θα έπρεπε να πάτε εσείς σε αυτούς; Αφού εσείς θέλετε να προάγετε τον πολιτισμό; Μήπως φταίει και ο Δήμος; Προσπαθεί να κρατήσει την «περηφάνια» του;

Ακριβώς αυτό γίνεται. Γιατί, όταν για παράδειγμα, χρηματοδοτεί η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας τη γιορτή του καλαμποκιού στο Τραγανό λόγω γνωριμίας και δεν χρηματοδοτεί τον επίσημο φορέα, το νομικό πρόσωπο πολιτισμού για τη δημιουργία του φεστιβάλ, το θεωρώ αδιανόητο. Θα πρέπει και εγώ να κάνω κάποιες ενέργειες, αλλά είμαι πολύ προσεκτικός και περήφανος, γιατί και εγώ κάνω κάποια πράγματα εθελοντικά με ανθρώπους που με στηρίζουν. Θα θεωρούσα αυτονόητα κάποια πράγματα, που δεν είναι. Δυστυχώς.

- Πιστεύετε ότι η οργάνωση των φεστιβάλ είναι μια ευκαιρία βελτίωσης των σχέσεων μεταξύ τοπικής αυτοδιοίκησης και κοινωνίας; Σαν δήμος έρχεστε κοντά με την κοινωνία με αυτά τα φεστιβάλ;

Ναι. Πιστεύω πραγματικά έρχονται κοντά. Εγώ χαίρομαι όταν βλέπω τη συμμετοχή του κόσμου.

- Είναι αυξανόμενη κάθε χρόνο η συμμετοχή του κόσμου; Βλέπετε ότι κάθε χρόνο υπάρχει περισσότερος εθελοντισμός;

Δεν είναι κάθε χρόνο τα ίδια πρόσωπα. Ανανεώνεται ο κόσμος. Έχουμε πολλούς επισκέπτες, ιδίως όταν κάνουν και τις διακοπές τους μας επισκέπτονται πάρα πολλοί άνθρωποι και φεύγουν εντυπωσιασμένοι. Τοπική αυτοδιοίκηση και τοπική κοινωνία είναι αλληλένδετα.

- Πιστεύετε ότι έρχεται κοντά ο Δήμος με τον κόσμο του;

Βέβαια. Είναι ένα σημείο προσέγγισης και απαλύνει λίγο τον πόνο του κόσμου από τις στεναχώριες. Ξεφεύγει. Χαίρεται, γελάει, δακρύζει, εκδηλώνεται ο κόσμος και χαίρομαι, γιατί όποιος έρχεται εκεί φεύγει με τις καλύτερες εντυπώσεις. Γιατί έχουμε πάντοτε ως γνώμονα και την ποιότητα και τη διασκέδαση.

- Ποια είναι η συμβολή των socialmedia στο έργο σας; Υπάρχει τα τελευταία χρόνια; Η τεχνολογία έχει μπει μέσα στα φεστιβάλ; Στον τρόπο προβολής τους;

Κατά αρχήν όσον αφορά τα μέσα ενημέρωσης προβάλλουν το φεστιβάλ και δεν έχω κανένα παράπονο, τουλάχιστον οι εφημερίδες το προβάλλουν το φεστιβάλ. Εκεί έχουμε ένα έλλειμμα εμείς προσωπικά στο ότι δεν έχουμε φτιάξει μια ιστοσελίδα του Δήμου που να ασχολείται αποκλειστικά με το φεστιβάλ. Δεν έχουμε την τεχνογνωσία και δεν δώσαμε τα χρήματα τα κατάλληλα για να τη δημιουργήσουμε και να διαφημίζεται μέσα εκεί, που είναι ένα σημαντικό κομμάτι.

- Άρα υπάρχει τρόπος προβολής από εφημερίδες και τοπικά κανάλια. Η δημιουργία ιστοσελίδας είναι κάτι δύσκολο από οικονομικής άποψης και απαιτούνται κάποια κονδύλια. Για παράδειγμα, όμως, στο Facebook ή στο Twitter μπορείς να δημιουργήσεις σελίδες χωρίς καμιά οικονομική επιβάρυνση.

Μας βοηθούν πολλοί φίλοι και επισκέπτες που διαφημίζουν στο Facebook κάποιες παραστάσεις και προφορικά από στόμα σε στόμα που φεύγουν με πολύ καλές εντυπώσεις. Οι επισκέπτες, λοιπόν, το διαφημίζουν στο προφίλ τους χρησιμοποιώντας και το ανάλογο hashtag.

- Κάθε χρονιά φαντάζομαι ότι είναι για εσάς και μια διαφορετική εμπειρία. Στον ετήσιο απολογισμό τι προέχει στην αξιολόγησή σας;

Τέλος της κάθε περιόδου του φεστιβάλ κάθομαι με τους συνεργάτες μου και κάνω έναν απολογισμό. Για μένα δεν είναι μόνο γνώμονας η συμμετοχή του κόσμου αλλά και τι ποιότητα παρουσιάσαμε φέτος και πως μπορούμε να γίνουμε καλύτεροι. Δεν είναι ένα εμπορικό φεστιβάλ. Μας ενδιαφέρει η ποιοτική αναβάθμιση του τόπου. Δεν με ενδιαφέρει μόνο το να φέρω μια παράσταση για παράδειγμα μια επιθεώρηση και

να γίνει ένας χαμός τη στιγμή που αυτή η επιθεώρηση θα έχει βωμολοχίες ή κάτι άλλο.

- Ίσως η ποιοτική αναβάθμιση που ζητάτε θα φέρει και τη διάρκεια .

Ακριβώς. Με ενδιαφέρει, δηλαδή, να μείνουμε στο χρόνο και όχι να είμαστε φωτοβολίδες, αστέρια της μιας βραδιάς. Χτίζεις, δηλαδή, τον πολιτισμό γενικότερα λιθαράκι λιθαράκι, γιατί ξαφνικά δεν παρουσιάζεις μόνο αυτό και τελειώσαμε. Κρατάω σε εγρήγορση όλο το χρόνο τον κόσμο. Αυτό προσπαθώ. Αυτό είναι το σκεπτικό μου.

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ Β

ΔΙΑΧΕΙΡΗΣΗ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ

- Έφτασε η στιγμή να συντεθεί εκ νέου η ομάδα εργασίας για την πραγματοποίηση του επόμενου φεστιβάλ. Μιλήστε μας για τα κριτήρια στο μοίρασμα της δουλειάς. Δηλαδή στα άτομα που σας βοηθούν ως προς την εμπειρία, την εξειδίκευση και τις καινοτόμες ιδέες. Δηλαδή με ποια κριτήρια θα μοιράζατε τις δουλειές στην ομάδα σας που έχετε μαζί σας κάθε χρόνο για τα φεστιβάλ; Έχετε κάποια ομάδα που σας βοηθά;

Αν και ο σχεδιασμός και όλη η δουλειά βγαίνει από μένα, είμαι από τους ανθρώπους που δίνω αρμοδιότητες και συνεργάζομαι μαζί τους. Έχω έναν που συντηρεί τους χώρους, ένας εθελοντής που φροντίζει το χώρο, το γκαζόν, τις εγκαταστάσεις. Έχω άλλον έναν ηλεκτρολόγο που εθελοντικά προσφέρει τις υπηρεσίες του στο κομμάτι το δικό του που αφορά τα ηλεκτρολογικά. Επίσης έχω και έναν τρίτο άνθρωπο που συζητάμε μαζί τις παραστάσεις που θα παρουσιάσουμε. Δεν έχει καμία εξειδίκευση, είναι μηχανολόγος που τον ενδιαφέρει ο πολιτισμός. Είναι πρόεδρος των Καβασίλων και φίλος προσωπικός και προσφέρει τις υπηρεσίες του, όπως, βάζει τα μηχανήματά του και έρχεται εκεί επίσης πηγαίνουμε μαζί στην Αθήνα για να δούμε παραστάσεις. Αλλά όλη η δουλειά βγαίνει αποκλειστικά από εμένα. Ρωτάω, όμως, κάποιους φίλους εκπαιδευτικούς για τη γνώμη τους οι οποίοι έχουν ασχοληθεί με τον πολιτισμό πως μπορούμε να γίνουμε καλύτεροι σαν φεστιβάλ. Δηλαδή δίνω τις αρμοδιότητες, αλλά

ο κεντρικός σχεδιασμός γίνεται από εμένα, γιατί κανείς δεν έχει τη διάθεση να προσφέρει τίποτα το ιδιαίτερο.

- Έφτασε η στιγμή να συνθέσετε το περιεχόμενο του επόμενου φεστιβάλ. Μιλήστε μας για τα πρώτα θέλω και τις οριοθετήσεις σας.

Με βάση αυτά που έχω πει ότι μας ενδιαφέρει η ποιότητα και η διασκέδαση κάνω μια διερεύνηση στην Αθήνα με ποιες παραστάσεις έχουν ανέβει και τη θεματολογία και παράλληλα ποιες μουσικές σκηνές.

- Την Πάτρα δεν την εμπιστεύεστε;

Όχι. Ίσως, γιατί συνεργάζομαι με μεγάλους θεατρικούς παραγωγούς. Θέλω να διευκρινίσω ότι εμείς δεν δίνουμε ούτε ένα ευρώ για να έρθει εδώ. Δεν πληρώνουμε τίποτα, καμία παράσταση. Δεν πληρώνουμε να αγοράσουμε μία παράσταση ή να βγάλουμε χρήματα. Υπάρχει μια εντελώς διαφορετική φιλοσοφία. Ο κάθε θεατρικός παραγωγός, επιχειρηματίας ή μάνατζερ έρχεται, παρουσιάζει και παίρνει όλα τα χρήματα και μας αφήνει ένα μικρό ενοίκιο για την καθαριότητα, 150 ευρώ. Δεν πληρώνεται κανείς για καμία παράσταση, δεν αγοράζουμε εμείς τίποτα. Από τα έσοδα τους μας δίνουν ένα μέρος για τη συντήρηση του χώρου και την καθαριότητα. Το θέατρο χωράει 1.100 άτομα.

- Πώς μπορείτε να πείσετε κάποιον να έρθει να παρουσιάσει την παράσταση του;

Παρότι υπήρξε στην αρχή πολύ μεγάλος προβληματισμός και αμφιβολία αν θα πετύχουμε. Χρησιμοποίησα κάποια επιχειρήματα και με την προσωπικότητά μου έπεισα κάποιους ανθρώπους να έρθουν να επισκεφθούν το χώρο και να κάνουν μια πρώτη διερεύνηση. Πείστηκαν και καθιερωθήκαμε με τη δουλειά μας και με τη μεγάλη εξυπηρέτηση μας στους μεγάλους θιάσους. Για αυτό ένας Πάριος ήρθε στα Καβάσιλα να τραγουδήσει εδώ, αν και δεν ήξερε καθόλου το μέρος. Επίσης ο Τάγαρης, ο θεατρικός επιχειρηματίας, και ο Μαρασούλης είναι προσωπικοί μου φίλοι και οι δύο μου είπαν στην πορεία του χρόνου ότι μας έπεισες σαν άνθρωπος, μας εντυπωσίασες με την απλότητά σου. Όταν ερχόντουσαν οι άλλοι με τουπέ και μας το έπαιζαν σκηνοθέτες και γνώστες, εγώ τους είπα ότι δεν το γνωρίζω το αντικείμενο και θέλω για τον τόπο μου να παράξω κάτι. Έδειξαν εμπιστοσύνη και στην πορεία του χρόνου δικαιώθηκαν. Εγώ συνεργάζομαι με αυτούς τους ανθρώπους 5 χρόνια

τώρα. Κάθε χρόνο λένε θα πάμε στον Βασιλόπουλο και όχι στο Δήμο Πηνειού, που ξέρουμε ότι θα είναι κοντά μας και θα καλέσει κόσμο. Εγώ δίνω κάθε φορά έναν αγώνα να πάει καλά η παράσταση, ενώ δεν έχω κανένα όφελος, δεν βγάζω ούτε ένα ευρώ. Αφήνω τις διακοπές μου και την οικογένειά μου και τρέχω για το φεστιβάλ για να βγάλει ο επιχειρηματίας. Θέλω να πάει καλά. Όταν ξεκίνησα, παρακαλούσα από εδώ και από εκεί και το ξεκίνησα εντελώς μόνος μου. Κανένας δεν έδωσε σημασία. Όταν ήρθε, όμως είδε την εξυπηρέτηση. Μέσα υπάρχουν τουαλέτες άψογες, πάντα καθαρές. Σε μια γυναίκα της δίνω δύο εισιτήρια για αυτή και την κόρη της και έρχεται και καθαρίζει τις τουαλέτες. Υπάρχουν αποδυτήρια με κλιματισμό. Οι εγκαταστάσεις, η εξυπηρέτηση, η καλή πρόθεση και η διαφήμιση από εμένα.

- Όσον αφορά τις οριοθετήσεις;

Είπα ότι είναι η ποιότητα, η διασκέδαση.

- Δέχετε ότι προσφέρετε και πολιτιστικό προϊόν προς κατανάλωση;

Ναι. Αυτό που είπα νωρίτερα είναι ότι πιστεύω πραγματικά ο πολιτισμός είναι αυτός που μπορεί να κρατήσει την κοινωνία σε ένα αξιοπρεπές επίπεδο αυτούς τους δύσκολους καιρούς. Δεν είναι μόνο η οικονομική κρίση, αλλά είναι και πολιτιστική. Άρα αν στηρίξουμε τον πολιτισμό, μπορούμε να πάμε ένα βήμα μπροστά, να κάνουμε κάτι διαφορετικό. Είδαμε για παράδειγμα τον εθελοντισμό και τη βοήθεια στο συνάνθρωπο. Φανερώνει έναν άνθρωπο πολιτισμένο, έναν άνθρωπο που έχει δει μια παράσταση, που έχει προβληματιστεί, που έχει κλάψει. Σε αυτό το θέατρο έχουμε και παιδικές παραστάσεις, γιατί τις στηρίζουμε περισσότερο από οποιοδήποτε άλλο φεστιβάλ στο νομό. Γίνονται τουλάχιστον 3 φορές σε κάθε φεστιβάλ.

- Μπορούμε να μιλάμε για ανταποδοτικό φεστιβάλ σε περίοδο κρίσης;

Όχι. Εγώ δεν ξεκίνησα με αυτό το σκεπτικό και δεν συμφωνώ. Δηλαδή προσφέρεις στο δημότη σου τη δυνατότητα να δει κάποιο έργο με ένα τίμημα, δεν το πληρώνουμε εμείς. Θα πρέπει να πληρώσει ο δημότης για να δει κάποιες παραστάσεις. Αλλά υπάρχουν και κάποιες παραστάσεις που είναι δωρεάν. Κάθε χρόνο υπάρχει τουλάχιστον μια παράσταση που είναι δωρεάν για τον κόσμο. Μια συναυλία, ένα θέατρο, φέραμε ένα τσίρκο από τη Γαλλία που ήταν δωρεάν μέσω ενός προγράμματος ευρωπαϊκού. 10, 12 μέχρι 15 ευρώ είναι το αντίτιμο συνήθως.

- Μπορούμε να μιλάμε για ανταγωνιστικό φεστιβάλ σε περίοδο κρίσης;

Υπάρχουν 3 βασικά φεστιβάλ στην Ηλεία. Της Αρχαίας Ήλιδας, το παλιότερο, που γίνεται στην Αρχαία Ολυμπία, της Αρχαίας Ολυμπίας που γίνεται στο Φλόκα και το δικό μας στο ανοιχτό θέατρο Καβασίων. Όταν ξεκίνησα εγώ το 2013 σεβόμενος τους υπάρχοντες άλλους συναδέλφους και τα δύο φεστιβάλ που υπήρχαν, θέλησα να συνεργαστούμε. Με το σκεπτικό να μην συμπίπτουν τις ίδιες μέρες οι παραστάσεις, ιδίως όσον αφορά της Ήλιδας που είναι και σε κοντινή απόσταση, για να έχουμε όλοι δουλειά και όλοι κίνηση. Δεν μου έδωσαν καμία σημασία. Με αγνόησαν. Εγώ τους έκανα κάλεσμα και μέσω των εφημερίδων καλοπροαίρετος. Μου είπε κάποια πράγματα ο υπεύθυνος, που ήταν τότε στην Αρχαία Ήλιδα και είναι τώρα στην Αρχαία Ολύμπια, αλλά από εκεί και πέρα όλοι με είδαν ανταγωνιστικά. Επανέλαβα την πρότασή μου και πέρσι και φέτος. Δε στάθηκε εφικτό, με αποτέλεσμα να έχουμε συγκρούσεις τις ίδιες μέρες να παρουσιάζονται δύο εξαιρετικές παραστάσεις και να μην πηγαίνει καλά ούτε η μία ούτε και η άλλη. Υπάρχει δηλαδή και ο τοπικισμός, η μικροπρέπεια. Ο πολιτισμός θεωρώ ότι ενώνει, δεν έχει να χωρίσει. Δεν το καταλαβαίνουν όλοι αυτό. Ανήκω στο δήμο Πηνειού, αλλά σέβομαι το φεστιβάλ της Αρχαίας Ήλιδας και είμαι και επισκέπτης του και στο φεστιβάλ της Αρχαίας Ολυμπίας πηγαίνω. Απευθύνω κάλεσμα στους Ηλείους να παρακολουθήσουν όλα τα φεστιβάλ. Πιστεύω ότι όλα τα φεστιβάλ μπορούν να συμβάλλουν στην αναβάθμιση της κοινωνίας μας. Δεν μπαίνω στη διαδικασία του ανταγωνισμού.

- Το φεστιβάλ είναι εν εξελίξει. Σας επιτρέπει ο χρόνος να δείτε κάποιες παραστάσεις στο δικό σας φεστιβάλ;

Τις βλέπω όλες. Είμαι παρόν 2 ώρες πριν την παράσταση και 1 ώρα μετά. Για ένα πεντάωρο είμαι πάντα εκεί.

ΗΛΙΔΑ

Το φεστιβάλ Ήλιδας το ανέλαβα σαν καλλιτεχνικός διευθυντής το 2015, κλείνοντας τα 25 χρόνια ζωής του. Το φεστιβάλ Ήλιδας ήταν ένα κατά βάση θεατρικό φεστιβάλ αν και η αρχή του ξεκίνησε από ένα σύλλογο φίλων της Ήλιδας. Μάλιστα έκαναν εκδηλώσεις και πέρα από το αρχαίο θέατρο. Έκαναν στο κάστρο Χλεμούτσι και σε

άλλα σημεία, ακόμα και στη Γαστούνη. Μετά λόγω απαγόρευσης ενός νόμου από την αρχαιολογική υπηρεσία και το Υπουργείο Πολιτισμού και των εργασιών που χρειάζονταν να γίνουν στο αρχαίο θέατρο της Ήλιδας όπως και σε άλλα θέατρα της Ελλάδας, το αρχαίο θέατρο έκλεισε. Κατασκευάστηκε δίπλα μια ξύλινη και σιδερένια κατασκευή όπως το θέατρο του Βύρωνα, όπου εκεί παίζονταν πλέον οι παραστάσεις, είναι των 1.200 περίπου θεατών. Το φεστιβάλ ήταν πλέον γνωστό. Το παρέλαβα από τον Βασίλη Καψή, αυτός ήταν καλλιτεχνικός διευθυντής εκεί τότε. Ως δυναμική είχε είτε το σύγχρονο, είτε το αρχαίο θέατρο. Παρεμπιπτόντως είχα την τύχη και την τιμή στο αρχαίο θέατρο, πριν κλείσει, να εμφανιστώ και εγώ εκεί. Είχα εμφανιστεί με τη μεγάλη τραγωδό την Άννα Συνοδινού και τον Γιώργο τον Κιμούλη στον Οιδίποδα Τύραννο. Ήμουν φοιτητής και ήμουν στα μουσικά σύνολα της ΕΡΤ ως χορωδός στην χορωδία. Μετά από ένα χρόνο έκλεισε το θέατρο. Ήμουν τυχερός που το πρόλαβα. Μετά πάλι ως καλλιτέχνης το γνώρισα το 2013 με το «Ένα παιδί μετράει τα άστρα», πριν αναλάβω καλλιτεχνικός διευθυντής. Όταν ανέλαβα, προερχόμενος από το φεστιβάλ του Δήμου Ανδραβίδας- Κυλλήνης, η πρώτη κίνηση που κάναμε, σαν φιλοσοφία, ήταν να ανοίξει την παλέτα και την ομπρέλα στο θέμα των ειδών της τέχνης που θα εκπροσωπεί.

Πλέον δε θα είναι μόνο φεστιβάλ θεάτρου αλλά και μουσικής, εικαστικών. Από το 2015 είναι πια πολυθεματικό. Επίσης το φεστιβάλ της Ήλιδας αποκεντρώθηκε. Έτσι δημιουργήθηκαν νέοι χώροι παραστάσεων και εκδηλώσεων. Στην ουσία ισχυροποιώντας και τον ιστό της πόλης, αλλά και διάφορες περιοχές του Δήμου Ήλιδας. Ήδη από την πρώτη χρονιά ανοίξαμε το αρχαίο θέατρο από 15 χρόνια, που ήταν κλειστό. Με άδεια από την αρχαιολογική υπηρεσία το ανοίξαμε για μια παράσταση και έτσι ξαναδώσαμε φως σε κάτι που το έτρωγε το σκοτάδι για χρόνια. Ήταν άλλωστε και μια επιθυμία του κοινού, του ντόπιου αλλά και όσων είχαν περάσει πολιτιστικές αναμνήσεις σε αυτό το χώρο. Αξιοποιήσαμε το νέο θέατρο, κάναμε εκδηλώσεις στον προαύλιο χώρο του Νέου Μουσείου της Ήλιδας, που βρίσκεται και αυτός στο χώρο της αρχαίας Ήλιδας. Χρησιμοποιήσαμε και την Κουρούτα, εκεί φτιάξαμε το θέατρο της θάλασσας, που ήταν μέσα στο χώρο του δημοτικού κάμπινγκ και παιζόντουσαν παιδικά έργα. Ένας άλλος χώρος είναι η οικία Τατάνη στην Αμαλιάδα, όπου μεταφέραμε τα γραφεία. Είναι ένα υπέροχο ανακαινισμένο νεοκλασικό κτίριο του εκδότη του «εθνικού κήρυκα» του Πέτρου Τατάνη. Ο «εθνικός κήρυκας» ήταν η πρώτη ελληνική εφημερίδα της Αμερικής. Στο

κτίριο αυτό πάρθηκε η απόφαση να μεταφέρω τα γραφεία και να είναι η έδρα του πολιτισμού και του μεγάλου θεσμού του φεστιβάλ της Αρχαίας Ήλιδας. Από το 2015 είναι πια διεθνές φεστιβάλ. Όχι μόνο ως ονομασία, αλλά φέραμε ξένες ορχήστρες και παραστάσεις που είχαν αυτή τη δυνατότητα, ώστε να μπορούμε να το ονομάζουμε διεθνές. Το πέμπτο του στοιχείο είναι ότι του δώσαμε και κάτι άλλο. Αναδείξαμε την τουριστική πλευρά του πολιτισμού, του τουριστικού πολιτισμού όπως ονομάζεται. Στα πλαίσια ενός ευρωπαϊκού προγράμματος, του ICE, βασισμένο σε μια ιδέα που ονομαζόταν «Το ταξίδι των ηρώων» κερδίσαμε το πρώτο ευρωπαϊκό βραβείο στο πλαίσιο Ελλάδας- Ιταλίας. Βάλαμε το κοινό να ταξιδέψει με τη θεματική «το ταξίδι των ηρώων», των αρχαίων ολυμπιονικών. Το φεστιβάλ, λοιπόν, απέκτησε πολλούς φίλους, είχε βέβαια, αλλά τους πολλαπλασιάσαμε. Πλέον έγινε το φεστιβάλ της καρδιάς μας, όπως ονομάστηκε. Φτιάχτηκε και λογότυπο καινούριο. Κάναμε και κάτι άλλο σημαντικό, συνεργαστήκαμε και με άλλα φεστιβάλ. Κάναμε το πρόγραμμα «Ο πολιτισμός ενώνει», στο οποίο υπογράφηκαν μνημόνια συνεργασίας με 4 δήμους και φεστιβάλ, στα οποία γίνονται πολιτιστικές αλλαγές. Το πρόγραμμα αυτό ανακοινώθηκε το 2015, αλλά ξεκίνησε το 2016. Το πρώτο σύμφωνο συνεργασίας που έγινε, ήταν με το φεστιβάλ Ανδραβίδας, από όπου προερχόμουν εγώ αλλά και λόγω των καλών σχέσεων μεταξύ των δημάρχων. Αποτέλεσμα αυτής της σύμπραξης ήταν ότι το φεστιβάλ Ήλιδας ξαναμπήκε στο κάστρο Χλεμούτσι, όπως παλιά, με μια ξένη παραγωγή, «Προμηθέας Δεσμώτης» από την Ταϋλάνδη και την μουσική ακαδημία της Βιέννης. Ήταν εξαιρετική. Το 2016 υπογράψαμε σύμφωνο συνεργασίας με το Διεθνές Φεστιβάλ της Πάτρας. Τώρα είμαστε έτοιμοι να υπογράψουμε σύμφωνο συνεργασίας με το φεστιβάλ Οινιάδων, του Μεσολογγίου. Και προχωράμε για την Αθήνα και άλλες περιοχές., κάτω πάντα από την αιγίδα του Υπουργείου Πολιτισμού.

Και στις τρεις χρονιές είχαμε την συνδρομή του Υπουργείου Πολιτισμού. Οι οικονομικοί πόροι προέρχονται από τον ίδιο το Δήμο και το νομικό πρόσωπο. Δεν παίρνουμε επιχορήγηση από κάπου αλλού. Εννοείται ότι πρέπει να αλλάξει κάτι ανάμεσα στο Υπουργείο Πολιτισμού και την Περιφέρεια. Είναι αδύνατο να αλλάξει κάτι τώρα, αλλά ευελπιστούμε να γίνει κάτι στο μέλλον.

Καμία κρίση δεν κάνει καλό. Εγώ πιστεύω ότι οι κρίσεις κάνουν κακό. Το μόνο που μπορεί να κάνει μια κρίση είναι να μας βάζει σε μια διαδικασία να βρίσκουμε καινούριες λύσεις. Η κρίση περιόρισε τον τρόπο ζωής μας στο κομμάτι του πολιτισμού. Επηρέασε αρνητικά όλο το πολιτιστικό γίνεσθαι όλης της χώρας, πόσο

μάλλον μια επαρχιακή πόλη και ένα αποκεντρωμένο φεστιβάλ όσο μεγάλο και αν είναι. Διαφωνώ ότι λόγω της οικονομικής κρίσης γίνονται πιο καλές επιλογές παραστάσεων. Στα φεστιβάλ έρχονται καλλιτέχνες και σχήματα, που είναι πολύ γνωστά. Δεν πληρώνονται από τους Δήμους αυτά τα σχήματα. Ποια είναι η επιλογή που γίνεται; Έρχεται ο γνωστός που έχει από πίσω του μια τεράστια διαφήμιση. Έτσι ένας νέος καλλιτέχνης δεν μπορεί να παρουσιάσει το έργο του. Τα φεστιβάλ έτσι όπως είναι πρέπει να καταργηθούν. Έχουν καταντήσει πιάτσες κάποιων συγκεκριμένων καλλιτεχνών, δεν υπάρχει λόγος στη νέα δημιουργικότητα και νέων καλλιτεχνών σε όλες τις μορφές της τέχνης. Δεν είπαμε να μην παρουσιάζονται οι αγαπημένοι καλλιτέχνες που τους έχουν αγαπήσει μέσα από το έργο τους. Πρέπει, όμως, κάθε φεστιβάλ να δίνει χώρο σε όλους και να επιδοτεί τους νέους. Πώς μπορείς, λοιπόν, να χαρακτηρίζεις σαβούρα στον πολιτισμό; Αυτό δεν μπορώ να το κρίνω εγώ, αλλά η ιστορία, ο χρόνος θα ξεδιαλύνει την ποιότητα του καλλιτέχνη.

Αντιλαμβάνομαι αν ένα φεστιβάλ έχει πάει καλά από τον κόσμο που έρχεται. Οι παραστάσεις τυγχάνουν της απόλυτης αγάπης από το κοινό. Είχαμε γεμάτες παραστάσεις, δεν ήταν soldout. Επιλέξαμε να έχουμε και διαφορετικούς χώρους. Ανάλογα με τη δυναμική κάθε παράστασης διαλέγαμε και τον κατάλληλο χώρο. Η επιτυχία μιας παράστασης εξαρτάται από τη δυναμική του καλλιτέχνη. Ένας μικρός καλλιτέχνης αν δεν πάει καλά μια παράστασή του έχει καταστραφεί οικονομικά, γιατί τα έξοδα είναι τεράστια. Ενώ ένας πιο μεγάλος καλλιτέχνης κάνει πιο πολλές παραστάσεις και μπορεί να αντέξει οικονομικά μια αποτυχία.

Το φεστιβάλ ακολουθείται από τα ευρωπαϊκά πρότυπα. Η τοπική αυτοδιοίκηση στηρίζει υποχρεωτικά τα φεστιβάλ, γιατί είναι ο χορηγός.

- Ποιος είναι ο προγραμματισμός του επόμενου φεστιβάλ; Μιλήστε μας για τα πρώτα θέλω και τις οριοθετήσεις σας.

Μέχρι το 2015 το φεστιβάλ είχε μια κατεύθυνση περισσότερο θεατρική. Το στοίχημα ήταν πως θα δίνουμε χώρο και σε άλλες μορφές τέχνης. Αυτό ήταν γιατί, πρώτον η τοπική κοινωνία το είχε συνηθίσει σαν θεατρικό φεστιβάλ, ακόμα και οι παραγωγοί, ίσως και αν θες είχε και μια έννοια πρεστίτζ για την τοπική κοινωνία. Δηλαδή αν δεν έχεις το εθνικό ή το κρατικό Βορείου Ελλάδος δεν είναι καλό. Πιστεύω ότι αυτό το σπάσαμε από την πρώτη κιόλας χρονιά. Φέτος ειδικά ήταν από τα πιο δυνατά φεστιβάλ της Ελλάδας. Σκοπός δεν είναι να φέρεις μόνο μια ποιοτική παράσταση.

Στόχος είναι το πρόγραμμα να είναι και για το πολύ κόσμο όχι μόνο για τη μάζα. Να κάνουμε ένα φεστιβάλ που να έχει μια φιλοσοφία. Το τρίπτυχο που επιλέγουμε τις παραστάσεις και συνήθως επικοινωνούμε γι αυτό και εργαζόμαστε πάνω σε αυτό από τώρα είναι πρώτον η ποιότητα, δεύτερον παιδευτικά οφέλη, δηλαδή να αφήσουν κάτι στο κοινό και τέλος η διασκέδαση. Αφήνω τελευταία τη διασκέδαση, γιατί τα άλλα δύο είδη βοηθούν το τρίτο. Το οικονομικό κομμάτι μάς απασχολεί να πάει καλά, γιατί αν πάει καλά μια οποιαδήποτε παραγωγή σημαίνει ότι το φεστιβάλ έχει μια δυναμική. Φροντίζουμε και εμείς με τις δυνάμεις μας, επικοινωνιακού τύπου, να αφήνουμε αυτά τα στοιχεία και τα εχέγγυα ώστε ο καλλιτέχνης μπαίνοντας στο θέατρο της Ήλιδας να νιώθει ότι μπαίνει σε ένα φεστιβάλ αξιόλογο, να νιώθει ότι αξίζει να παλέψει για να μπει. Με αυτό κερδίζουμε τη διαχρονικότητα, που είναι ένας ακόμα στόχος. Επίσης η ποιότητα για μας δεν σημαίνει το είδος της μουσικής, αλλά κατά πόσο ο καλλιτέχνης ή το σχήμα ταιριάζει με το χώρο στον οποίο θα παίξει. Δεν μπορεί για παράδειγμα να γίνει ένα πανηγύρι στο κάστρο του Χλεμουτσίου. Μπορείς να το κάνεις έξω ή στο σχολείο. Στο κάστρο πρέπει να γίνονται παραστάσεις που να συνάδουν με το σεβασμό του χώρου. Ο καλλιτέχνης να δονείται με σεβασμό στο χώρο που πατάει. Αντίστοιχα να του δίνει ο χώρος το φως που χρειάζεται. Είμαι παραδοσιακός σε αυτά. Βέβαια στον προγραμματισμό εκτός από όλα αυτά μας νοιάζει και το πώς θα αναδειχθεί κάθε περιοχή. Το Κάστρο είναι ένας χώρος που το προμοτάρουμε πάρα πολύ, μας ενδιαφέρει να γίνονται εκδηλώσεις εκεί πέρα.

- Στον ετήσιο απολογισμό τι προέχει στην αξιολόγησή σας;

Για μένα προέχει φεύγοντας ο θεατής, να φεύγει ευχαριστημένος με εικόνες, να θυμάται μια γλυκιά ανάμνηση του χώρου μαζί με την παράσταση. Είναι μια φιλοσοφία μου γενικότερα. Ο θεατής να φύγει είτε ευχαριστημένος είτε προβληματισμένος, να φύγει με μια εικόνα που θα του μείνει. Υπάρχει πολύς αγώνας και κόπος για να δημιουργηθεί οτιδήποτε. Δεν έχει σημασία αν δουλεύουν άλλοι εξωτερικοί στον τομέα της παραγωγής, αλλά για να παίξει σωστά αυτή η παραγωγή χρειάζεται να δουλέψουν πάρα πολλοί άνθρωποι. Από τη συντήρηση, τον καθαρισμό του θεάτρου, την επικοινωνία, τον τρόπο προβολής. Φυσικά και έχω δικές μου ομάδες εργασίας. Εμπλέκεται όλος ο Δήμος, ο αντιδήμαρχος καθαριότητας μαζί με τους υπαλλήλους, ο αντιδήμαρχος τεχνικών έργων για την ανακατασκευή και τη συντήρηση του θεάτρου, το τεχνικό κομμάτι ηλεκτρολογικά, βαψίματα. Εμπλέκονται

ηκολήπτες και πολλές φορές εμπλεκόμεστε καλλιτεχνικά σε παράγωγές δικές μας. Υπάρχει λογιστική κάλυψη, νομική, τεχνικός ασφαλείας. Είναι πάρα πολλοί αυτοί που εμπλέκονται για να δει ο θεατής μια παράσταση. Φαντάσου εμείς που έχουμε να διαχειριστούμε 30 παραστάσεις τη χρονιά. Εγώ όλο το καλοκαίρι είχα δύο τρία άτομα στο γραφείο μου. Δεν είχαν κάποια εμπειρία ή εξειδίκευση, απλά έτυχε ο ένας από αυτούς να είναι ηθοποιός σε ένα πρόγραμμα του ΟΑΕΔ και τον έφεραν σε εμένα γιατί είχε γνώσεις πάνω στην τέχνη. Κάναμε το site και τα email. Στα media και την επικοινωνία εμπλέκεται το γραφείο Δημάρχου απευθείας. Τα δελτία τύπου για τις εκδηλώσεις φεύγουν από το γραφείο του Δημάρχου στα μέσα ενημέρωσης, τα οποία βέβαια τα κατασκευάζουμε εμείς. Ο κ. Χριστοδουλόπουλος έχει κάνει φοβερά έργα. Του οφείλω που με εμπιστεύτηκε αυτά τα χρόνια και έπαιξε πολύ σημαντικό ρόλο στη ζωή μου. Ήταν ανοιχτός και αυτό έκανε τη μεγάλη επιτυχία στον πολιτισμό, γιατί ο πολιτισμός είναι ευαίσθητο δεδομένο. Ανοίξαμε και ξεφύγαμε από ορισμένα στερεότυπα που κυριαρχούσαν στην κοινωνία μέχρι τότε. Δηλαδή μου έκαναν παράπονα στην αρχή γιατί δεν παίζουμε μόνο αρχαίο θέατρο, αλλά τους είπα, υπομονή γιατί δεν είναι μόνο το αρχαίο θέατρο. Σε αυτό είχα τη στήριξη του Δημάρχου, των Αντιδημάρχων, του νομικού προσώπου. Είναι μια πολύ μεγάλη ομάδα ανθρώπων για να λειτουργήσει κάτι.

- Τι budget περίπου διαχειρίζεται το φεστιβάλ;

Όχι μεγάλο. Το φεστιβάλ κινείται κάθε χρόνο ανάλογα με τα λειτουργικά του έξοδα. Δηλαδή η συντήρηση των χώρων, χημικές τουαλέτες, μια δύο εκδηλώσεις που θα έχουν κάποιο μικρό budget. Επίσης προγράμματα και κάποιες άλλες ανάγκες όπως ήχος, καμιά φιλοξενία.

Η περιοχή ενδυναμώνει την εδραίωση του φεστιβάλ τουριστικά και εμπορικά αλλά και οικονομικά, γιατί δουλεύουν οι τοπικές επιχειρήσεις. Για παράδειγμα όταν γινόταν εκδήλωση στο κάστρο, δεν έβρισκες ούτε παγωτό στην πλατεία.

- Μπορούμε να μιλάμε για ένα ανταγωνιστικό φεστιβάλ σε περίοδο κρίσης;

Δυστυχώς τα φεστιβάλ της Ηλείας έχουν έναν παράξενο ανταγωνισμό μεταξύ τους. Εγώ διαφωνώ κάθετα σε αυτό. Είμαι υπέρμαχος της συνεργασίας. Πρέπει να υπάρχει συνεννόηση μεταξύ τους για το καλό του νομού και όλης της Ελλάδας. Πρέπει να υπάρχουν τα φεστιβάλ, αλλά όχι ανταγωνισμός μεταξύ τους. Για αυτό η θέση μου

είναι ότι τα φεστιβάλ πρέπει να αλλάξουν μορφή, να γυρίσουμε σε έναν άλλο τύπο φεστιβάλ. Εγώ ήδη τα ενώνω, γι αυτό κάναμε τα σύμφωνα συνεργασίας. Τα άλλα φεστιβάλ του νομού Ηλείας δεν το δεχτήκανε. Το κάθε φεστιβάλ να έχει το δικό του καλλιτεχνικό διευθυντή, το δικό του αποτύπωμα στην περιοχή, να σέβεται, να βοηθά και βοηθιέται από τα όμορα . Αυτό γίνεται με το «πολιτισμός ενώνει». Αυτό το project γίνεται εδώ και δύο χρόνια. Πιστεύω ότι όλα τα φεστιβάλ πρέπει να μούνε σε ένα πυλώνα στο Υπουργείο Πολιτισμού και όχι απλά να τα καταγράφει. Ας ξεκινήσουμε ανά νομό. Όποιος δήμος δε έχει, ας δημιουργήσει κάτι διαφορετικό με κοινό αποτέλεσμα ώστε οι τουρίστες, οι ντόπιοι και οι ετεροδημότες να απολαμβάνουν και να γνωρίζουν ένα κοινό πρόγραμμα. Να σταματήσει η επιλογή να γίνεται με το πόσο πιο διάσημος είσαι αλλά με το πόσο ταλαντούχος είσαι. Να δώσουμε στους νέους βήμα σε όλες τις μορφές τέχνης.

- Πώς φαντάζεστε το μέλλον του φεστιβάλ σε κάποια χρόνια;

Δεν μπορώ να το φανταστώ, γιατί δε θα είμαι.

- Έφτασε η ώρα της σύνθεσης του επόμενου φεστιβάλ. Τι θα αλλάζατε στο φετινό από το περσινό;

Θα ενισχύσω το «πολιτισμός ενώνει», τη σύμπραξη και με άλλα φεστιβάλ και το άνοιγμα στους νέους ανθρώπους. Θεωρώ πολύ σημαντικό να μούνε νέοι καλλιτέχνες και η τοπική κοινωνία να τους αγκαλιάσει. Να στηρίζει την προσπάθεια των νέων, ακόμα και αν δεν ξέρουν το έργο τους.

